

Gloria ad aliquē sanctos habentes: per eorum merita saluari cre-
et cōfide. dū sine operib⁹ bonis. Hec est enī gloria quozūda re-
tia tantis. ligioforū qui gloriātur de bonitate et sanctitate funda-
tozū et patrū suozū: quibus dici potest si filij abrae estis
opera abrae facite. Hec etiā est stultia gloriatio quozū-
dam miserorū qui vane gloriātur de statu suozū nataliū.
Chryso. Quid enī prodest ei quē sordidat mores ge-
neratio clara: aut qd nocet illi generatio vilis: quē mo-
res adornāt: Hā et aurum de terra nascit⁹: et non est ter-
ra: aurū quidē eligitur: et terra contēnitur. Melius est
enī de vili genere clarū fieri: qd de claro genere cōtēpti-
bilē nasci. Melius est alicui vt in eo gloriētur parētes:
qz talē filiū habēre: qz vt ipse in parentib⁹ gloriētur. Sic et
vos nolite gloriari dicentes: qz patrem habem⁹ abraā:
sed magis crubescite: qz filij estis ei⁹: et sanctitatis ei⁹
nō estis heredes. De adulterio enī nāt⁹ videt⁹ qd nō as-
milat patrē: et qd sanctitati sui generis nō respōdet: idēo
tūt generis dignitatē. Hec chryso. Et ideo nō de ppaga-
tione carnali: sed de imitatione spirituali est cōfidentū:
nec in carne: sed in fide est gloriādū: nō enī qui semē sūt
abrae oēs filij sūt: sed qd fide ei⁹ imitant. Hō sanctitas
nō venit per ppagationē nature: sed p gām virtutis di-
uine. Iudei quidē filij abrae erant fm carnē: sed nō fm
fidei imitationē: qz fide abrae de xpo respuerunt: idēo
nomē filiationis abrae perdidērunt. Ecōtrario gētilēs
qz fide xpi deuote ad p̄dicationē ap̄loz receperūt: idēo
filij abrae facti sūt. Et hoc est qd subdit iohēs. [Dico
enim vobis: quia potest de lapidibus istis] i. de gētili-
bus p hōs lapides signatis [suscitare filios abrae: si-
de] et imitationē. i. imitationē fidei abrae. Qui enī fide
atqz opera abrae fuerit secutus: ille abrae meret⁹ dici fi-
lius. Potest etiā de lapidibus filios abrae suscita-
re. i. de duris et pctōib⁹ deuotos facere: qd vītā in me
dignē ostendere. [Dicit aut qd iohānes dicit ad frām
demōstrauit et ostēdit eis. xij. lapides illos quos Josue
per. xij. duces tribuū israel de medio et fundo iordanis
in aridā trāsportari pcepit: qd etiā toridē in codē alueo
ex tra repōi fecit. Per p̄mos ariditatē et exercitationē
figurās iudeoz. Per scdōs: fide gētiū p baptismū. Ut
p̄mos emersionē gētiū i luce fidei: Per scdōs s̄mer-
sionē iudeoz in iustitiatē. Et merito p lapides signā-
tur gētes: vel quia colebant idola de lapidibus facta.
P̄s. cxij. vñ i psal. 62. Siles illis s̄at qd faciūt ea: Qel qz habebāt
corda lapidea. i. ad intellectū dei insensibilia. De qbus
filij abrae suscitati sūt: qz dum in abrae semine. i. xpo
crediderūt ei⁹: filij facti sūt: cui⁹ semine sūt vñti: vñ
eidē gētib⁹. [Paulus dicit. Si aut vos xpi: ergo abrae
semine estis fm p̄missionē heredes. Filij ergo abrae de
lapidibus suscitati sūt: qñ iudeis per infidelitatē a fi-
liatione abrae decidētib⁹ gētilēs fide xpi recipiētes in
locū eozū substituti sūt. Sic ergo fm Raba. Quia p̄co
veritatis ad dignū penitētiē fructū faciendū iudeos
incitare volebat: eos ad humilitatē p̄uocabat: sine qua
null⁹ penitētiē potest. Et quia doctor veritatis nō solū
debet vītā p̄fidenter arguere: sed etiā penā predicere:
ideo quasi rationē assignās: cur ad p̄ntiam in p̄nti et ci-
to faciendā monuit: subdit dicens. [Jā enī securis]. i. se-
ueritas diuine iustitiē: ad radicē arboris posita est: ad
p̄scindendū pctōres obstinatos de p̄nti vītā: et ad cō-
burendū eos i gehēna. Qel securis. i. transitus vītē suc-
cedētis: ad radicē et natiuitatē arboris: et cuiuslibet ho-
minis posita est: qz ab ipso natiuitatis initio incipit hō
tendere ad casum. Hā fm Augu. Nihil aliud est viuere
qz de vītā trāsire: et ad mortē tēdere. Hō enī quasi vn⁹
carpentator de dicta arboze tollit vnū scopulū: et dices si
militat alius: quot enī dieb⁹ et noctib⁹ vixit homo: tot mi-
nus habet viuere: et ad vltimū necesse habet arbor cade-
re. Et certe vbiqz ceciderit lignū ad austrū: scz paradisi: siue
ad aqlonē: scz inferni. in quocūqz loco ceciderit ibi erit
naturaliter vero cadit arbor: ad partē in quā magis in-
clinat eā ramī et fructus: sic homo cadit: vbi magis in-
clinat / modo per affectiōes et opera seu act⁹. vñ Bern. Siue
ad austrū: siue ad aqlonē arbor ceciderit ibi erit. Au-
stri calor: et leuitas in sacra scriptura bonā solent ha-
bere significatiōem: ab aqlone vero p̄ditur omne ma-
lum. Porro homines / sic arbores videt aliquis. Exci-
ditur ergo arbor in morte: et quocūqz ceciderit ibi erit:

quia ibi iudicabit te de vbi te iuenerit. Ibi inq̄rit i
mutabiliter: et irretetrabiliter. Quidē quo casura sit
anteqz cadat: quia postqz ceciderit nō adiciat vt resur-
gat. Quaparte casura sit arbor si scire volueris / ramos
ei⁹ attende: vbi maior est copia ramosū / et p̄derosior
inde casuram esse ne dubites: si tñ fuerit tñ excisa. Ra-
mi nostri desideria nostra sūt / quib⁹ ad austrum extēdi-
mur si spiritualia fuerint: si carnalia fuerint ad aqlonē.
Que vero p̄ponderāt / mediū corpus indicāt. Gl
la p̄pōderāt que secū traxerint corpus. Hec Bern. Et
subiūgit iohānes. [Omnia ergo arbor] i. omīs hō gene-
raliter sine personarū scz acceptiōe [nō faciēs] hic fructū
bonū simpliciter sine criminis admixtione [excide-
tur] ja cetū fidelīū sententialiter in morte: et in ignē in-
extinguibilē [mittet] eternaliter sine redēptione que est
pena cōtra culpā. Per hoc ergo pater qd sola omīssio dā-
nat. Exemplum de hoc habetur de seruo pigro: i. inde ē
qz in iudicio fiet contra malos de omīssionib⁹ tñ cōme-
moratio. Hō ergo sufficit homini declinare a malo / nisi
faciat etiam bonū. Nihil enī infructuosum diligit de⁹:
nihil in orto suo nihil in vinea sua: nihil in agro suo vult
esse infructuosum: sicut nec in paradiso erat arbor ifru-
ctuosa. qd ex hoc patet: qz primi parētes iubebant come-
dere ex omī ligno in paradiso / p̄ter qd de ligno sciētīe
boni et mali. Si autē ille qui non facit fructū bonum in
ignem est mittendus: quid erit de illo qui malū facit: Ar
bor ista est gen⁹ humanū / siue homo qui est quasi arbor
conuersa. Quedam vero arbores omnino sūt aride et
steriles: vt pagani / et increduli. Quedā virides: vt xp̄ia-
ni: et inter has virides quedā infructuosē sūt: et nullū
fructū faciunt: vt octosi: accidiosi. Quedā faciūt fructū:
sed inutilem: et non bonum seu meritōzū / vt hypocri-
te. Quedā faciūt fructū / nō tantū inutilem: sed malū et ve-
nenosum: vt heretici / qd p̄dicando fructū parit: sed mor-
tiferū. et he omnes incēdit apte sūt et dānabiles: Que-
dam vero bonū fructū faciūt: vt boni catholici obediē-
tes verbo dei. Radices arboris sūt cogitatiōes quib⁹
plantari / vel sursum celo suscolluntur: vel ad ima infernū
mittuntur. Vel radices sūt volūtas bona et mala: et qua
sicut ex radice prodeunt tanqz fructus bona vel mala
verba et opera: que volūtatē sūt testimonia. Igitur
[vt dicit Ambrosius] faciūt fructū qui potest gratie qd de-
bet penitētiē adest dñs qui fructū requirit: scdōs vi-
uificet: steriles reprehēdat. Turbe vero cōminationem
gehēne pro operibus malis: et omīssione bonozū audiē-
tes territi interrogabant dicētes. [Ergo] nē excidamur:
et in ignē mittamur [quid faciem⁹] et operabimur. Qua
si dicerēt / vītā nostram corrigere parati sumus. Et re-
spōdens dicebat: turbis qui habet duas tunicas. i. ve-
stimentum superflūū [dicit] quod superabundat / non ha-
benti / et qui habet escas sup̄fluas similiter faciat. Et
ita intelligēdum est de alijs reb⁹ quibusqz que super
fluunt: considerata cōuenienti necessitate status p̄one.
vñ Basili⁹. Hinc aut docemur: qz ex omī eo quod affluit
supra p̄pzi victus necessitatē tenemus erogare illi qui
nō habet p̄pter deū: qui quocūqz possidem⁹ largitus est
vñ et Greg. Quia enī in lege scriptum est. Diliges proxi-
mū tuū sicut teipsum: minus p̄ximū amare conuincit: qd
nō cū eo in necessitate illi⁹ etiā ea que sibi sūt necessa-
ria partit. Vbi sciendū qd duas tunicas habere est vltra
necessitatē aliqd superflūū habere: nō habēs aut potest
intelligi existens in necessitate extrema: vel citra neces-
sitate: que aliter absqz periculo potest p̄babiliter trās-
ire: tunc dicendū qd habēs sic sup̄flua / qd vltra necessitatē
fuit et suozū: quoz cura et nexu maior ex charitate sibi
incūbit ea habere: et absqz illis potest trāsire ex p̄cepto:
tenetur nō habēti existenti in extrema necessitate dare:
aliter sibi suū aufert: et vītā cū in tali necessitate sic su-
perflua illi sūt tanqz debita sua quātum ad ipsius neces-
sitate pertinet. Si vero non habēs sic circa extremam
necessitatē: tunc dare non cadit sub p̄cepto: sed sub con-
silio. Hic probatur homo / et apparet in paruo quid fa-
cturus esset in magno. Vnde Greg. Qui trāquillitatis
tēpore nō dat p̄ deo tunicā suā: quō in p̄secutiōe da-
turus erit animā suā: Virtus ergo charitatis / vt iuxta
sit in p̄urbatiōe nutrita / misericordiā in tranquill-
tate: quaten⁹ oipotenti dño p̄mū discat sua impendere
postmodū se. vñ aug. Caritas vt p̄ficiat nascit cū fuc Augusti.

Ex. ps. xi
7 amos. 7

Omissio
sola dam-
nat.

Arbor hō
aut gen⁹
humanū.

Ambrosi.

Elemosy-
ne facien-
de p̄cepe-
rum.

Gregori⁹
Mat. xxi
Luc. x.
Mat. xij.

Gregori⁹

Augusti.

Phil. j.

Paupes
ad vtilita-
tē diuitiū
fecit

Chryso.

Luce. xj.
Beda.

Ordo p̄e-
dicandi.
Penitēs
iuste qd ē

Gregori⁹

Fructus
penitētiē

note am-
brae
vñt hōm-
ines
vñt vel
p̄pzi
beneficiā

Publica-
ni q̄lit vi-
ci sūt.

Beda.

rit nata: nutritur cum fuerit nutrita: roborat cum fuerit
roborata: perficit cū ad p̄fectionē venerit. quid dī. Mi-
hi viuere xps est: mori lucrū. Optabā dissolui esse cū
xpo. Incipit ista charitas fratres vt de suis superfluis
tribuat egenti in angustiis aliquibus cōstituto hāc ita
ceptā / si xbo dei et spe future vite nutrieris pueniēs ad
illā p̄fectionē: vt paratus sis animā tuā ponere p̄frīb⁹
tuis. Hec Aug. Hō ergo p̄geat diuites subuenire pau-
peribus: qz p̄ diuitiū vtilitate pauperes de⁹ fecit: vt p
hoc qd eoz miserent / ipsi misericordiā cōsequerent. Cū-
de Chryso. Hē p̄tes: qz p̄pter vtilitatē pauper de⁹ di-
uites fecit: quos et sine diuitibus poterat sustentare: sed
p̄pter vtilitatē diuitiū pauperes fecit: qz infructuosū et
sterile erat futurū / nisi pauperes facti fuisset. Hec Chry-
so. [Iohānes itaqz turbis et rudib⁹] nōdū difficilia. s. vi-
gilias / ieiunia / et huiusmodi imponit: sed opa miseric-
cordie ad dignos fructus penitētiē iniungit: sup̄ qbus
dñs in iudicio disceptabit / et de quibus alibi dicit. Da-
te elemosynā / et oīa munda sūt vobis. Vñ Beda. Ordo
p̄dicandi ap̄st̄simus est: vt post penitentiā elemosyna
dicatur. i. opus misericordiē suggeratur. Ille cū iuste a deo pe-
nitens vt sui miserā ip̄erant q̄rim indigentis quāsi
valet ipse misereri nō tardat. Ac qd auertit aurem suā ne
audiat pauperē: oratio ei⁹ erit execrabilis. Vñ i iohā-
nes baptista cū turbis suaderet ne merito sue sterilitatē
in ignē mitterent: dignos penitētiē fruct⁹ eē faciēdos:
mor consiliū salutis querentib⁹ adiūxit: atqz ait: [qui ha-
bet duas tunicas: det nō habētib⁹: qui habet escas simi-
liter faciat]. Inter hec aut (vt ait Greg.) sciēdū est qd
misericordiē opa valent: cū ad fructus dignos penitē-
tiē ipsa p̄e ceteris p̄cipiuntur. Et bene mētōnem fa-
cit de tunica et esca: qz tunica qua intēius et de necessita-
te tegimur plus qz palliū est necessaria: et adhuc magis
necessaria est esca. Ad fructus ergo dignos penitētiē
p̄tinet vt nō exteriora et min⁹ necessaria: sed etiā sp̄alia
de necessitate cū p̄imis diuidamus: vt esca quā vñm⁹
et tunica quā vestimur. Hinc habet argumentū: qd si ha-
bens duas tunicas p̄cipit vñā dare non habenti: ergo
multo fort⁹ qui hz duo beneficia tenet vñū dimittere
non habenti: et maxime id qd duob⁹ nequit seruire alta-
rib⁹. Et si habens escas sup̄fluas iubeat dare nō habētib⁹:
ergo qui habet duo ferula qd p̄ter necessitatē ē: vt ad
min⁹ equē liberare: tenet de duob⁹ erogare egētī. Per
tunicas possunt virtutes que sūt anime vestes intelli-
gi quas habēs debet applicare ad bonū proximi. Et per
escas possunt intelligi sacre scripture qd sūt spirituales
esce: quas habens debet p̄ximū sp̄ialiter inde pascere.
[Generūt ergo et publicani] sic dicit: qz de negocijs ad
publicā pertinetibus se intromittunt: vt qd publica ve-
tigalia: thelonea: pedagiā: et tributa colligūt: siue qd ho-
rum redditū sūt: vel reze publicay cōducatores sūt:
nec non et hī qui seculi hui⁹ lucra p̄negociā. s. per mer-
catū et firmas et huiusmodi querūt. Post mīores pec-
catores venerūt etiam maiores: vt baptizarent ab eo.
[Et dixerūt ad illū. Magister quid faciem⁹] vt. i. vītā
eternā habeamus. [Et ille dixit. Nihil ampli⁹]. s. i. tribu-
tis et vectigalibus ab aliquo exigatis [qz qd constitutū
est vobis] scz a legibus et cōsuetudinibus approbatis.
Hoc autē dixit: quia collectores talium solent ēē p̄ni-
ad plus colligendum qz eis sit permīssum vel mādātū:
vt qd ampli⁹ fuerit eis remaneat. Non p̄t⁹ monet eos
de elemosynay largitione: s. vt caueāt a rapina rei alie
ne: in quo innuit qd prius declinādū est a malo: et postea
faciendū bonū: et sic primo restituenda est res aliena
qz sit faciēda elemosyna. vñ Beda. Publicanos ab agē-
da fraude cohercet: vt dū p̄mo se ab alienozū mēpe-
rarent appetitū: andē ad p̄pria cū p̄imis cōmunicā-
da p̄tingerent. Per publicanos possunt intelligi offi-
ciales dominorū et p̄positi. qui nō debent a populo exi-
gere: nisi qd cōstitutū est fm ordinem iusticiē. Interro-
gauerūt aut et milites. Quid faciem⁹ et nos? scz vt salui
simus. [Et ait illis. Neminē cōcuratis]. s. sub p̄terito
officij vestri: pauperes qd se defendere nō possunt oppri-
mēdo: vt cōspualiter affligēdo: vt idebite terrēdo [neqz
calūniā faciatis] falsum crimē diuitiū et potētib⁹ impo-
nēdo et eos in causam trahēdo et sic pecuniā bona co-
rū que per aliā viā a talib⁹ rapere et habere nō potestis
extorquendo [et contenti estote stipendijs vris] que pro

defensione p̄rie et reipublice habetis. p̄ter hec etiā si-
ne oppressione et falsi criminis impositione a nullo talli-
as / exactiones munez / vel seruitioz exigēdo. Ad p̄di-
cta aut inducitur beatus iohannes milites: qz ad p̄ra-
ria p̄oni esse solēt: requirētes insidiando p̄dā ab eis
quibus militando p̄desse debent. vñ petrus blesensis. Pe. ble.
Hodie militaris disciplina p̄orsus euauit. Qd se mī-
lites iuramēti vinculo obligabāt qd statēt pro rei publi-
ce statu: qd i acie nō fugerēt: et qd vite p̄prie vtilitatem
cōmunē p̄haberent. Sed hodie enes suos recipiūt de
altari: vt p̄fiteātur se filios ecclesie: atqz ad honorem
sacerdotij ad tuitionē pauperū / ad vindictam malefa-
ctoꝝ / et ad patrie liberationē se gladiū accepisse. Por-
ro in contrarium res versa est. Hā et quo hodie milita-
ri cingulo decorātur / statim insurgūt in christos domi-
ni: deseriūt in patrimonio crucifixi: spoliāt et p̄dātur
subiectos sibi pauperes: et misabiliter atqz misericor-
diter affligunt miseros: vt in doloribus animis illicitos
appetit⁹ et extraordinarias impleant voluntates: hec
pe. Qm q̄pperatores et gubernatores terray a milite
vscqz ad regem et imperatōrē vtilitati reipublice magis
p̄puate intendebāt: pauperes se tueri nō valentes / de-
fendebāt. S. (p̄chdolor) hodie de re publica et paupe-
rib⁹ parum curant: terras et res alienas inuadūt et oc-
cupant: vt alijs exclusis domum suam dīcent augeāt.
[Paupes miserabiliter affligi permittūt: et] (quod pius
est) etiā ipsi misericorditer eos affligit. Et ideo
timendū est eis ne in p̄sepe a terra vñtū alientur:
et a regno celoz (qd pauper est) excludant: vt etiam vi-
dit Aug. Quilibet quoqz rector: quilibet clericus: si am-
plius qd decretū est eis / querūt: tanqz calūniatores et cō-
cussores iohānis sententia cōdēnant: milites enī chri-
sti sumus. Per milites etiā possunt predicatorē intel-
ligi quos armat ap̄s dices. Accipite armaturā dei: et
gladiū sp̄is qd est x̄bū dei. Istis dī: neminē cōcuratis
nimis aspere p̄dicādo et sic ad desperatiōē iducēdo.
[Neqz calūniā faciatis] p̄dicationē s̄rābēdo: reputātes
eos indignos exhortatiōis xbo: et contenti estote si-
p̄dij vris qd sūt reddit⁹ assignati p̄dicatozib⁹. i. p̄-
fessiones habētib⁹ et elemosynā dare mādātib⁹. Qd
felices turbe mercatores seu publicani et milites essēt:
si hāc doctrinā iohānis obseruarent. Sed qd ē qd de dua-
b⁹ tunicis: imo de multis vñā det nō habenti: Quis est
qd sine fraude mercatiōes faciāt: qd aliena bona sibi cō-
missa non inuadit: Quis est ex maiorib⁹ qd minorib⁹ calū-
niā non faciat: qui seruos nō cōcurat et qd stipēdijs su-
is contentus existat: Quis ē officialiū qui vltra suū nō
accipiat: Certe talis rar⁹ inuenit. Et nota qd iohannes
fm audientīū dispositionē effundebat: fm enī dū mī-
nora p̄ficerent / rādē ad maiora p̄tgerēt. Vñ Chryso. Qd
lebat aut iohānes qñ publicanis et militib⁹ loquebat ad
aliā maiore p̄fectionē eos traducere: sed qñ nōdū erat
ad illā idonei mīora referat: ne si potiora profferret / ne
qua qd illis tēderēt: et hīs etiā p̄uarent: hec Chryso. Ma-
iora aut qd turbis p̄ceperat / etiā ad publicanos et mili-
tes / ac cōiter ad oēs p̄tinet. vñ Amb. Siglis quoqz ge-
nerib⁹ hōim cōueniēs tribuit sanct⁹ baptista respōsum
vñ oib⁹ ita. [Publicanis] ne vltra p̄scptū exigāt. [Mili-
tib⁹] ne calūniā faciētes / p̄dā requirāt. S. hec et alia
officioz p̄cepta singuloz misericordiā cōis est vñs: idē
cōceptū oib⁹ officijs / oib⁹ etatib⁹ necessarium / et ab
oib⁹ deferēdū est. Hō publican⁹ / nō miles excipit / non
agricola / vel vñban⁹ / diues et paup⁹: oēs i cōi admonēt
vt cōferant nō habētī. Misericordia enī plenitudo vñ-
tum est: et ideo ab oib⁹ est p̄posita p̄fecte formā virtutis:
ne vestimētis alimētisqz luis parcant. Misericordie tñ
ipsi p̄ p̄possibilitate cōditionis humane mēfura fuat:
vt nō sibi vñusquisqz totū eripiat: s. qd hz cum pauperi-
bus partiatur. hec ambrosius.

Militari
disciplina.

Pe. ble.

Augusti.

Predica-
tores mī-
lites dñi.

Ephe. vj.

Chryso.

Ambro-
si⁹ de mīa
a iohāne
p̄cepta.

Mic laus

temporali subdito: segregari a vitijs: ac militari sibi
ita dignos fructus penitentie facere: vt valeam omniū
peccatorum meorum veniam consequi: et ad vitā eter
nam peruenire. Amen.
De eo q̄ Johānes non p̄ seipsum sed a deo missus ve
nit ad publicū. Correspōder euāgelio. Fuit hō missus a
deo cui nomen erat iohānes. Capitulum xviii.

God aut iohānes of

Gficiū baptismi non p̄pria auctoritate
vlturauerit: sed ad testificandū xpi maie
statē missus: testat iohānes euāg. di.
[Fuit hō missus a deo: cui nomen erat
iohānes.] Quia enī lucas dixerat: fa
ctū est verbum dñi sup iohannē zach
arie filiu i deserto: quid hoc significet iohānes hic de
clarat cū dicit: [Fuit hō] i. vñs vita hoīs / fm dictamen
recte rōnis [missus a deo] scz de deserto: ad baptizandū
et testimoniu phibendū de xpo. Vbi obediēte virt' in
iohāne p̄mēda: nō enī a semetipso: id est a sua p̄fūptio
ne venit: sed a deo missus: cui nomen erat iohānes: et p̄
nit hoc nomen ret. iohānes enī dicitur in quo est grā: et iō
fuit ydone' ad p̄currēdū ante illū qui est auctor grē.
[Hic venit in testimoniu] scz vt testimoniu phiberet de
lumine. i. xpo vt p̄ illū. i. p̄ ei' testimoniu [oēs crede
rēt] in xpm. [Et nota q̄ euāgelista qñq̄ hic mutat no
mē verbi: nūc enī appellat lucē: nūc lumē: et hoc ideo: qz
lux dicit claritatē in puritate sua / sine alteri' nature ad
iūctioē. Scz lumē dicit claritatē cū aliq̄ re cōiūcta: sicut
claritas aeris nō est lux / sicut lumē. Et qm iohānes missus
fuit vt testimoniu phiberet de xpo: in quo est vñs hōi
nenature cū verbo / ideo dicit euāgelista eū phibere te
stimoniu de lumie. Scz qz iudei esiauerūt de iohāne ne
forte ille esset xps. Ideo eoz fallam op̄inione remouet
euāgelista dicens. [Hō erat ille lux]. i. vera p̄ essentia: et
ex se naturalit' lucēs: et ad illuminandū alios luce grē p̄
se sufficiens: sicut lux p̄cipitacionē. et a luce vera illa q̄ lu
cē inhabitat inaccessibilē illuminat: vt de ea luce vera
et sole iusticie. i. verbo q̄ est substantia p̄is: lux q̄ in quo
tenebrē nō sunt vñe testimoniu phiberet. Iohānes q̄
dē i. scz nō sunt lux illuminas effectiue: sicut lux illūinata
a luce prima. Et enī lux illuminas effectiue: q̄ est lux
per essentiam / et sic solus deus est lux illuminans. Et
est lux illuminans dispositiue: que est lux per p̄cipita
tionē: et sic sancti sunt lux q̄ illuminat verbo et exemplo.
Ipsa aut lux de qua testimoniu phibebat erat ab eterno
lux vera sine falitate / sine ymbra: et sine p̄cipitacionē: sicut
p̄ essentia q̄ illūinat lumie grē oēm hoīem veniēte in hūc
mūdū tenebrōsū: et quilibet vere illūinādū. qz fm aug.
[Null' est de oib' q̄ illūinat: q̄ nō p̄ hāc lucē illūinē].
vel fm Chryso. Illūinat oēm hoīem q̄tū in se est: et ad
eū p̄tinet. Scz si aliqui nō sūt illūinati hoc iō est: qz se
subtrahūt ab influētia hui' lucis. Si enī quidā mentis
sue oculos claudentes nolūt suscipere lucis hui' radios /
nō a lucis natura obtenebratio ē illis: sed a malicia eoz
q̄ hūc illūinationi obicē ponūt / et a luce se reuertētes
voluntarie seipso grē dono priuāt. Et ideo in excusabi
lis est hō q̄ se ad grām recipiendā nō p̄parat. Et quidē
verbum et lux illa. i. sapiētia dei p̄ quā fact' ē mūd' / i. vñ
ueritas rerū et oīs creatura in mūdo erat ab ipso. i. mū
di exordio sicut cā in effectū. et ars oipotētis dei: p̄ quā
oīa facta sūt i facto. Hec in vñuersis creaturis lucebat
rōne creādi et gubernādi eas: de' enī est p̄sens vbi q̄ p̄
potētia: qz ei' virt' ad oīa se exēdit: sicut ē rex i toto re
gno. et p̄ p̄ntiam: qz oīa nuda et apta sunt oculis ei': sicut
est rex in aula sua: qz oīa q̄ sūt ibi patēt ei' aspectui: et p̄
essentia: qz nō solum dat reb' ēē sicut reb' creatis inexistens
p̄seruat eas in eē: qz nō facit nisi p̄ se ipm vbi q̄ p̄ essen
tia p̄sentia: et existēte: sicut rex est in suo loco determina
to cui corp' sūū est p̄portio nātū. Mūd' in q̄tū ipm
fact' est: sua bonitate. vt essent quib' suā grāz ipartiret.
[Et mūd' / i. hō mūdū inhabitas] enī nō cognouit: et iō
necessariū erat q̄ ipse creator p̄ carnē in mūdū veniret.
vt p̄ seipm cognosceret. Vel mūdus. i. mūdani et mūdū
amatores eū nō cognouerūt: qz mūdane ipressiones in
cordib' talit' impediūt a cognitione diuinoy. Qui autē
dei amici erāt cū etiā ante corporeā p̄sentia cognoue
rūt. Et ideo i. esset in mūdo sicut de' vlt' est in reb'.

Johā. j.
Luce. iij.

Johānes
missus a
deo nō a
se baptiza
uit. et.

Lux.
Lumen.

Lux illu
minans
omne ho
minem

Chryso.

Cōserua
tio rerum

Mundus
varie ac
ceptus.

creatis: hoc tñ non sufficit vt cognosci posset arudib' et
mūdānis. Quapropt' vt ad sensum ab oib' videri posset
carnē induit et sic p̄ incarnationē seu carnis assumptio
nē [in p̄pria venit] scz i mūdū q̄ sū' p̄pria est: sicut crea
tura sua quā ipse fecerat. p̄ quē facta sunt oīa: et in mun
do apparuit p̄ humanitatē quā fecerat per diuinitatē.
Et specialit' venit in iudeā que dicebat terra dei: et ad
iudeos de quib' oriūdu fuerat / quos p̄ ceteris in po
pulū peculiarē sibi elegerat: qz semen abrae apprehen
dit / dñi exiuit a patre et venit in mūdū carnem assumēs.
In mūdo erat p̄ deitātē / sed in mūdū venit p̄ humani
tatē. Venire quippe vel abire est humanitatis / sed ma
nere deitatis. Vñ sensus ē. venit. i. visibiliter apparuit abire.
et venit nō propter se sed propter nos. et hoc bene innuit
euāgelista. qz enī nō cognoscebat mūdus sublimitatē
diuinitatis / apparuit in humilitate diuinitatis. [Et sui
eū] p̄fide et approbationē [nō receperūt]. i. homines
quos ad ymaginē et similitudinē suā fecerat: magna ex pre
in eū credere noluerunt. vel [sui]. i. iudei [eū] p̄fide et
charitatē [nō receperūt]. Sic et hodie clerici q̄ respectu
oīm xpianoy magis proprie sūt sui / qz de sorte dei sunt /
pro magna pte eū nō recipiūt: sed p̄auis suis moribus
magis q̄ layci eū abiciūt. [Moraliter] Deus in p̄pria
venit: qz venit in mētes hoīm qui se totos deo dedica
rūt: et seipso abnegātes de se totaliter p̄prios fecerūt:
vt iā nō sibi sicut deo viuāt. [Et sui eū nō receperūt]. i. illi
q̄ sūt suimet / querētes que sua sūt nō que dei. tales enī
eū nō recipiūt: nec veniūt in tales mētes. Et sic volens
deū in se venire / oportet q̄ sit filius dei: verbū enī [cui'
propriu est] qd est fili' nō venit nisi in p̄pria. i. in omnes
qui sunt filij dei: qui credunt in noīe eius / cuius nomen
p̄priu est filius. Aliquitamē de suis (et pauci) compara
tiue receperūt eum per fidē charitatē informatā filium
dei a patre missum: ac verū deū et hominē credentes et
confitētes: sicut p̄ charitatē inherētes. Sed quid eis
profuit q̄ eū receperunt? Multū quippe profuit eis qz
vniuersaliter quotquot absq̄ distinctione status aut cō
ditionis sexus aut etatis et sine discretionē p̄sonaz re
ceperūt eum per fidē de deitatis potestatem filios dei fie
ri: scz adoptionis per regenerationē baptismi / et grām
adoptionis [his qui credūt in nomine eius]. i. in re vel
veritate nominis qd est christus deus vngens et homo
vinctus. Romē quoq̄ eius est emanuel id est nobiscum
deus. et ideo ille credit in noīe eius qui credit eū deū et
hominem / et hoc est filius dei. vñde Johan. Omnis qui
credit quoniam ipse est filius dei ex deo natus est. Et no
tandum q̄ non dicit fecit eos filios dei: sed ait dedit eis
potestatem filios dei fieri. et hoc signanter fm Chryso.
Primo ad ostendendum q̄ multo studio opus sit vt
ymaginē filiationis dei in baptismo formatam incō
taminatam semper custodiamus. Secundo ad signifi
candū q̄ hanc potestatem nullus nobis auferre poterit
nisi nosmetipsi auferamus. Tertio ad ostendendum q̄
hec gratia nō datur nisi volentibus et studentibus / ita
q̄ hoc est in operatione gratie et in potestate liberi arbi
trij. Hāc quidē est dei scilicet dare grām. illud autē
hoīs scz p̄bere fidem. Potestas ergo filios dei fieri
nō dat nisi p̄fiteribus fidē christi per se si sunt adul
ti / vel alium si sint paruuli. Per filiu enim naturalem et
per credulitatē in eum huiusmodi filiatio acquirit: nō
per carnis propagationē. Ecce q̄tus fructus aduenit
filij dei: qz ex hoc hō fit fili' dei p̄ adoptionis gratiā qd
ipse est per naturā. Et hic est magn' fruct' qz [vt dicit
apostolus] si filij et heredes: heredes quidē dei: cohere
des autē christi. Vbi larga misericordia dei ostēditur
quando qui serui non fuerūt / digni enī filij dei sint et no
minentur. vñde aug. Magna beniuolentia vñus: na
tus est et noluit manere vnus: non timuit habere cohe
redes / quia hereditas eius non sit angusta sicut multi pos
sederunt. Et ne quis putaret hanc naturā carnalē esse
et non spiritualem subiungit euāgelista modū quo
assequimur istam filiationem dicēs [Qui nō ex sangui
nibus id est ex materia seminum patris et matris. plu
raliter enim fm grecos dicendo ex sanguinibus viri
pariter et femine communionem ostendit. quod etiam
exponendo subdit] neq̄ ex voluntate id est concupiscē. Caro pro
pria et delectatione [carnis] id est mulieris: quia enim muliere
caro minus fortitudinis habet: et ab ossibus sustentat' capitur.

Venire et

Moralit.

J. Joh. v.
Filios
dei fieri.
Chryso.

Rom. viij
Augusti.

tur: ideo per eā ser' infirmior designatur [neq̄ ex volū
tate]. i. ex concupiscētia et delectatione [viril' sed ex deo
nati sunt] per bapt' in sacramentum et spiritualem ge
nerationem et filij adoptionis facti sunt: qz nō sit p̄ modū
carnalis generationis: sed spūalis in q̄tum homines a
deo recipientes gratiā trahuntur quodāmodo ad naturā
diuinā: qz p̄ donū gratie efficiuntur cōsortes diuine na
ture. [Moraliter] hinc collige q̄ nihil humanū: et per cō
sequens nihil mundanū neq̄ creatū debet se gignere in
nobis vt nō ex illo: sed ex solo deo nati sum'. Deinde ostē
dit et manifestat modū quo verbū venit in mūdū: qz nō
venit localit' aduentu et vbi prius non erat: sed qz nouo
mō ibi eē cepit: sicut rex qui prius est in aliqua ciuita
te per solā sui potentia qñ venit illuc p̄sonaliter incipit
ibi eē nouo mō. i. per sui p̄sentia: sic dei filius qui erat
pri' in mūdo p̄ potentia qz venit in mūdū: et in mūdū venit ibi
nouo mō. i. humiliādō se p̄ carnis et infirmitatis as
sumptionē vt filij adoptionis efficeremur p̄ filium natu
ralē: et hoc est qd dicit. [Et verbū caro factum est]. i. carni
vñit' est / seu carnē assumpsit: hoc est hoīem assumptū in
vñā p̄sonā sibi copulauit. Caro enī hic dicit hō accipiēdo
sinodochice partē p̄ toto: ac si diceret factū est caro. i.
hō. Factū est vt qz verbū caro: nō qz verbū mutaretur i
carnē: sed qz carnē aia rationali aia sūscipiendo ex di
uinitate et hūanitate vna p̄sona facta est vt sint due na
ture in vna p̄sona inconfusibiliter integre et indistincte
vñte: nō vna in aliā cōuersa: sed ambe in vna p̄sona de
et homo. Natura ergo humana assumpta est a xpo nō in
vñtate nature: sed in vñtate suppositi vel persone: et iō
sensu est. Verbum caro factū est: ac si diceret: de' homo
fact' est. Vñ Aug. Filius hoīs hūanitas: habet corp'. Fi
lius dei qd est verbū dei: habet hoīem tan qz aia: corp'
sicut ala habēs corp'. nō facit duas p̄sonas sed vnum
hoīem: sic xps hūc hoīem nō duas p̄sonas: sed vnum
xpm. Quid est hō? Aia rationalis habēs corpus. Quid
est xps? Verbum dei habēs hoīem. Hec Aug. Perfectā
ergo in se naturā hoīs vñs demōstrauit: qz totū hoīem
saluare venit. Vñ Chryso. Hāc qz iā dudum p̄pter pecca
tū hō tot' sententiā mortis incurrerat: et in corpore et in
aia: necessario vñs vtrūq̄ suscepit vt vtrumq̄ saluaret.
hec Chryso. Voluit aut euāgelista noiare totū vt ostēde
ret singularē et maximā vñionē verbi ad hoīem qz tanta
est vt nō solū verbū sit hō et hō verbū: sed etiā separā
bus hoīs. i. carne et aia. verbū est vna qz partū / et q̄
bet pars est xps. Et i. aia sit nobilior et p̄stantior carne
noiat tñ carnē magis q̄ aiam: qz vt magis nos certifica
ret: iō partē indigniorē exp̄sūt: de qua magis dubiū ēē
poterat q̄ verbū ipsam assumpsit. [Moralit' aut ma
luit dicere caro q̄ aia ad cōmēdādū inenarrabilē p̄de
scensum benignitatis et humilitatis dei vñ p̄tē viliorē
noiauit. In quo supbia multoz p̄curit q̄ requirit de co
gnatione sua ridet nominādō aliquē tenēte statū digni
tati etiā in linea remora dicētes se eē nepotes talis ep̄i
p̄positi vel decant / aut hūmōi et tacent de paritib' alijs
q̄ magis sunt p̄pinq̄. Exēplū ad hoc fabulosum nar
ratur demulo q̄ reditū qd esset p̄ ei' ridit de xptari'
ei' esset auniculus: tacēs et erubescēs q̄ alius esset p̄
ei'. [Et sic verbū] habitauit in nobis. i. in a natura in
separabiliter vt amplius nullatenus ab ea disingere
[Hō est intelligēdū q̄ habitauit in nobis quasi in vñtate
et suppositi in quolibet nfm sicut in xpo: sed intelligēdū
in vñtate nature humane quā cōdem nobiscū habuit: cū
qua mansione p̄peruā in iij: vel [habitauit in nobis]. i. in
nos in mūdo: fm illū Baruch. In terris visus est: et cū
hominib' p̄uersat' est. [Moraliter] p̄t etiā intelligi de
inhabitationē mētali quā de' mētē inhabitat p̄ gratiam
[Et hec xpi inhabitationē mētalis hūc sed ē] i. inhabitationē
carnalē quā videlz factū est caro: sic effectus sequit' suā
cām. Ex eo enī q̄ xps est incarnat' puenit nob' illū dō
nū q̄ idē verbū nos inhabitat mētali ter. [Et vidim' glo
riā ei']. i. cognouim' maiestātē glōriā diuinitatis qñ
i. xē vñgenti a patre vñt' et eiusdē cū eo nature. Vi
dere quoq̄ vidē p̄visionē corporali et p̄ cognitionē intelligi
li et vñroq̄ mō vidēdi habuit Johānes et alijs ap̄li noticiā
verbi incarnati: qz ipō fuerit corpali p̄uersat' et sic vi
derit sensibilib' op̄a et vñtē totū nature excedētia: ex q̄b'
visu mētis p̄cepit et intellexerūt diuinitatis ei' excel
lētia i carne latēte quā p̄ infirmitate carnis visibilib'

Moralit.

Caro pro
boie toto

Augusti.
Fili' dei
quō habz
hominē.

Chryso.

Caro po
ti' q̄ aia
factū ē
verbum.

Moralit.
Contra
eos q̄ de
paritib'
gloriantur.

Muli pa
rentes.

Inhabi
tatio xpi.

Bar. iij.
Moralit.

Uidere et
quō vide
rūt glām
xpi apli.

supbi credere noluerunt. Gloriā q̄ppe verbi cognouit
discipuli in sapiētia doctrine: et erat docens sicut po
testatē habēs: et p̄pria auctoritate loquēs: sicut in mīra
culoz operatione: et qz creature obediāt ei ad nutū si ē
dñs et creator: necnō in transfiguratione: in passione: in
resurrectione: in ascensione: et in spūs sancti missioe. Pro
pter qd dicēs [et vidim' gloriā ei'] subdit qñ exponēdo
hanc glām [quasi vñgenti a p̄re]. i. nō p̄ adoptionē: sicut
reuera vñgenti p̄ naturā / et naturaliter ab eo p̄cedēs
et p̄ p̄ns eādē naturā numero cū ipso hūitis. Et attende
qz ly quasi nō ponit hic ad significandū similitudinē filia
tionis diuine: qz nō est hic expressiū similitudinis vel cō
parationis: sed veritatis et exp̄ressionis: ac si dicat fm
Chryso. Vidim' glām quāle decebat et cōueniēs ē hūc
vñgenti filiu. Et ē mod' loquēdi fm eū dē: sicut i ali
q̄s vidisset regē valde ornātū: et in multiplici glā ince
dētē: et incipiēs de b' alijs narrare: nec valens totū appa
ratū ornātū claritatē enumerare diceret alijs sic. Quid
ops mīta dicere quasi rex ibat. i. sicut dicebat regē. Ita
et hic euāgelista cū non posset sub breui f̄mone oīa q̄ de
glā xpi cognouerāt enarrare puta quō angeli ipm glā
ficauerāt: vt serui pastores: magi adducti p̄ stellā: demo
nes de corpōib' expulsi: mortui suscitati: infirmi cura
ti: et alia iā supra memorata. Et breui oīs creatura co
gnouit et clamauit regē celoy aduenisse: et p̄f de ce
lis et spūs sanct' sup ipm veniēs hec testati sunt. Hec et
infinita alia glām xpi attestantia breuiter cōprehē
dens iohānes dicit [et vidim' glām ei'] glām quasi vñ
gēti a p̄re. i. talē quāle decet vñgenti dei. Et qd dē
fili' iuxta diuinitatē excellētia vñgenti a p̄re: iuxta fra
ternā et societatē p̄mogenit' i glā. Vñde est q̄ fratrum
cupat et vñs. frater: qz p̄mogenit'. vñs qz vñgentus.
Cognitio aut xpi incarnati quā habuerūt apli et credē
tes fuit q̄tū ad vtrāq̄ naturā. i. diuinā et humanā: q̄tū
ergo ad diuinā dicit [et vidim' glōriā eius quasi vñ
genti a p̄re] sed q̄tū ad humanā subiungit [et vidimus
eū plenū gratie]. i. charismatib'. qz oīa dona sc̄i spirit'
absq̄ mētura recepit [et veritatis] qz p̄missa adimple
uit. Et dicit plenū grē ad exhauriēda p̄tē: plenū veri
tatis ad implēda p̄mōia. Et vere plenum: qz in chrī
sto habitat omnis plenitudo diuinitatis corporalit'. Et
notandū q̄ illud euāgelistū cū sit altissime intelligentē et
continēat p̄fundissima mysteria: p̄cipue vbi dicit: ver
bū caro factū est cuius mysterij modū expli care ille sū
altissime et iōhānes se fatet indignū: nō dubiū quin verba
sint magne efficacie. Vñde cōsuetudo laudabilis est q̄
in fine missē istud euāgelistū legitur de cuius euāgelij
efficacia breuiter recito quedam exempla. In aquita
nā fuerunt duo demoniaci ambo mendicāti vñdēs vñ
q̄ alteri p̄l' dare: clā vñi sacerdoti dicit. Si feceris id
qd tibi dixerō. i. q̄ illud euāgelium In principio erat
verbum legeris in aure socij mei: tamen non audien
ter: pro certo fugabitur demon ab ipso. Intelligēs autē
sacerdos versutia demonis alte illud euāgelistū legit.
Et cū diceret. Verbum caro factū ē statū demon exuo:
lauerūt ambo liberati sunt. [Et narrat] diabolū vi
lauerē: cū dā sancto hominē eē quod dā verbū euāgelij val
de tremendum demonibus: quo interrogante qd eē
illud verbum: noluit dicere. Vir ille cum produceret i
medium plures auctoritates: diabolus respondit ad sin
gula non esse illud. Tandē interrogat' an esset illud. Ver
bum caro factum est: non respondit: sed cū clamore dis
paruit. Item cuidam abbati apparuit diabolus in for
ma mulieris pulchre alliciens eum ad concubitum: cū
soli essent in quodam viridario: et aduertens abbas ma
liciam dyaboli signauit se dicens. Verbum caro factum
est: et habitauit in nobis: et mox demō cū magno strepitu
disparuit. [Item legitur de quodā monacho qui cū au
diens legi istud euāgelium In principio erat verbum:
et peruento ad verbum caro factum est: non genu flectere
retinere aliquā reuerentiā faceret: diabol' ei alā pam de
dit dicens. Si legeretur xpm demō sc̄m est: nō nūc
genu flectere cessarem. Et experimento pater q̄ vidi
mus cū plenū gratie et veritatis: qz de plenitudine ei'
nos omnes accepim' grām p̄ gratiā. qd. etiā nos om
nes duodecimz omnis plenitudo fidelium: et q̄ nūc sunt
et futurorum de plenitudine eius accepimus et ideo ple
nū fuisse dicere possumus. Vbi sciendū q̄ multiplex

Quasi
vñgenti

Chryso.

Plenum
grē et.

Euāge
gelistū
tam sob
effugata
p̄cipue q̄
illud ver
bū caro
factū est.

Demonia
p̄ euāgel
istam sob
effugata
p̄cipue q̄
illud ver
bū caro
factū est.

Genua
flectere
sunt dum
dicif. Et
verbi ca
ro factū ē

prizare potuit. Et respōdit eis Iohānes testimoniū de
chris̄to iterū p̄bēdo: quia sicut p̄currebat p̄dicatio
nē chris̄ti sua p̄dicatione et denūciatione: ita baptisma
xp̄i p̄cedebat suo baptismo: sicut et p̄phete antiqui
aliqui denūciabāt futura: nō solū verbis sed etiā factis
vñ dicit. [Ego baptizo in aqua] in p̄senti nō in sp̄itu
re i aqua remissionē p̄ccatō: docēs vos penitere nō potēs vos ab
et in sp̄u. solueret. [Ego baptizo in aqua] p̄paratiue corpa r̄m la
uādo: ad significandū illū qui ventur⁹ est baptizare in
sp̄u sancto auctoritate. etiā aīas abluēdo. q. d. Hō. de
betis impurare auidacie quod ago. nec mirari si ego qui
nō sūz xp̄s. neq. helyas. neq. ille p̄pheta singularis ba
ptizo: q. baptizmus me? nō est cōplet⁹ et perfect⁹. Itā
ad completionē et perfectionē baptis̄mi exigitur lo
tio corporis et aīe: et corpus quidē fm naturā lauatur
aqua: aīa vero nō nisi sp̄itu. Et si ergo baptizo i aqua
tū in penitentiā: id est in signū penitētie purgātis aīas:
corpore lauo corpus: et institutū baptizādū vñm/parās
viā fortiori me. donec veniat q̄ abluat aīas p̄ sp̄itū. vñ
Ambrosi. Amb. Ego [i]quit vos aqua baptizo. Lito p̄buit se nō
ē xp̄m qui inuisibilis operetur officio. Itā cū ex dua
bus naturis homo. i. ex aīa subsistat et corpore visibile p̄
visibilia: inuisibile per inuisibile mysteriū cōsecratur:
aqua enī corp⁹ abluat sp̄u aīe delicta mūdant. Et ideo
aliud fuit baptisma p̄nīe: aliud est baptisma gr̄e. Istud
ex vtroq. illud ex vno. Itā cū delicta cōmunia sint mēs
et corporis: purificatio quōq. debuit eē cōmunis. Et bñ
nō verbo sed opere declarauit nō esse se xp̄m: op⁹ enī ho
minis est gerere p̄niam delictō: dei mun⁹ est gr̄am im
plere mysterij. hec Ambrosio. Iohānis ergo baptis̄m? vñ
bra et figura erat melioris baptis̄mi: q. significatio et p̄
paratio quedā erat futuri: p̄pter qd vñ habet in actib⁹
forma baptis̄mi Iohānis erat in noīe vñtū. Nec pu
tandū est baptis̄mū Iohānis parū p̄fuisse hoīb⁹: q. et si
peccata nō dimittebat. oēs tñ q̄ ab illo baptizabāt sub
peccati viculo p̄strictos esse sentiebāt: et ideo redēptōrē
et mundatōrē qui peccata dimittere posset. mor vbi ap
paruisse querere necesse habebant. Et baptizabat i pe
nitentiā. i. ad hoc vt agerent penitentiā. vt sicut eos ipse
aqua lauabat exteri⁹: ita ipse p̄nīa lauaret interius: vt
mor xpo veniente parati essent ad ei⁹ baptis̄mū. i. iusticiā
dū: q. quos baptizauit baptizari sūt itē. Baptis̄m⁹ enī
ip̄i erat quedā p̄testatio credēdi in xp̄m venturū et fa
ciēda opera penitētie vt deuoti⁹ recipere et ip̄m. Ut ille
ergo erat baptis̄m⁹ Iohānis p̄pter assuefactionem ad xp̄i
baptis̄mū: p̄pter vite emendationē. q. baptizabant cō
fiteēs p̄cā sua: p̄pter xp̄i manifestationē. Et si sub
dū: q. vñm stetit. id est p̄senti est p̄senti vos quē p̄di
cor. qui est mediator dei et hominū. quē vos nescitis. nec co
gnoscitis: et ad illū cognoscēdū ego vos p̄paro baptiza
do in aq. Et ista verba exponi possunt: vno mō fm hūma
nitatē xp̄i: fm quā ad litterā xp̄s fuit in medio iudeorū: q. et
inter hoīes cōiter est cōuerat⁹. quasi vñ ex eis: et non
cognouerūt p̄sentē quē crediderūt futurū. Alio modo
exponitur de xpo fm diuinitatē: fm quā vbiq. p̄sentes
est et inuisibilis. Et fm hoc medi⁹ est oib⁹ reb⁹ creatis:
et tñ nō scit. et nemo cōprehēdit. [Hic nota q. xp̄s
sepe legi locū mediū specialiter eligere: q. mediū est
loc⁹ humilis. vñ ip̄e ait. Ego aut in medio vñm sū sicut
q. ministrat. Itē est loc⁹ cōmunitatis: q. vñsiformiter se
habet ad oēs: vt centrū ad circūferētiā. Et si Petr⁹. In
veritate comperi: q. nō est p̄sona acceptor dei. Itē me
diū est locus vñitatis: q. extrēa vñtū in medio. vñde
ap̄ls. Ip̄e est pax nostra qui fecit vtraq. vñū. Itē est lo
cus stabilitatis: q. mediū mūdi est fixū. vñ ap̄ls. fūda
mentū aliud nō oportet. Itē est locus p̄mitatis: q. oib⁹
p̄rib⁹ approximat. vñ in actib⁹. Si forte attrahat eū
cū nō longe sit. Et subdit Iohānes de chris̄to. Ip̄e est q.
post me veniet vel ventur⁹ est. Itē ego vt p̄curzor p̄nī
cior qui tñ ante me factus est. Licet iam venisset rade
do: ramem dicit esse venturū. quia nondū venerat ad ba
ptis̄mū: nondū se manifestauerat p̄dicādo: et miracula
faciēdo: ac nōstre redēptōnis mysteriū complēdo. Et
licet Iohānes p̄cesserit chris̄tū tpe natiuitatis et mortis:
Iesus ve nō tamē resurrectionis et ascensionis. Vel qui post me
venit post me ventur⁹ est. Sed remigium. quia q. modis venit te
q. modis sus post Iohāne scilicet nascendo/p̄dicando/bapti

zando/moriendo et ad inferos descendendo. Et cū hoc
q. dicit ante me factus est: nō possit intelligi fm deitātē
que facta nō est: nec de hūanitate qua xp̄s posterior est
Iohāne fact⁹: oportet q. intelligat quo ad honore et digni
tatē quā quasi dñm sequit⁹ enī Iohānes: et vadit post eū.
An enī hoc in loco nō xp̄is hō ordinis hō significatiōe: Christus
et nō dignitatis nō natiuitatis p̄positatē. Ac si dicat
fm Chrysostomū. Itā q. prior veni ad p̄dicandū ex hoc maio
rē illo me estimetis: post me ergo veniet tpe: q. postmodū
natus ante me factus est dignitate: q. tanq. clarior et
honorabilior seu maior et dignior mihi p̄positus est et
p̄latus. Hūc simile est cū de aliquo dicim⁹: hic olim
me minor vel mihi par erat: sed modo ante me fact⁹ est
honor: modo me p̄cedit: modo mihi p̄latus est: vel
factus est ante sinceritate conscientie: innocētia vite: sa
me decore. P̄lationis autē chris̄ti causas Iohānes
aperit cum subiungit. Qui prior me erat. Pro tanto enī
ante me fact⁹ est. Itā est mihi p̄latus: et dignitate ante
positus est: quia et si posterior sit in tempore: est tamen
prior in eternitate: quia prior me erat non fm hūmani
tatem quam acceperit in tempore: sed fm deitatem in
qua est ab eterno cum patre prior me erat: quia ip̄e ab
eterno/ego ex tempore. Quoniam qui post me natus est de
matre sine patre ante omnem creaturam/sine vñlo initio
genitus est ex patre sine matre. Et fortior me est: quia
ip̄e deus fortis et potens: ego autē homo et fragilis et
impotens. Ille dominus: ego seru⁹. Ille imperator: ego
miles. vñde Raban⁹. Fortis est Iohānes: quia sp̄m sanctū
dign⁹ est habere. fortior qui eūdem potest dare. Fortis
qui regnū celorum p̄dicat: fortior qui donat. Fortis
qui baptizat in peccatorū confessione: fortior qui in eo
rum remissione. Immenstatē autem excellentie eius
subdendo manifestat. Cuius nō sum dignus vt p̄roci
bens solū corrigā calciamentorū eius: quod humile
et vile officiū est. Quasi dicat. Inuāntū est ante me vt
ego neq. seruire ei: neq. in vltimis ministrorū eius voca
ri dignus sim: calciamentū enī soluere vltimi ministri
res est. Cū chris̄tus calciamenta non portauerat: patet
q. bec est methaphorica locutio: quia Iohānes in hoc di
cisse nō esse dignū exhibere chris̄to etiam minimū ob
sequium: hoc exprimes fm cōmunem loquēdi modum.
Cum enī aliquis suam paruitatem et alterius excellen
tiam vult exprimere: solet cōmuniter dici: nō sum dign⁹
tangere solares eius: vel aliud huiusmodi. Nec mirū
si Iohānes hoc dicit: quia homo quantūcumq. magnus
deo cōparat⁹: nihil est nisi puluis et cinis: nec tā aliqua
creatura est digna ei seruire: nisi per gr̄am assumatur.
Per hoc ostendit etiā Iohānes ip̄is pharis̄is q. offi
ciū alienū nō vsurpabat: sed tñ suū p̄p̄iū officiū scz
p̄curzoris exercebat. Vel fm Gregorū allegorice p̄ calcia
mentū humanitas: p̄ pedes deitas: per corrigiam vñlo
calciamentorū: scz aīe et corporis ad deitātē intelligi po
test: quia nec ip̄e Iohānes/nec aliq. alius sufficiens est
vel potest: mysteriū et modū illius ineffabilis vñionis
duarū naturarū: scz diuine et humane (qua verbi ca
ro factū est) explicare vel aperire. cū bec vñlō tāta esset:
q. hoīem deū et deū hoīem faceret. vñ Esa. Generatio
nē eius quis enarrabit: Quasi diceret nullus est dign⁹
vbi Greg. Quia in re pensandū nobis est quō sancti vñi
vt hūilitatis in se virtutē custodiāt: cum quedā mirabi
liter scis̄t: illud ante mentis oculos studēt reuocare qd
nescis̄t: vt dum ex parte aliqua infirmitatem suā consi
derant/ex ea parte qua p̄fecti sunt eoz se anim⁹ nō exol
lat. Restat ergo vt i omne quod scit sese mens deprimat
ne qd virt⁹ sciētie cōgregat/ventus elationis tollat. Cū
bona fratres agitis semp ad memoriā mala acta reuo
cate: vt dū caute culpa p̄spicitur: nūq. de bono ope ani
mus letet. Supertores inuicē p̄orios vños attrēdite.
Quia et quos agere aliqua p̄ua cōspicitis: que in eis
lateāt bona nescitis. Que licet bona assint opera: nulla
sunt nisi ex humilitate condiantur. Qui enī sine humili
tate virtutes cōgregat: quasi in vento puluerem portat:
hec Greg. Deinde Iohānes subiūgit. [Ip̄e vos baptiza
bit] nō solū in aqua: sed et in sp̄u sancto et igne. Itā sp̄i
ritus sancti et caritatis cōfēdo: quod nō potest facere
nisi deus. In baptismo enī xp̄i cōfēct gr̄a sp̄s sancti: et per
ip̄m ignis charitatis: si debite suscipiatur: vel ober nō
ponatur. Baptis̄m⁹ aut Iohānis ista nō cōfēbat sed ba

Chrys. 8
baptis. du
plici.
Beda.
Baptis
mus tri
plex
Gentila
brum vñ
dictum.
Iohis. v.
Raba.
Chrysost.
Iohanne.
Calcia
mentū sol
uere ei⁹
ea nō bz.
Gregori.
Esa. liij.
Būtiltas
cōtra ela
tionem in
ducitur.
Luce. iij.
Luce. iij.

Chrys. 8
baptis. du
plici.
Beda.
Baptis
mus tri
plex
Gentila
brum vñ
dictum.
Iohis. v.
Raba.
Chrysost.
Iohanne.
Calcia
mentū sol
uere ei⁹
ea nō bz.
Gregori.
Esa. liij.
Būtiltas
cōtra ela
tionem in
ducitur.
Luce. iij.
Luce. iij.

demptionis annunciare meruisti: impetra mihi misero
apud eū dñm n̄m Iesum xp̄m tuis sanctissimis p̄eci
bus vt purgato a vitis pectore et ornato virtutib⁹ pa
rem fm salubria tua monita viā dñi et rectas faciam se
mitas eius: quatenus in extremo iudicio cū aream ec
clesie sue mūdauit et triticū a paleis separauerit: me
rear inter grana tritici et electos suos inueniri et in bo
reum celestis mansionis cum eis reponi. Amen.
De penitentia faciēda. Capitulum. xx.
Hia vero de p̄nīa per
quā regnū celoz appropinquat et via
dñi parat⁹ tactū est in p̄cedētib⁹:
nunc p̄sequer de ipsa aliquātū la
tius videamus. Ad verā itaq. p̄niam
quā amor dei et odij p̄cā facit/ān oīa
duo requiruntur. i. q. peccator de pec
catis p̄teritis voleat et nūq. iterata vice peccādi fir
mā voluntatē habeat. Sine his duob⁹ penitentia vera
nō ē: q. sine eis nec de p̄cā dimittit: nec sacerdos absol
uere a p̄cā pot. Et Ber. Vera si qd p̄nīa est sine in
missione ip̄is de p̄teritis malis dolere. Et sic plāgere cō
missa vt nō cōmittat plāgēda. Irrosi nāq. est et non ve
rus penitēs qui adhuc agit qd peniteat. Si ergo vis ve
rus penitēs esse/cessa a p̄cā et ampli⁹ noli peccare. Qm
ianis ē p̄nīa quā sequis cōinquinat culpa. Et Gregori⁹.
P̄niam q. p̄e agere est et perpetrata mala plāgere: et plā
gēda nō p̄petrare: nā q. sic alia deploz et tñ alia cōmit
tata adhuc p̄niam agere/aut ignorat/aut dissimulat. vñ
etiā Aug. Inanis est p̄nīa: quā sequis cōinquinat culpa:
Nihil p̄sūt lamēta si replicant p̄cā. Nihil valet a mal
venia p̄scere: mala denuo iterare: et itē. Penitētes
penitētes si tñ estis penitētes et nō irridētes: mutare vi
tā: recōcillamini. P̄niam agis: genu figis et rides. subā
nas patientiam dei. Si penitēs es/penitet te: si nō penit
et penitens non es: si ergo penitet/cur facis qd male fe
cisti: si fecisse penitet/noli facere: si adhuc facis penitēs
nō es. De qd⁹ aut p̄nīa sit agēda notat idē Aug. dicens
Ires sunt actiōes p̄nīe: vna est q. nouū hoīem parturit.
donec p̄ baptis̄mū salutarē oīm p̄tior fiat ablutio pec
catōz. Qis. n. q. iā sue volūtatē arbitet cōstituit⁹ est: cum
accedit ad sacramēta fidelit⁹: nisi ei⁹ peniteat vite vete
ris nouā inchoare nō pot. Ab hac p̄nīa cū baptizant soli
parua imunes sunt: nōdū ei⁹ vñ possūt libero arbitrio:
quib⁹ tñ ad cōsecrationē remissionēq. originalis p̄cā
p̄dest eoz fides a quib⁹ offerunt⁹ vt qualescūq. maculas
delictorū p̄ alios ex quib⁹ nati sunt contraxerūt: aliorū
etiā interrogatiōe et responsiōe purgent. Ceteroz hō
minū null⁹ trāsīt ad xp̄m: vt incipiat eē qd non erat/ nisi
peniteat eū fuisse qd erat. Altera hō p̄nīa est cui⁹ actio
p̄ totā itā vitā p̄petua supplicationis hūilitate subeun
da est. Primo q. nemo vitā eternā desiderat nisi cū vi
te hui⁹ p̄p̄is peniteat. Quis dubitet in quacūq. t̄pali
felicitate h̄semur: penitere tñ nos debere huius vite vt
ad illā incorruptionē tota auiditate curram⁹. Quis er
go festinat atq. exoptat ad patriā remeare: nisi quē pegri
nationis sue penitet. Quis itaq. sane mētis nō ingemi
scit/ cui nō p̄ p̄niam sic eē displiceat: Deinde multa sunt
p̄cā: q. quib⁹ singula nō letali vnlere ferire sentiam⁹: tñ
si tota cōgregata quo p̄a sunt necant/ nisi medicamēto
quotidiane p̄nīe deserant. Quis itaq. se diligēt at
tēdit satis intelligit cū q̄to periculo peregrinet⁹ a dño.
Tertia actio est p̄nīe: que p̄ illis p̄cā subēda est que
legis decalog⁹ continet. In hac ergo p̄nīa maiorē in se peccatis
quib⁹ seueritatē debet exercere: vt a seipso iudicatus p̄ra deca
non iudicetur a dño. Ascēdat itaq. hō aduerlum se tri
logum. bunal mēt⁹ sue: p̄stuar se aī facie suā. Atq. ita p̄sturo
in cordis iudicio assit accusat⁹ cogitationē testis p̄sci
ria: carnifex timor. Inde qd ē agnis animi cōfiteñtis p̄
lachrymas p̄fluat. Postremo ab ipsa mēte talis mīa p̄
ferat⁹: vt se idignū hō iudicet p̄cipatiōe corp⁹ et agni
nis dñi: vt q. seipm a regno celoz t̄t et p̄vltimā sniam sū
mitudinis p̄ ecclesiasticā disciplinā a sacro celest⁹ panis
sepe. Iudicet q. seipm hō iūst⁹: volūtatē dñi p̄t et mo
res p̄uertat: meli⁹ ne cū iā nō potuerit etiā p̄ter volun
tatē a dño iudicē. Si iā de sanitate desperas ad dis
p̄cā peccatis: si scriptū est. P̄cator dñi venerit in p̄sun
dū maloz cōtēner: noli cōtēner: noli desperare: clama
p̄vii.

de profundis etiam ad dñm. De tali profundo nintuite cla-
mauerunt: et ppiatione inuenerunt. Facilius est eua-
cuata conuincio propbetie: q̄ humiliatio penitentie.
Quicquid enī feceris: q̄cūq; peccaueris: adhuc in hac vita
es: unde te oīno si sanare nollit auferret. Cur ergo igno-
ras q̄ patiētia dei ad penitētiā te adducit: hec Augu-
stus. Non solū ergo de magnis sed et de paruis peccatis (vt
dictū est) quotidiana penitētia est agēda: et quis pua
videat nō tñ ppter hoc sūt negligēda. q̄ (vt ait Greg.)
Nullū pctū adeo pūi: qd nō crescat negligētiā. et iterū.
Peccatum quod penitētia nō diluit: ipso suo pondere
mox ad aliud trahit. vñ dicit Amb. q̄ minimū peccatū
scilicet commissum graui est toto mūdo. vñ et Aug. Sz
ista leuia q̄ dicimus noli cōtēnere: si cōtēnis q̄ appen-
dis expauesce: quādo nūmeras leuia multa faciūt vñ
grāde. Multe gutte implēt flumē. Multa grana faciūt
massā. hec Aug. nō itaq; leuia sūt cōtēnenda: nec ppter
grauia est desperādū. q̄ vt ait Augu. nullū peccatū cri-
minale est dñi displicere: nullū veniale dñi placet. Agēda
est autē penitētia sine dilatione: et dñi possum? ne subito
preoccupati queram? spaciū penitentie: et inuenire nō
possum? vñ Aug. Remedia conuersionis ad deū nullis
sunt cunctationibz differenda: ne tēpus correctōis pe-
reat tarditate. Qui enī penitētiā indulgētiā pmissit: dis-
simulanti diē crastinū nō pōpōdit. et iterū. Si quis autē
positus est in vltima necessitate egritudinis sue: voluerit
accipere penitētiā et accipit: et mox reconciliat et hic va-
deat: dicit: fateor vobis non illi negam? qd petit: sed nō psumi-
mus quia hic bene exit. Non presumo: nō vos fallo: nō
psumo: fidelis bene viues securus hinc exit. Baptizatus
ad horā securus hinc exit: agēs penitētiā ad vltimū
et reconciliatus: secur? hinc exit: ego nō sum securus:
vñ securus sum: secur? sum et do securitatē. vñ nō sum se-
curus penitētiā dare possum: securitatē dare nō possum
nō dico dānabz: sed nec dico liberabitur. Quid est de du-
bioliberare. Quid qd incertū est euadere? Age penitēti-
ā dum sanus es: si enī agis verā penitētiā dum sanus
es: et inuenerit te nouissim? dies currētē vt reconciliaberis.
Si sic agis se curus es: quia eglst penitētiā eo tempo-
re quo et peccare potuisti. Si autē tunc vis agere penitēti-
ā quādo iā peccare nō potes: pctā te dimiserūt non tu
illa. Dues sūt: aut nō ignoscit tibi: aut nō ignoscitur.
Quod horū tibi sit futurū: ego nescio. Ergo dimitte in-
certū et tene certū. hec Aug. Ideo autē Aug. dubitat de
his qui penitēt in extremo: q̄ tales pot? vident peni-
tere timore pene q̄ amore iustitiae: et ideo eoz penitētia
videtur esse dubia. Non ergo tardes vel dissimules: in-
sanitate penitētiā agere: et cito peccati onus depone-
re. q̄ vt ait Augu. Sultū est in illo statu viuere: in quo
quis nō audent mori. Et audatior est qd vno pctō mor-
tali dormit: q̄ qui cum septem hostibus. Sepe quidem
pmittunt sibi homines vitā longam: ex eo q̄ sunt inuue-
nes: vel bone complexionis: aut fortes: nescientes quid
superueniatur pariat dies: nec attendentes q̄ raro quis
moritur morte naturalis: sed frequenter ex accidentibz:
puta febre: apoplemate: et huiusmodi: vel quādoq; mor-
te improvisa et casualiter tamen creditur q̄ quilibet in
statu meliori moritur. vñ Augu. de san. victo. Sciendū
q̄ nec iustus nec impius nec puer nec senex ante sol-
uitur a corpore: q̄ sūt in illo puncto bonitatis vel ma-
licie: vltra quam sūt vñq; viuerēt: nunq; transirent. hec
Augu. Sed ppter vāā longe vite spem multi decipiū-
tur: et penitētiā quā expectāt nō psequunt. vñ Chryso.
Nihil tantū decipit hoīes: q̄tū vana spes longioris vi-
te. et Augu. Experi sumus multos expirasse expectan-
tes reconciliari. Et postito q̄ homo certus esset de vita
longa: ad ductū penitētiā nō esset vsq; ad senectutē et
seniū plangenda: quia tunc inualidi sunt hoīes ad labo-
rē: et vñ in his etatibz reperitur q̄ quis se a pctis que
conueniunt euellat p penitētiā. Optimū ergo pñlū: sum-
ma prudentia: et maxima pudentia in hoc cōsistit: vt p
veram contritiōē: et purā ac integrāle cōfessionē: et p
satisfactiōē cōdignā homo sanus et fortis se disponat:
cūq; agnorā cū a salute eterna retrahētia ac impedien-
tia pñlū: et se iugiter oī tēpore siccet: ac si hodie
vel cras: vel ad longū? in hac septimana discessit: et
hoc mundo. In extremo quippe vite sue potest homo
penitere: quia vsq; tunc potest peccare: et ergo vsq; tūc

potest de peccatis per diuinā misericordiā cōsequi ve-
niā: quia misericordia dei vincit humanā maliciā. Sed
talitā penitētia tarda raro est vera et fructuosa: q̄ in ea
nō habet distinctiua: et sufficiens de peccato displicen-
tia: contritiō enī sufficiens requirit q̄ peccatum dimi-
tatur: sed vebemēs passio et dolor in parte sensitua: qua-
le habent cōmūter illi in articulo mortis impediti in
penitēte vsum rationis ne bene deliberet de peccatis.
De penitētia ergo inuicta aut volūtarie assumpta gau-
deret deo gratias age: quate ad eādē decreuit misericor-
diter expectare: nō sis ingratus quia hodiernū diē ha-
bes in quo corrigaris. Merito malus fuisse: hodie bonus
esto. Cōsidera quoniam multi modo moriuntur: quibz si
vna hora ad agēdā penitētiā cōcederetur: quē tibi cō-
cessa est: quō per altaria: et q̄ festināter currerent: tibi
flexis genibz: vel certe toto corpore in terrā pstratō tā
diu suspiraret: ploraret: et oraret: donec plenissimā pec-
catorū suoz veniā a deo consequi mereretur. Tu vero
comedēdo bibēdo iocēdo ridēdo et ociose viuendo
tēpus perdis qd tibi deus indulsit ad requirēdā grām
et ad promerēdā gloriā. Cogita etiā q̄ anime in inferno
cruciant: sine spe venie et misericordiē. Si amor dei te
tenere et mulcere nō pōt: saltē teneat et terreat timor iu-
dicij: merus gehēne: laquei mortis: et omnia mala. Sed
heu multi hodie abutētes dei patientia parū bec attē-
dūt: et tēpus (quoniam ē pctiosius) inutiliter trāsire per-
mittētes miserabiliter amittūt. vñ Bern. Hodie filij hoīz
anime curā negligūt: carnis curā pñlū in omni deside-
rio. Regē enī peccare meruit sed puniri: nec xrti cor-
dis opera dat: sed valitudi corporis: imo etiā volupta-
ti. De scola hypocritarū et epicurij didicerūt hec. Tēp
hoc aiab? nō corporibz est assignatū: sed pñlū cor-
dis voluptatis: et iterū. Nihil pñlū: dies salutis vñq;
nō voluptatis: et iterū. Nihil pñlū: dies salutis vñq;
nihil hodie vñl? estimat. Transiūt dies salutis et nō re-
cogitant: nemo sibi nō reditura momenta perijisse causat.
hec Bern. Et reuera nihil in hac vita pctiosius est tēpo-
re: q̄ breui hora posset quis veniā et grām ac glām ob-
tinere: et plusq; totus mūd? valeat pmereri. Nō est enī
hora tā breuis in qua nō spiritualia lucra suo valore in-
cōparabiliter oīa terrena excidentia comparare posset.
Attēde etiā quia plus valet hic in patientia dies vnus
q̄ in purgatorio annus. vñ in Ezech. Diē pro anno de-
di tibi. Pena tamen purgatorij excedit omnem penā
temporalē huius vite. dicit enī Augusti. q̄ ille ignis
purgatorij durior est q̄ quicquid in hoc seculo penarū
aut sentire: aut videre: aut cogitare quis potest. Igit
magis est curandum de bona vita q̄ de longa. vñ Sene-
ca. Q̄ bene viuas refert: non q̄ diu. Actū vitam metia-
mur non tēpore. Sūt autē tres partes penitentie. scz
cordis contritiō: oris cōfessio: et operis satisfactio. Pre-
cipit enī scriptura scidere corda nō vestimēta: cōfiteri
alterutrū peccata: et facere dignos fructus penitentie.
Nam cū oīe peccatū cōmittatur corde: opere: vel ore:
iustū est ita curari p contrariū: vt peccator culpā animo
detestetur: verbo accuset: facto peniteat. Sūt tres par-
tes penitentie sūt trine diete: quibz ad terrā pmissiois
itur. de quibz in Exodo dicitur. Deus hebreoz voca-
uit nos vt eamus viā triū dierū in solitudinem: et sacrifi-
cem? dñō deo nostro ne forte accidat nobis pestis: id est
culpa in presenti. aut gladi? id est pena in futuro. In hoc
triduo quiescit virgo maria filium suum et inuenit eū.
In quo felicit triduo sūt et tūc q̄steris inuenies testē. i.
salutē eternā. Hec ē scala cū tribz gradibz quā vidit ia:
cob erecta a terra vsq; ad celū: et dñm in iuxā scale propf
cob. Pūmū vteā fortiter sustineat. Secū dū vt ascēde. Benef.
ti p eā man? (si necesse fuerit) porrigat. Tertū vt ascen-
dēs cū laborauerit: et fatigat? fuerit in ipm respiciat: et
totā suā curā i eū faciat. Nō enī ita crudelis est q̄ enī ca-
dere pmittat. Pñia ergo pars penitentie ē cordis cōtri-
tiō. Est autē contritiō dolor volūtarie assumptus p pctis
cordis ē cū pposito seu tēntiōe cōstendi et satisfaciēdi: q̄ null? prima ps
vere cēmet cōtritus nñ habet. pposito hñmōi. In qua
contritiōe hñ figillat? oīa pctā sua ante tribunal cōscie-
tie sue adducat: vt ibi seipm accusans i amaritudine aīe
sue de singulis cōterat et postea pñteatur. De singulis
q̄ppe cōtritus mortalibz requirit pñlū singularis. diuerso
rū cū morboz diuersis sūt medicinē: s̄ pñlū ē medicina
singlar? cōtra vñ tñ mortale: ergo nō sufficit vna cōis
penitēte.

de oībz pctis: sed de quolibet mortali teneb? hō speciali-
ter cōteri: hñ bz distinctā peccatoz memoriā: s̄ pñlū Chry-
so. sicut in radius solaribz videt? athomi minuti i aere:
qui nequa q̄ extra radios solares apparēt: ita menti ra-
dio circūspēctionis pñlū illustrare apparent? seu dese-
ctus minutissimi qui alijs desidiolis ac p hoc tenebro-
sismētibz occultant. Si vero q̄rit qd diu qd de pecca-
tis dolere debeat: dicit qd de? qd absolutū hoīem a vi-
culo pcti / seu a culpa et pena eterna: ligat enī viculo per-
petue detestatiōis pcti. Unde vtile est q̄ sacerdos ali-
quam penitētiā quārtūcūq; parūā perpetuā intungat
vt hō p hoc peccatorū suoz pñlū pñlū aliqui in cōtritiō-
nis spū rememoret. Sed detestatio peccati ppetua est
duplex. Quēdā in actu ad quā hō nō teneb? s̄ quis
tñ faceret perfectionis esset: non tñ oīno de essentia: si
beatus Petrus legisset pñlū: et sanctus dauid vi-
cebat: peccatū meū cōtra me est semp. Alia est in habitu
ad quā hō semp teneb? etiā post pñlū pcti remissionē.
De hac secunda dicit Augu. loquens de penitēte. Pe-
nitēs oīs fruct? penitentie sue paruos habeat: nunq; suf-
ficiat? semp dolcat? et de dolore gaudeat: nō sēp voluit
se se dolcat? semp p dñm an quē peccauit erubescat: dolo-
rem cū vita finiat. Et iter. Aut cōtinuū dolores crucia-
bunt penitēte vitā meā: aut eterni cruciatus vexabūt
punitendā animā meā. hec Aug. Iste ergo dolor cessare
non debet in penitēte: nec finiri in hac vita: s̄ sicut ho-
mo in deū qui eternus est peccauit: ita in eterno suo: scz
q̄ diu vixerit: dolere debet. Sed multi gemunt pro pec-
catis: nō q̄ peccata eis displiceant ppter deū / sed pro-
pter penā. Nōnullos etiā penitet peccasse: p sola pecca-
ti turpitudine. Fructuosa ergo cōtritiō ē cū qd de pctō
quo deū offendit doler: et inde turbat? et gemit: q̄ iniqui-
tas amore iusticie sibi displicet. Et quātorius aliq; sic
pe nitet / tātot? de? pctm dimittit. Est autē deū pctā
dimittere: eternā penā p illo debitā p collatiōē pñlū
grē relatare. Sic quoq; actualis peccati p viuificatio-
nē mētis eterna pena relaxata relinquit? pñlū in quam
eterna est cōmūta: vt qd illicita aīe delectatione / s̄ue
etiā carnali voluptate cōmissum est satisfactiōis digne
amaritudine purget? ab hoīe: dñlū licet ne district? a deo
punit? in futuro: q̄ nullū malū preterit ipunitū. Est au-
tē duplex penitēte gemit? vel dñi plāgim? qd male ges-
simus: vel dñi plāgim? qd nō egim? qd agere debum?.
Secūda pars penitentie est oris cōfessio. Est autē cōfes-
sio p quā moribz latens spe venie aperit. Et est cōfessio
duplex: quēdā mētalis que fit corā deo: et hec est de iure
naturali: quēdā vocalis que fit hominibz: et hec non est de
iure naturali. Igit an incarnationē xpi sufficerebat mē-
talis cōfessio facta soli deo: q̄ de? nondū erat hō. Sed
post qd de? hō factus est: requirit? ab hoīe q̄ cōfessio sibi
tanq; hōi fiat. Et q̄ ipse in forma humana nobiscū vbiq;
pñlū cōnō pñlū: vicarios suos cōstituit hoīes: quoz pñlū
m? fuit pñlū: et ceteri apli: ac consequenter sacerdotes
quibz ipse dixit: que cūq; alligaueritis super terram et.
Pñlū enī q̄ ministris sacramētoz dedit potestātē
ligandi et solvendi: insinuat cōfessionē ei tanq; iudi-
cium debere fieri. Sic ergo xps instituit cōfessionē ta-
cite: sed apli pñlū gauerūt eā expresse. Ideo etiā pñlū
facienda est hominibz xpi vicariis: vt p hoc pctā nra ce-
lent? diabolū. vñ Aug. In oībz scripturis diuinis fies
charissimū vñlū ac salubriter ammonemur: vt peccata
nra debeam? iugiter ac humiliter: non solum deo s̄ etiā
scris hominibz et deū timētibz cōfiteri. Non enī tō vult
de? vt cōfiteamur peccata nra q̄ ipse ea scire nō possit:
sed quia diabolus hoc desiderat: vt inueniat qd nobis
aīe tribulatiōis eterni iudicis obijciat: ideo vult vt magi de
fendere q̄ accusare peccata nra velim? Contrariū de?
nos: q̄ pi? et misericors est: vult vt ea cōfiteamur in h
seculo vt pillis nō cōfundamur in futuro. Sciens ergo
diabol? virtutē pure cōfessionis: toto nisu impedire co-
nat? hoīem cōfiteat. Et sicut suggestit pñlū vt hō ca-
deret: sic post casum impedit ne resurgat: q̄ scit nos nō
resurgere posse sine cōfessione. hec Aug. Pei? est cōfite-
ri nolle: q̄ legē cōtēnere. Peius est dei offensam sa-
tisfactione nolle placare: q̄ peccando dei bonitatē of-
fendere: q̄ quis enī in cōtritiōe dimittatur peccatum / tñ
cōfessio vocalis necessaria est: vel in re quādo habet
opozuitas. vel in propolito qd articulus necessitatis

eā excludit: et nō cōtempt? religiōis: et ita necessitas cō-
fendi post cōtritiōē nō est in tali casu ppter necessita-
tē remedij: sed ppter obligatiōē pcepti. Est autē pñlū
cōfessionis instituta: vt qui in sua potestate positi? a
deo discesserāt sub alio positis: cū humilitate et deu-
tione rediret. Ideo q̄ deus instituit sacerdotē sui vica-
riū: et quasi medicū cui peccatoz vulnera detegeret: vt
peccator nō a se sed ab alio maioris humilitatis cau-
sa satisfactiōis medicinā susceperet. Sunt enī sacramen-
ta quasi quedā emplāstra. Igitur (vt ait Aug?) ponat se
oīno penitens in potestate iudicis in iudicio sacerdotis:
nihil sibi reseruans: sed oīa paratus sit facere eo iubere
p recipienda vita aīe que cūq; faceret p euitāda corpo-
ris morte. Hoīes etiā ad peccatū efficerent pñlū: et q̄
si turpitudines suas non estimarent reuelandas. Et q̄
initū operū bonoz est cōfessio operū maloz: valde est
vile cōfessionē frequētare. Euenit enī corpius cōtri-
tū et humiliatum confirmari in cōfessione: et plerūq;
peccator solo timore vel ecclesie cōsuetudine sacerdoti
presentatus per sacerdotale officiū vere cōpungitur: ac
plenus charitate recedit. Nōnulli etiā: nec ex corde re-
deunt: sed tñ forma penitentie: quā sufficiūt paularim in
eis humilitatē cū charitate nutrit. Hec ob pudorē in-
ses a cōfessione: q̄ erubescētia et pudoris anxietas: ac
cōfessiois hūilitas maxima pars est penitentie. vñ Chry-
so. Cōfessio peccatoz est signū bone mētis: et testimonij
cōscieētie deū timētis: pfectus enī timor soluit oēm pu-
dorē. Illuc autē turpido pñlūis aspiciat? vbi futuri iu-
dicij pena nō credit. Et q̄ ipm erubescere pena est gra-
uis: ideo iubet nos de? nra pñlū peccata: vt verecun-
diā patiamur p penā: et hoc ipsum pars diuini iudi-
cij est. vñ Valerius. Venia dign? est: qui peccati excu-
sationē nō querit. Vbi enī est cōfessio: ibi est remissio: q̄
pñlū ad innocentia locū teneret: cōfessio. vñ
etiā Augu. Quoniam verecūdia magna est pñlū peccā-
ti: qui erubescit p pñlū sit dign? mīa. Et quāto pluribus co-
fiterur quis in spe venie turpitudinē criminis: tāto fa-
cilis pñlū grām remissionis. Et iterū. Sultē: cur
erubescis hominibz dicere quod nō erubuisi in cōspectu
dei facere? Remoue a te pudorē: erue ad sacerdotē: re-
uela secretū: pñlū peccatū: alioq; nihil tibi pderit cō-
tritiō cordis: nisi sequat? oris cōfessio si possis. Et iterū.
Cōfessio est salus aīarū: dissipatrix vitioz: restitrix attri-
tutū: oppugnatrix demonū. Quid plura. Cōfessio os
inferni: portas aperit paradisi. hec Aug. vñ et Bre ad
cōmendationē cōfessionis sic dicit. Mirētur qui volūt
in quolibet iusto castitatis cōtinentiam. mirentur inte-
gritatem iusticie: mirentur viscera pietatis: ego non mī-
nus ammiro cōfessionē humillimā peccatozū: q̄ tot
sublimia gesta virtutū. hec Greg. Q̄ vtile est etiā et valde
salubre cōfessionē etiā corūdem peccatoz frequēter ite-
rare: et pluribz pñlū: q̄ cōfessio iterata licet ad salutē
nō sit necessaria: tñ multū est pñlū. Tūc nescit homo
an in pñlū cōfessione sufficere cōtritiō fuerit. Tūc q̄ ma-
ior humilitas et erubescētia meritū causat et acquirit. Tū
q̄ p quantūcūq; cōfessionē tollit virtute sacramēti ali-
quid de pena: et cōfēt? aliqua grā. Si enī sacerdos vir-
tute clauis aliqd relaxat de pena debita: posset aliquis
toties cōfiteri q̄ tādē nihil remaneret de pena. Et licet
aliqui dicāt q̄ sola prima absolutio effectū habeat vi cla-
uis: alie autē nō cū nihil inueniāt absoluedū: pñlū benigni-
orē tñ opinionē alioz non reputat incōueniēs quin hō
posset toties idē pctm corde cōtrito cōfiteri: et ab eo ab-
solui / q̄ per hoc dilueret totā penā purgatorij: et tal
moriens statim euolaret. Tum virtute clauis: que semp alī
quid relaxat: et si talis absolutio nō inuenit culpā: tūc
reantum pene: et dato q̄ nihil pene inueniat: tūc facit ad
augmentū gratie: tum ex vi contritiōis: nec tamē pecca-
tū remaneret: si nō pena: nō enī modica pars pene est do-
lor contritiōis: et erubescētia cōfessiois: que in sequenti
cōfessione iteratur. Quid igit meli? q̄ frequēter cōfite-
ri: quousq; per centesimā / vel mille simā cōfessionē tota
pena relaxetur cōfessio: et notandū q̄ cōfessio gene-
ralis: que fit ante missam in ecclesia purgat peccata ve-
nialia: et delet peccata mortalia oblita. Valde autē cau-
tus debet esse cōfessor in tenendo secretū pñlūis: ita
vt nec illud reuelat etiā de licentia cōfessionis. In casu
enī quo cōfessio renunciat suo secreto: et dat cōfessio

Prima pars.

licentia dicendi cum voluerit: vel loquendi: de eo non potest ipse confessor revelare dictum sibi in confessione: quia ipse confessor non potest in precepto legis divine et evangelice / sub quo secretum confessionis cadit dispensare: et ideo si confessor non habet potestatem absolvendi: vel indiget consilio seniori: debet sibi iterum extra confessionem ob hanc tantum causam dici facere: et tunc potest exprime re superiori vel alteri consulenti. Sed nec in casu mortis sibi imminenti: nec sub sigillo confessionis potest vel debet quod secretum confessionis alijs revelare: nec debet ipsi confitenti post confessionem peccatum improperare: nec ab eo peccatum ad denudandum / vel detrahendum cautelose post confessionem ex tortione. ¶ Tertia pars penitentie est operis satisfactio: est autem satisfactio: quia proportionaliter culpe pena digna exolvitur. Hinc et illud baptiste. Facite dignos fructus penitentiae. vñ Grego. Non solum fructus penitentiae: sed dignos penitentiae fructus ammonet esse faciendos. Neque enim par fructus esse boni operis de eis? qui? et eius qui amplius deliquit: aut eius qui in nullis: et eis? qui in quibusdam facinoribus cecidit. Per hoc ergo cuiuslibet operis scientia convenit / ut tanto maiora quærat bonorum operum lucra per penitentiam: quanto graaviora sibi intulit damna per culpam. Et utique. Nam cogitandum summo est: ut qui se illicita meminit commisisse: a quibusdam etiam licitis studeat abstinere: quatenus per hoc peccatorum suo satisfaciatur: ut qui commisit prohibita sibi mer abscondere debeat etiam peccata. vñ Berni. Pro eo quod ab ipsi licitis abstinemus / ea nobis que prius commisit illicita condonantur. Patet ergo et istis quibusdam penitentiam operari contraria sibi: quæ aliquis peccavit. vñ Chrys. Penitentiam vero dico non solum ut a malis prioribus desinamus: verum etiam ut bonorum operum fructibus impleamur. Facite (inquit) fructus dignos penitentiae. Quomodo autem modo fructificare poterimus? in vitiis peccatis adversa faciamus? Aliena rapuisti: igitur donare etiam propria: longo est tempore fornicatus: iam legitimum quocumque vel suspende coniugium: ac perpetua continentia sepius paucorum dierum castitate meditare. Iniuriā / vel opere cuius / vel sermone fecisti: refer benedictionis habita punitis: et percutientes tenent officii: nunc etiam beneficiis placare intendes. Neque enim vulnera sufficiunt ad salutem tantummodo spicula de corpore euellere: sed etiam remedia adhibere vulneribus. Delictis autem et temulentia dissuabus: ieiunio et aque potum vitiisque copiosa / ut famem superbes iminentem. Quid sit impudicus oculis alienam decoram feminariam omnino ne videas maioris tace? cautione post vulnera. Declina (inquit) a malo: et fac bonum. Inquire pacem: et persequere eam. Non tamen hanc dico pacem que cum hominibus: verum etiam que deo est copulata. Et bene ait persequere. Exagitata est vniuersa et profusa explosa: ac terras relinquens in celum profusa. Sed tamen possumus eam rursus reuocare si volumus. I. h. iracundiam / superbiam / atque tactatiam: omniaque abijcientes ipse dimittit pacis modestiam hac vitam puramque secretum. hoc Chrys. Satisfactio autem debet fieri per opera penalia: per satisfactionem enim oportet peccati vulnus sanari perficere: sed peccatum medicine sunt penes: ergo ad satisfactionem sunt necessarie. Nam licet deo nihil possit subtrahere: tamen peccator peccando quantum et eo esse subtrahit quod est ad honorem dei: ideo cum satisfactio sit quedam recompensatio / oportet quod etiam sibi ipsi penitentia aliquid subtrahat quod ad honorem dei cedat: hoc autem non potest esse / nisi sit opus bonum quantum ad dei honorem: et penale opus quantum ad peccatoris penitentiam / cui est subtrahendum. sic et deo satisfaciatur: et etiam a vitiis et futuris malis in quantum penale preseruat. Satisfactio ergo debet esse talis per quam aliquid nobis ad honorem dei subtrahamus. Sed non habemus nisi tria bona. scilicet bona anime: bona corporis: et bona fortune / scilicet bona exteriora. Ex bonis quidem fortune subtrahimus nobis aliquid per elemosinam: ex bonis corporis per ieiunium: ex bonis autem anime non oportet quod aliquid nobis subtrahamus quantum ad dimittitionem bonorum anime: quia per ea efficiamur deo accepti: sed per hoc quod submittimus ea. scilicet animam que? bona totaliter deo: et hoc fit per orationem. Hæc etiam numerus operum satisfactoriorum videtur esse ordinatus contraria radices peccatorum: que sunt concupiscentia carnis: concupiscentia oculorum: et superbia vite: quia contra concupiscentiam carnis ordinatur ieiunium. Contra concupiscentiam oculorum elemosina. Contra superbiam vite / oratio. igitur (ut dictum est) secundum exigentiam culpe faciendi sunt fructus

Capítulū. XX.

crus penitentie: quod est corā illos / quozū culpa est mul-
ta / et penitētia modica. Unde dignos fructus penitētie
facit ille qui fm modum culpe facit equalitates: pene: vt
qui pl^{us} peccat plus penitet: et quot inuenit in se oble-
tamenta in culpa: tot de se faciat holocausta in penitē-
tia: et qui amisit deū in peccati delectatiōe: querat eum
in peccati abominatione / recogitando oēs annos suos
in amaritudine aīe sue. Et ideo quādo condignā penitē-
tiam sacerdos nō iniungit / vel si iniūgit: nō tamē imple-
tur: non absolutur penitēs a pena condignā: sed a tanta
quantam hic facit: nō autē arefidua. vñ Berni. Recitibi
blandiaris si grauiter peccanti leuior pena: vel a nesciē-
te: vel a dissimulātē dictat: qz in purgatorijs ignib^{us} per-
ficiendū sit quicquid hic minus feceris: quia dignos fru-
ctus penitentie querit altissimus. hec Berni. Digna ve-
ro penitētia: nō tantū carnis maceratione: vel temporis
longitudine: quantū cordis contritione compēsatur: qz
apud deum non tam valet mensura temporis qz doloris:
nec tantū abstinentia ciborum quantū mortificatio viti-
rum. Propter quod mensurā temporis in agenda peni-
tentia canones in arbitrio sacerdotis intelligentis sta-
tuunt: et penitentie tempora fidei conseruationē peni-
tentū abbrevianda: et negligentia protelāda existimāt.
Tanta etiam contritio potest esse: qz totaliter tollat rea-
tum pene: quia deus plus acceptat cordis affectū qz ex-
teriorē actum: sed per act^{us} ex exteriorē absolutur ho-
mo a pena et a culpa: ergo et similiter per cordis affectū
quod est contritio absoluti ab ea: quia intētio contritiōis
potest attēdi dupliciter. Vno modo ex parte charitatis
que displicētiam causat. Et ideo mediātē charitate me-
retur: non solum culpe amorione: sed etiam ab omni pe-
na abolutionem. Alio modo ex parte doloris sēdilis /
quā voluntas in cōtritione exercitat. Et qz ille dolor: est
etiā illi penitenti quedam pena / que tantū pōt intendi qz
sufficit ad deletionē culpe et pene. Et si homo p se non
possit satisficere p pccis: potest tñ p adiutorij alterius
Quia enī pena quā peccator debet sustinē: re excedit vi-
res eius: ideo ordinauit de^{us} ex magna misericordia: vt
cum eo et p eo pūmū satisficiat meritū passionis chri-
sti: qui p suā passionē / nō solū mundū redemit: sed etiam
suum meritū p pccōribus satisfecit. Secundo satisficiat
p peccatore meritum totius ecclesie. dicit enī Augu.
p elemosyne / et orationes qz sunt in ecclesia subueniūt
recognoscenti mentem suam ad veniā. Tertio subuenit
peccatori propria satisfactio. Ex his tribus: scz merito
dominice passionis: et tot^{ius} ecclesie: et pprie penitētie
componitur talentū preponderans culpe. ¶ Et sciendū
fm. Hiero. qz similiter circūuenit sathanas p nimia du-
ritia: vt peccatores pereant desperādō: quō in nimia re-
missiōe corrigēdō. vñ Salomon. Ne declines ad dexte-
ram: neqz ad sinistram. Ut autem ad agendam peniten-
tiam congruā magis accendaris: cōsidera si vnū pecca-
tū ade tam districte punitū est: vt non igētis annis et an-
nulis vite huius miseriā lugeret: et in augmentum mise-
rie multis subdijs / et solatijs mechanicorum: quib^{us} nūc
stimul careret: ac fere quattuor milibus annoz inferni
enebras sustineret: qualiter puniētur transgressiōes no-
bre tam multe: tam magne: cum supernus iudex: cui red-
dituri sumus de singulis rationem / p multitudinem nu-
meret: et magnitudinē ponderet: et diuturnitatem men-
surret: ideo multis lachrymis et orationib^{us} / multisqz ie-
iunijs est opus: vt peccata nostra quib^{us} mors eterna de-
beatur satisfactiōne condigna deleamus. ¶ Considera
etiā et attēde qd p peccatū pdidisti: qd incurristi: quis
itūqz offendisti. Perdidisti amicitia totius trinitatis
angeloz / apostolorz / et omnū factoz / decorē anime /
suffragia ecclie. Incurristi laqueos fortissimos / hostes
rudelissimos / statum periculofum / horribile pcpitiū:
effectū gratie / et mortē anime. Offendisti eum qui re-
trauit: p te mortem sustinuit: multa beneficia cōtulit: et
terna pmiā repromittit. Si hec iugiter cogitares: vitioz
olereres. p peccatis fleres. Et quia in modo agēdi pe-
nitentia raro penitētes docuit: tūc non omnes penitentiā
erā agunt. Itā fm Amb. et Hieg. Facilius inueniuntur
in innocentia seruauerūt: qz qui verā penitentiā egerūt.
Et ideo pauci sunt qui igne purgatorij non indigent.
vñ Berni. Iudicet et sentiat alij vt volunt: ego certe ad
anc nullū penitētem noui: quem nō estimem igne et flā-
Ex am-
fione bo-
noz et in-
cursu ma-
lorum.
Pnia in-
terior.
Ita pe-
nitentie.
Cōtritio
pōt penā
deleere.
Satisfaci-
entia pro
pccōre cū
co.
Augusti.
Hiero.
Pro. iiii.
Pnie in-
citaro ex
grauitate
culpe.
Ex am-
fione bo-
noz et in-
cursu ma-
lorum.
Pnia in-
agendi.
ignoraria
Ambro.
Berni. Iudicet et sentiat alij vt volunt: ego certe ad
Bernar.
Purgato

De Baptismo domini.

rlo omnes
 penitētes
 destinat.
 Confiliū
 recte pñie
 agende.
 Luce. vii
 Jacobi.
 minoris
 penitētia
 et scitās
 Gal. i.
 Egesip-
 pus.
 Peniten-
 tia scōp.
 ij. Re. xij.
 Gregori⁹
 Pñie la-
 bores et
 species.

Fo. XX XIII.

Audi etiam Berni. qui dicit. Vere penitēs de tēpore ni-
hil perdit: qz et p̄teritū restaurat p̄ p̄ritiōnē: r̄ p̄sens te-
net p̄ bonā operatiōnē: et futurū tenet p̄ bonū p̄positū
cōstantiā et firmitatē. Hec Berni. Viriliter ergo agant
penitētes: et nō deficiant: p̄ e nī suo metēt nō deficien-
tes. Hā quis semināt in lachrymis: in exultatiōe metent.
Cōfōrte cor eoz in p̄nitā: et cōsolent in ea sperātes cū
martyribz p̄tē habere: qz s̄m Chryso. Viuetes i p̄nitā pos-
sūt martyribz cōparari: quoz est enī lōga fuga: qz veloz
mors. Sed et ipse dñs eos beatos p̄nūciat: eisqz cōsola-
tiōē p̄mittit: cū dicit. Beati qui lugēt: qm̄ ipsi cōsola-
būtū. Penitentiū enī lucū dñs perpetuū gaudiū cōso-
latiōe cōpensat. De penitentie quoqz laudibz sic dicit
Cyprian⁹. O penitētia quid de te noui referam. Oia li-
gata tu soluis: oia clausa tu referas: oia aduersa tu mi-
tigas: omia cōtraria tu sanas: omnia confusa tu lucidas:
omnia desperata tu animas. **Oratio.**

Erret me vita mea. Hā diligēt discussa appa-
ret mihi aut peccatū: aut sterilitas: infirma
osa: et si q̄s fructus in ea videat: aut est simula-
tus: aut imperfect⁹: aut aliquo modo corrupt⁹
Quid ergo mihi restat p̄cōrō: nisi vt in tota vita mea plo-
rē totā vitā meā. Certus sum dñe: qz p̄cā mea eternam
merent bānatiōe: certior qz p̄nitā mea nō sufficit ad sa-
tisfactionē: certissim⁹ qz misericordia tua superat oēm
offensionē. Fac ergo meū misericordiā: et cōcede mihi
peccatoz meoz indulgentiā: quia meritū meū indulgē-
tia tua est dñe deus meus. Amen.

De baptismo domini. **Caplm. xxi**

Completis autē. **xxix.**

Annis etatis sue: q̄b⁹ dñs iesus sic pe-
nose et abiecit vigerat: et trigēsimō iā
incepto: et in dieb⁹ illis. s. q̄b⁹ iohes
baptizabat et p̄dicabat: ante q̄ claudē
rēf in carcere: dicit iesus matri sue: qz
tēpus est vt vadat et glorificet / ac ma-
nifestet patrē suū: et se mūdo ostendat: q̄ diu latuerat: et
operef aiarū salūtē: p̄ q̄ pater ip̄m huc miserat. **Erre-
renter se licencians** ab ea: et nutritio suo ioseph iter ar-
ripuit: a nazareth galilee: vbi nutritus fuerat: q̄ respe-
ctu hierlm est ad aq̄lonē: iuit x̄sus locū iordanis vbi
iohes baptizabat: nō lōge a hierico q̄ respectu hierlm est
ad orientem. De hierico enī s̄līr ad orientē sunt q̄si duo
miliaria vsqz ad capellā s̄cti iohis: vbi ipse habitabat: r̄
inde est q̄si vñū miliare vsqz ad locū iordanis: vbi x̄ps
dicit baptizari. Putat tñ a nōnullis x̄ps baptizari in-
ter ennō: et salim: nō longe a monte gelboe i bethania: q̄
est supra iordanē trib⁹ leucis de hierico: sed duabus de
capella s̄cti iohis. s̄m Remig. Quia galilea transmigra-
tio: et iordanis descēsus interpretat. p̄ter h̄q̄ iesus de ga-
lilea venit ad iordanē: significat q̄ ei⁹ mēbz si velti ba-
ptizari: et p̄ gratiā lauari: oportet ca trāsmigrari de vi-
tijs ad virtutes: et descendēdo humiliari. vt ait ait Bed.
Iesus annoz. xxx. baptizari: et incepti apertius signa fa-
cere: et docere: legitimū x̄ps ostēdens hīs q̄ oēm etatem
vel ad sacerdotiū: vel ad docēdū putat oportū. Hec
cōtra h̄ mouere quēpiā debet q̄ hieremias: atqz daniel
p̄phetie sp̄m pueri acceperūt: qz miracula in exēplū op̄-
ratiōis nō sunt trahēda. Tricēnalis aut baptizari salua-
toris etas cōueniēs fuit: et nobis puenit p̄pter mysteriū
trinitatis: et operatiōē decalogi. Qui ergo baptizaf v̄l
gaudet se esse baptizātū tricēnalis sit in hūc modū: vt
in fide sancte trinitatis intelligat et cōpleat decalogū.
hec Bed. Hic ergo s̄m Rabanū instrumur nullū debe-
re sacerdotē: aut p̄dicatōrē fieri: v̄l ecclīe p̄fici: nisi v̄l
riliis et p̄fecte etatis fuerit. Sed heu nū tales p̄ficiunt
regimini ecclīe q̄ seip̄s nesciūt regere: tales p̄curato-
res patrimoniij crucifigi: qui suarū rerū tutores esse nō
possunt: alijs etiā p̄cesse volūt qui pedagogo adhuc in-
digeat. s̄m vero Chryso. Triginta annoz venit iesus ad
baptisma: qz scz post baptisma illud legē veterē erat so-
lurus: p̄pterea vsqz in hanc etatē quē oia pot capere
p̄cā i legis obseruationē p̄misit ip̄am vniuersam ip̄les
ne q̄s diceret: ideo illā soluisse legē: qz eā nō voluisset im-
plere. Propterea igit oēm hanc x̄ps expectauit etatē: q̄
quē omē x̄ps iustitie impleuit: ac tūc dñi venit ad ba-
ptisma q̄si cumulū illud cūctis obseruationibus legis

Bernar⁹
de vero
penitēte.
ps. cxxv.
Chryso.
Marth. v.
Cyprian⁹
Penitē-
tie laus.
Caplm. xxi
Marci. j.
Hierico.
Loc⁹ ba-
ptismi
xpi.
Remig⁹
Beda cur
anoz. xxx
baptizaf
Raban⁹
De etate sa-
cerdotū.
Chryso.
cur. xxx.
annoz.
In legē
Smo por m

Prima pars.

Capitulū. XXI.

De Baptismo domini.

Jo. XXXV.

Humilis imponēs. Nec Chrys. Gladit ergo dñs mudi sol? pedi-
christi ad bus nudis p spaciū tā logi itineris: intuerē eū diligēti
baptismū ⁊ deuote: ei dēq; vehēmētē ⁊ ex corde cōpatere. Nō du
accessus. cit secū militū: aut equorū: aut alteri? comitue frequen

Jo. xlvij. do. Mā regnū suū nō est de h mūdo: q̄ exinaniuit semet-
Phil. ij. ipm formā serui nō regis sumēdo. Fact⁹ est seruus / vt
nos reges faceret. Fact⁹ ē aduena et peregrin⁹ / vt nos
ad patriā r regnū suū r duceret. Quā posuit ante oculos
nfos: per quā illuc ascēdere valeam⁹. Sed quare ipsū
negligim⁹? q̄re nos ipsos nō bumiliām⁹? Quare honores
r pōpas caduca et vana sic auidē q̄rim⁹ r tenem⁹? Certe
q̄ regnū nostrū est de hoc mūdo: nec cōsideram⁹ nos
aduenas et pegrinos: r ppter ea oīa ista mala icurrim⁹.
O vni filij hoim: cur vana p veris: caduca pro certis:
tpalia p eternis acceptam⁹: et sic studi ofe āplectimur?
Cur ista trāsitoria nō spernim⁹? / r quasi transacta non re-
putam⁹? Uadit ergo dñs iesus: scz dator salutis / r nō
indigēs salute: sic hūiliter et cōtinuatis dieb⁹ / quousq̄
pueniat ad iordanē. Cū autē venit ad iordanē: tūenit to

Aduentu christi ad iohannem.

Quia et transiit non ipse in / et quia transiit non ipse
puratus: Vnde ergo dñs iesus: scilicet dator salutis / et non
indigēs salute: sic humiliter et cōtinuatū dieb⁹ / quousq⁹
pueniat ad iordanē. Cū autē venit ad iordanē: inuenit iohannē
pctorēs baptizantē: et turbā magnā que illuc ad
ipsius p̄dicationē cōcurrerat: qz eū quasi xpm habebant
Cū famulus dñs: cū reis iudex baptizandus venit: non
tūc quis mūdāris: sed ipas mūdare cupiēs. Venit quidē
iesus ad iohannē: maior ad minorem. i. de⁹ ad iohannē:
dñs ad seruū: rex ad militē: lux ad lucernā: sol ad lucife
rū / vt ipsi p̄dicationē iohānis cōfirmaret: et vt testimo
niū a iohāne acciperet: vt exteriori ablutiōe baptizaretur
ab eo / scz fons a riuo: plenitudo a filla: auctor baptisimi
a baptisimi ministro: nō purgatione indigēs: sed nostraz
factiēs: nō necessitate ablutiōis / vt ipse remissionē pctō
rū p baptisimū acciperet: sz vt baptisimā suā baptisimū
iohānis approbaret: et ipm a deo ordinatū ostenderet /
vt nobis mysteriū baptisimi insinuarer: vt qz hō nat⁹ erat
oēm iustitiā legis: et oēm humilitatē impletet / et iplēdo
doceret: vt trinitatē / mysteriū reuelaret: vt nemo quārū
libet scitus baptisimū grām supflūā iudicaret: vt pri⁹ fa
ceret qd postea faciendū ipecebat. vt cognoscerēt serui
quanta alacritate debeant currere ad baptisimū dñi / qñ
ipse dñs nō dedignat⁹ est suscipere baptisimū serui: et ne
more fugiat lauacrū gratie / qñ xps nō refugit lauacrū
pnis: vt caput draconis in aqua cōtereret: pctā deleteret:
et veterem adam sepeliret / et cōtactū mūdī sime sue car
nis: et corporis aquas sanctificans vim abluēdi et rege
neratiuā aq̄s cōferret / et sanctificatas aquas baptizan
dis possimodū relinqueret. Et p descensionē columbe ī
lauacro credentis sp̄s sancti aduentū sup baptizatos
mōstraret: vt popul⁹ testimonij iohānis de xpo / et etiā
dei patris audiret: et vt p hoc q̄ ipse fili⁹ dei baptizatus
est / oēs p baptisimū renatos filios dei / et fratres sibi fa
ceret / ostēderet. Quē et sui fideles vtiā in xpo regenera
tus / ostēderet: et suū fideles vtiā in xpo regenera

Actuſ. j. tus coſtituitur et iugis ſacramenta: et cuncta que aguntur ſcrutatur. Quidē qdōs operari noſtra ſalutē ꝑcepit ꝑꝓꝫ facere qđ docere: et primū inchoās a lingua ſacramētōꝝ et fundamento virtutū: voluit a iohāne baptizari. Dicit itaq; iohanni tūc peccatores baptizanti. Rogo te vr me cū iſtis baptizes. Iohānes vero intus eſt: et ſpū per diuinā reuelationē cognoscēs eiſe velle verū deū et hominē nullū peccatū habentē: et ob hoc lauacro nō indigentē: alios a peccato lauantē: timuit et expauit: et vr humili-

Mat. iij.
De ioh. re
nūte ba:
ptizare
fpm.

Ecce ego baptizari i[n] i[n]fante et reuerentia en. phibes dixit.
Dñe [ego] terrenus [et] celesti qñ ego es baptizari de:
beo [q] ego baptizari [et tu] cui? generatio nō est vitio:
sa [venis ad me] baptizari. Tu maior es rñs: ego mi
nor et seruus: tu nō ad me: sed ego potius debui ire ad
te. Tu mūdus es: et oīa mūdus: nō tu a me: sed ego a te
et mūdari et baptizari debeo. Ego homo sum: tu deus.
Ego peccator [q] homo: tu sine pctō [q] de? Quid vis a
me baptizari? Mō recuso obsequiū: sed ignoro mysteriū
Ego peccatores baptizo in penitētia: tu quid vis bap
tizi [qui] nō habes peccati causam? Immo potius quid
vis vt peccator baptizari: qui venisti peccata donare
vnde Bern. Baptizari vis dñe iesu. Vt quid enī: aut qd

tibi opus baptizmare: Aliquid sano opus est medicina:
aut mūdatione mūdō: Unde tibi peccatū: vbi baptisma
sit necessarium: Quā maculam habere potest agnus sine
macula: Unde r. Chry. Quia tu me baptizes est idonea ra
tio vt iustus efficiar et dignus celo: vt autē egote bap
tizem: que est ratio: Omne bonū de celo descendit in terrā:
nō deterra ascēdit in celū. Unde etiā Leo papa. Quid
facis dñe: Ecce quasi mendacē me lapidabūt. Ego ma
gis te predicauit: et tu tam simplex velut hospes aduen
isti. Tu sursum fili? regis: et deorsum fili? regis: et nūq̃
scep̃rū regale offēdis. Ostēde dignitatē tuā. Cur sol
tā hūilis aduenisti: Vbi angeloz agnita: Vbi minist
ratio cherubin fer alarū: Vbi ventilabruz Tu moyse glo
rificasti in nube lucida: et colūna ignis: et tu mihi caput
inclinasti. Rēne dñe: caput es oīm. Ostēdisti humilia
ostēdisti sublimia. Bastriza oēs presentes: et me aī oēs.
Quid baptizari vis forē nō habens: Et si baptizare vo
luero iordanis nō suspicit: cognouit fe factorē suū: con
uertit fluena retrosum. Hec leo. Non mirū si baptista
cōtremuit: qm̃ manibus suis humiliaf: cui oīm genu ce
lestiū/terrestriū/et infernoꝝ curuatur. vñ Bern. Incl.
natur sub baptisfe manib? caput a dorandū angelis re
uerendū potestatis?/tremendū principatib?. Quid mi
rum si tremet homo: nec audet attingere sanctū dei ver
ticē? Quid vel ip̃a cogitatione nō cōtremiscit. Q̃m
erit in iudicio caput istud/qđ modo sic inclinat: et h̃er
qui modorā humilis videt: qđ sublimis et erect? tunc
apparebit: Hec Bern. Dñs vero pbat quidē famuli sui
fidele seruītutis obsequiū: sed dispēctationis sue manife
stat mysteriū dicēs [Sine] .i. per mitte [modo] .i. me a te
baptizari in aqua: vt tu postmodū a me baptizeris ī sp̃i:
qđ mysteriū est qđ ago. In quo fm̃ Chry. Ostēdit: quia
postea xps iohannē baptizauit [Sine modo] vt qui for
mā serui assumpsit expleā/et humilitatē eius. Et subiun
git. [Sic enī] faciendo dū ego superior: et nō indigens
a te suscipio baptisimū [deceat nos] me suscipiendo/et te
baptizādo [implere] et dare exemplū implēdi [oēm ius
ticiā] Et accipit hic iusticiā nō prout est virt? specia
lī: virtio auaricie opposita: sed generaliter prout includit
omnē virtutē/ seu oīm virtutū perfectionē. fm̃ Chryso.
qđ dicēte ē. Quia tā legalia ppleuim? nec vllū trāsgres
si sum? aliqñ mādātū: vñū adhuc deest solūmōdo: opo
ret etiā istud adiūgi: sicq̃ a nobis iustitia oīs implebī.
Iustitiam vero hic cōplementū cūctorū nominat mā
datoꝝ: ostēdēs hanc verā esse iustitiam: vt ipse dñs ac
magister oīm in se salutis nostre sacramētū impleter.
Mandatū siquidē erat hoibz baptisimū subire p̃p̃te
te. Vel omnē iustitiā faciendo vnicuiq̃ qđ suū est. Qui
enī xpi baptisimū suscipit/ miseret aīe sue placēs deo: sa
luti medelā suscipiens: et humiliter subditur creatori
suo eius iustitioi obediēs: proximūq̃ exēplo edificat/
cum ad bonū inducēs: sic ergo oīm iustitiā implet: quia
deo/et sibi/et primo facit qđ debet. Vel omnē iustitiā
faciēdo: prius qđ postea fieri debet ab alijs. Quasi di.
Ideo me nūc subdo tibi minoz: ne dedignent maiores
a minorib? baptizari vel regi. vnde Ambro. Que est ius
titiā/nisi qđ alterū facere velis prior ip̃e incipias: et tu
alios bozeris exēplo: Qñ et Chry. Hō ergo sui causa
baptizari dñs voluit/ sed causa nostri: vt impleteret omnē
iustitiā. Iustus est enim vt qđ quis docet alterū facere
prior incipiat. Quia igit dñs magister humani generis
venerat: exēplo sui docere voluit quid esset faciendū/
vt discipuli magistrū/serui dñm sequerent. vñ etiā Aug.
Veluit facere qđ faciēdū oībus imperabat: vt dñs ma
gister doctrinā suam: nō tā verbis insinuarēt/ qđ actib?
exerceret. Vel f3 Rabanum/ sic decet nos exēplū da
re oīs iustitie implēde in baptismo: sine qñō aperit ad
tus regni celestis: vt discant homines nemini sine vnda
baptisimi perfectū esse. Vel omnē iustitiā. i. oēm et sup̃a
būdantē humilitatē: maior enī pars iustitie est humili
tas. Est q̃ppe debita/ et sufficiēs humilitas oīm iusto ne
cessaria maiori se subdere p̃pter deū/ et nō p̃ferre se eq̃
lū/ abūdans se subdere eq̃lī/ et nō p̃ferre se minoz. p̃
fecta et sup̃a abundans subdere se minoz: et nō p̃ferre
alicui: et hūc tertiū gradū xps hic tenuit: ideo oēm hūili
tatē impleuit. vñ Bern. Est autē quēdā iustitia stricta et
angusta valde: ita vt q̃cito pedē verter[is] in pcti foueam
radis: nec p̃ponere se equali: nec equare p̃posito. Hū
strictissima

Libys.

Леона.

Bernar.

Chryso.

Justice.

Chzγf.

Expecti.

Ambr. 20 ff.

Lb2yF.

Augusti.

Raban?

Berfi.

strictus

Justicie
indicia.

An predi
catur? co
uenient
ut pctōz
baptizat
ē christ?

Bernar.
de xpob
pizato.

Osce.ii.

ius diffinitio est reddere unicuique quod suum est. Est alia ratio latior et amplior iustitia: nec equare se pari, nec inferiori preponere. Sicut enim grandis et grauis superbius est preferre se equali, aut equare prelatos: sic gradus humilitas est inferioris se exhibere equali: et equalem inferiori. Maxima et plena iustitia est inferiori se exhibere etiam ipsi inferiori. Sicut enim summa et intolerabilis superbia est superiori se preponere: ita inferiori se subdere summa est plena iustitia. Quod ergo iohannes ait. Ego autem debeo baptizari: de prima fuit quia superiori se subdidit. Quod autem ipse fecit de plena iustitia fuit: siquidem ille seruus sui se manibus inclinauit. Videat nunc quilibet quod imitetur hunc, an eum qui extollitur supra quod credat aut colitur deus. Et iterum. Nonne deo inquit subiecta est anima mea? Aut pater est et subiectus deo: nisi sis et humane creature propter deum. Si enim decet nos inquit imple re omnem iustitiam. i. consummationem profecto iustitie in humilitatis perfectione constituit. Glade et tu ad minoris si vis iustitia esse perfectus, defer inferiori et minori te inclinatio. Hec Bernardus. In hoc apparuit iustitia i humilitatis: quod alienum non surripit, nec sibi attribuit quod non debet: sicut unicuique ius suum reddit. Non surripit honorem deo: sibi attribuit: sed deo honorem et sibi retinet vilitatem. Non ledit proximum nec eum diuidit: nec prefert se alicui vel comparat: sed minorem omnibus se reputat, et locum nouissimum sibi eligit et operat. Vides itaque quomodo augmentata est domini humilitas a precedentibus? Ibi enim parentibus subditus erat: hic vero sectam seruo subiicit, seque vilificat, ac seruus iustificat et magnificat. Sed et in alio consideranda quomodo ei creuit humilitas. Nam versus modo conuersatus est humilitas quasi inutilis et abiectus. Hic autem etiam peccator voluit apparere hominibus. Peccatoribus etiam predicabat iohannes penitentiam et eos baptizabat: dominus iesus inter eos et coram eis baptizari voluit tanquam vnus ex illis. Et licet id citius posset de circumsisione: quod voluit peccator apparere: tamen hic plus est: quod coram turba publice, sed ibi magis occulte. Sed nonne timendum fuerat, cum ipse se amodo vellet intrudere ad predicandum non tanquam peccator, spernere? Non propterea dimisit humilitatis magister quin profundissime se humiliaret. Ipse ergo propter nos instruendos voluit apparere quod non erat in sui abiectione et despectione: ac nos ecce tra volumus apparere quod non sumus in nostra gloria laudande. Si quid in nobis videtur esse probitatis ostendimus defectum: veroque in nobis sunt celum. Et hoc etiam poteris et humilitatem considerare: quod in suscipiendo baptismum: et in alijs que secundum legem debebant: dominus legem et supra legem existens faciebat ut ceteri homines: nec volebat villas habere pro gatiuas speciales. Non sic multi in comuni congregatione non possunt facituri, qui pro ceteris pro gatiuas singulas habere volunt. Cum ergo iohannes cognouisset iustitiam: sic et tali ordine debere copleri: spiritus enim in momento ei docuit quod prius nesciuit: tunc consensit et dimisit eum, a se baptizari. i. non ulterius restitit: non ulterius contradixit, quin immo ut baptizaretur acquieuit: et eum secundum suam voluntatem facere permisit. Quasi tenebat ut iohannes et reuerentia prohibere sed dimisit eum, obediendo: vera est et humilitas quam comes obedientia non deserit: et ideo officium quod prius timens et expauescens humiliter recusauit, postea consentiens et obediens deuote impleuit. Unde Bernardus. Acquieuit iohannes et obediuit: baptizauit agnum deus, aquis lauit. Nos abluimus non ille: quod nobis laundis aque cognoscuntur ablure. Hec Bernardus. Hunc ergo bene ipsum dominum spiritum. Spoliatur se dominus maiestatis sicut quilibet alius hominulus: et creatio elementorum subijcit se humili elemento aque, et mergitur in aque frigidis tempore magni frigoris pro nostro amore. Operatur nostram salutem tactu sacro corporis, aquas mundans et consecrans: ac vi regenerationis et ius baptismatis eis confert: sacramentumque baptismatis sanctificans et constituens, ac crimina nostra lauans et purgans desponsat sibi vniuersalem ecclesiam et omnes animas fideles: nam in fide baptismatis desponsa mur domino nostro iesu christo: propheta in persona ipsius dicente. Desponsabo te mihi in fide: unde hec solennitas et hec operatio valde utilis est et magna: et ideo letanter cantat ecclesia. Hodie celestis sponsio iuncta est ecclesia: quoniam in iordane lauitur.

christus ei? crimina. vnde Ansel. At vero vbi robustioris Anselm?
etatis plenitudo aduenit? missur? man? ad fortia? egressus in salutem populi tui: vt gigas fortis ad currendam viam totius nostre miserie. Et primum quidem vt per omnia te fratribus assimilaris seruus tuus baptizantem peccatores in penitentia tanquam peccator adisti: baptizari te quoque postulasti. Innocens agne dei: quem nulla peccati stilla vel cogitatio vniquam maculauit baptizatus es: non te in aquis: sed aquas in te sanctificans: vt per eas sanctificares nos. vnde et Chrysostomus. Baptizatus est christus iohannis baptismo: vt ex ipsa natura baptismi scias: quod neque peccati causa: neque propter indigentiam doni spiritus baptizatus est. Iudaicum quidem baptismum aboletur ac de finit: nostrum vero fuit exordium: quod in pasce mutari factum est: id ipsum efficitur etiam in nouatione baptismatis. Nam et pascha dominus cum vtrique celebrauerit: illi quidem terminum posuit: huius vero principium. Sic vero postquam iudaicum impleuit baptismum: corinthus et ianuas ecclesie referauit. Sicut ergo in vna tunc mensa / ita in vno nunc flumine: et recepit umbram / et addidit veritatem. Sancti enim spiritus gratia in christi baptismate est: iohannis vero baptismum hac donatione priuatur. Et iterum. Quia ergo nouum baptismum daturus erat ad humani generis salutem et remissionem peccati: prius ipse baptizari dignatus est: non vt peccata deponeret: qui peccatum solus non fecerat: sed vt aquas baptismi solus sanctificaret ad diluendam peccata credentium. Nunquam enim aque baptismi purgare peccata credentium potuissent: nisi tactu dominici corporis sanctificare fuissent. Ille ergo baptizatus est: vt nos lauaremur a peccatis. Ille tinctus est aqua: vt nos a delictorum sordibus purgaremur. Ille lauacrum regenerationis accepit: vt nos ex aqua et spiritu sancto renasceremur. Baptismus ergo christi abluit est peccatum nostrum: et renouatio vite salutaris. Per baptismum enim peccato morimur: sed christo conuiuium. Vite pristinae sepelitur: sed noue vite resurgit. Vt et si quis errore exuimur: non noui hominis indumenta suscipimus. Hec Chrysostomus. Congruum autem voluit dominus in iordane baptizari: vt ibi aperiret ianuam regni celestis: vbi datus est aditus filiis israel intrandi terram promissionis: quia sicut per illud flumen filii israel transierunt ad terram promissam eis per dominum: sic per baptismum fideles transeunt ad terram uitae. Et etiam ideo / quia iordanis est fluuius medius gentium et iudeorum: et baptismus communis est gentibus et iudeis venientibus ad fidem et christum. In iordane quoque baptismus dominus in helya / et helyseo / ioseph / et naama prefiguratus fuit: quia in his figura baptismi precessit. In aqua vero baptizatus est: quia aqua est contraria igni: et peccatus est ignis: vnde tigne supplicii puniuntur ergo hic ignis extinguitur in aqua baptizatus est. Aqua etiam sordes abluit: sicut extinguit: imaginem reddit: ita gratia spiritus sancti in baptismate sordes peccatorum abluit: sicut anime verbo dei restringit: imaginem dei per culpam amissam restituit. Et ex hoc quod dominus in aqua est baptizatus: trahitur argumentum quod in alio liquore quam in aqua non potest fieri baptismus. In aqua etiam vniformiter baptismus conferatur: quia a dextro latere aqua manauit: et quia nullus liquor adeo ad ablucendum valet: et apud omnes facilliter acquiritur: ne se aliquis propter inopiam excuset. Et licet spiritus mundet interius: tamen necessaria est aque lavatio: quia sicut ex duobus est homo / scilicet ex corpore et anima: sic ex duobus renascitur / scilicet spiritu sancto et aqua. Factum est autem vt cum baptizaretur iohannes ferebat omnis populus terre illum: id est multi de omni populo et iesu iohannes baptizato: post baptismum de aquis ascendente: et pro baptizandis / vt spiritus sancti acciperent / orante aperit est celum: id est inestimabilis splendor factus est circa christum: et tantus fulgor circumfudit eum / ac si celum empireum apertum videretur: celos aereo et fudereo referat splendor celi empirei terris infunderetur. Non quod celum tunc diuisum fuerit: non ei illa apertio in corpore celesti / sed in aere fuit: sed quia aperiri videbatur sicut in conuocatione solet fieri: in aqua celum apertum videretur: et per hoc significabatur gloria celestem aperiri credentibus in christum: et quod renatis aperitur: et patet ianuam regni celestis: et aditus in celum qui preclusus fuerat mini per peccatum. vnde Chrysostomus. Si quidem in eius baptismum apertum sunt celi: vt discas etiam cum tu baptizaris hoc

Fo. XXXVI.

Universidad del Rosario | Archivo Histórico

Quod dominus iesus

Job. i.
Matt. i.
Luce. iij.
Quaranta
mensis
est.

Domyn.

Deserti
quo tēta-
tus xps
pgruetia.

Ps. lxxij.

Spūs san-
ctus ou-
tor iesu.

Eccl. ij.

Tētari
voluit
xps cur
quando.

Gregori
Ildor
tētatis
Quattu-
or ordi-
nē in xpo
facta.

Chryso.

Quod dominus iesus fuit baptizatus: regressus est ab iordane plen⁹ spū sancto plenitudine super abundante de cui⁹ plenitudine nos oēs accepim⁹. Et in cōtinenti ac sine mora conuersus est spontaneē in desertū sup quēdā montē mire altitudinis dictum quaratena: q̄ est inter hierico et hierusalē: distans a hierico duob⁹ miliarib⁹: et a hierusalē duodecim vel circa. In p̄dicto deserto latrones morari solebāt: q̄ locus vocat⁹ domyn/ q̄ sanguis sonat/ ppter effusionē sanguinis quā ibi latrones faciebāt. Spāliter domyn est casale/ vbi ille q̄ descendit a hierusalē in hierico incidit i latrones: q̄ circa mediū viā q̄ de hierico ducit i hieri³ a pte australi defri grātene: deide ē betbania/ et bethfage/ et hieri³: et trāsit viā i latere australi mōtis oliueti. Qz homo q̄ ibi incidisse dicit i latrōes gerebat figurā ade cui⁹ a demōnib⁹ est vict⁹: cōueniens fuit vt ibi hystoria liter et fm rē xps suparet dyabolū/ vbi figurā liter et fm similitudinē dyabol⁹ b̄z hoīem supasse primū. Unde dicit q̄ samaritan⁹ eadē viā descendit: q̄ carne indutus filius dei q̄ est custos hoīm eadē tētationē ibi sustinuit. Pugnatus quidē dñs cū dyabolo in desertū secessit: vt nobis ostēderet/ q̄ pfecte laq̄os tētationū ei⁹ vult supare/ nō solū turbas demōnū: sed etiā societate in aliorū hominū: aliq̄s quidē de corpore/ semper autē mēte debet vitare et fugere: exēplo illius qui in regali aula/ et inter turbas populares posit⁹ dicebat. Ecce elōgati fugiēs: et mātū in solitudine. Hos ergo exēplo xpi et iohannis agitemur a spū sancto: nō p hypocrisim a maligno i desertū loci et solitudinis: vel saltē in desertū nri pectoris et cōtēplatiōis: vt quierit a strepitu mūdī meli⁹ deo vacem⁹: et in mēte seculū deserētes/ quasi māna deserti sola eter: na gaudia esurire discam⁹. Duct⁹ ē igit iesus a spūs sancto: qz humanitas xpi erat organū diuinitatis: et iō ad oīa agenda mouebat iusticiā spūs sancti. Hoc ergo motu iuit in desertū locū vt ibi spiritū i orōne p nobis deo pferret: et per ieiunū carnē innocentē p nobis mactaret: exēplū q̄ fidelib⁹ daret/ vt se deo per ieiunū et orationē offerat. Hō iuit inuitus: sed volūte pugnā di/ et vt tētaretur a dyabolo/ per q̄ insinuat⁹ q̄ aggregat diēs desertū pnie forti tētatur ab hoste. Iuxta illud. Fili accedēs ad feruitutē dei: sta in iustitia et timore/ et prepara aīam tuā ad tētationē. i. ad resistendū tētatiōi que iminet tibi. Ideo aut duct⁹ est a spūs sancto q̄ est designauerat in baptismo: quos ille replet mittit ad pugnā/ pbet eis fortitudinē. Ideo duci voluit in desertū. i. locū certaminis et in q̄ pugnā asperis: qm adā in paradiso delitijs affluēs vict⁹ ē oblectamētis. Tō tētari voluit/ vt tētationes supando nobis pntē supandū tribueret: et cur et mori voluit/ vt morte sua nostrā destrueret. Et post baptismū et ieiunū: hoc nobis insinuat q̄ post la uachū regeneratiōis et grē perceptionē: post laborē ieiunij et sancte vite. ppositū: statim dyabol⁹ tētator accedit: et acri⁹ i nos surgit/ vt nos a pposito religiōis auertat: et pccatiōib⁹ et ad meliora tēdentib⁹ inuidet i in fidiatur: ppter q̄ ruc magis cauēdū est/ qz bonos magis q̄ malos tētāt. Qz fm Greg. illos tētare negligit: q̄ se quieto iure possidere sentit. Et fm Ildor. Tūc maxime ipugnans: et tēmpugnari nescis. Hec enī quattuor ordi⁹ baptism⁹: desertū ieiunij: et tētatio sic ordinata fuerūt in xpo. Qz pmo fuit baptizatus. Scdō in desertū ductus. Tertio ieiunauit. Quarto tētatur fuit. In quo si gnificatur q̄ p̄i⁹ debet esse in nobis ablutio a peccatis: scdūq̄ subtrahitō a mūdī illecebris: tertio exercitatio in ieiunij: quarto est oppugnatio ab hostiū iūdijs. In figura hui⁹ quattuor occurrūt ppo israelitico. P̄iō mare rubrū. Scdō desertū. Tertio sitis et fames. Quarto hostiū insult⁹. Baptizatus igit dñs/ solitariū ac durā vitā et penitentiā cōstatē assumpsit: vt fidelij mētē ad pfectiōis aggressiōē erigeret: vt ad grauia perferēda firmaret. Hō enī ppter se: sed ppter nos heremū adiit: vt videlicet suis pfecti imitatorib⁹ vitā heremiticā cōferat: et iusticiā nos nihilomin⁹ fm Chry. vt vnusquisqz baptizatus relinquit mūdī illecebras/ et societate prauorū diuinis p oīa debet seruire mādatis. Et reputat qdā fideles deuoti tpe isto ieiunij obfūates: et p hoc se xpo

velut in deserto pfigurātes. Voluit aut xps p̄iā age: remō q̄ egebat: sed vt ad penitentiā nos mōneret/ et penitentiā nobis exēplo ostēderet. Vbi docet tria q̄ debent esse in pnia vera et fructuosa. Primo debet esse pura/ vt deo placeat: qz post baptismū statim fecit penitentiā. Scdō debet esse aspa/ vt carnē domer: qz fecit penitentiā in deserto/ nō i loco delizioso. Tertio deesse discretā/ ne nimis excedat: qz xps duct⁹ est a spiritu scdō: nō qz ductore idi geret: sed vt nobis ostēderet q̄ in pnia agenda ductore indigem⁹ discretio. Et veniēs dñs in desertū ieiunauit xl. dieb⁹ et xl. noctib⁹ iubil interm mādūcas. Vbi si gnāter noctib⁹ addit: me in nocte comedisse putaretur. Itē in signū q̄ necesse habem⁹: et dieb⁹ p̄p̄eritatis: et noctib⁹ adueritatis cōtra dyabolū nos munire/ q̄ nunqz cessat tētando nos ipugnare. Ieiunauit quidē vt aduersus tētationes exēplū ieiunadi nobis daret: qz fm Basilij. Volēt pugnare tētationū supare/ sobrietas necessaria est: et spāliter vt ostēderet q̄ in nocetia baptismalis periclitat i vita voluptuosa: qz qui xpi sunt vt baptizati qui sūt mēbra xpi: et xpm induerūt/ cōsepulti mortū ei⁹/ debet carnē suā crucifigere cū cōcupiscētis suis/ et est mare se mortuos sup terrā spū mortificādo facta carnis vñ Chry. Ut aut dīcas q̄ magnū bonū sit ieiunij: q̄ liter aduersus dyabolū scutū est maximū: et qm post la uachū nō delitijs et ebrietati et mēte abundanti: sed ieiunio itēdere oportet: ppter hoc et dñs ieiunauit/ nō cō indigēs/ sed nos erudiēs: q̄bus peccata q̄ ante lauachū erat dñatio vtriusqz introduxerat. Quēdam modū enī si aliquis egrotantē sanū est fecisset/ iuberet nō facere illa ex q̄bus egrotat cōtinerat: ita vtrūqz et hoc post lauachū ieiunij ptra vitij et adicitatis ipse induxit. Itā adā de paradiso incontinentia ventris eiecit: et diluuiū qd fuit sub noē illa cōmeruit/ et fulmina i sodomitas ipsa deduxit. Itā et iudei maxima operati sūt ab ebrietate et delitijs mala: ppter hoc et ipse ieiunauit: nobis vtrūqz demōstrās formā salutis. vñ Ambro. Hoc enī fecit cā salutis nre vt rem vitē nō solū doceret verbis: sed etia exēplis instrueret. Qualis aut xpian⁹ es: cū xpo esuriente tu reficis. Ille p salute tua famē sustinet: tu p pccatis tuis ieiunare formidas. Et iterū. Nihil tā cecū q̄ secularis suauitatis periculū: q̄ dñi mulcet animi vitā obruit: et solum mētis illudat. Merito igit dñs nri iesus xps ieiunio suo atqz deserto aduersus voluptatū informat illecebras: et tētari se a dyabolo dñs omniū patit/ vt in illo oēs voluptates vincere discerem⁹. Hec Ambro. Et sciēdū q̄ christus ppter iustitias nostras: vt eas curaret diuerfas in se medicinas accepit. Curauit nos per dietā quādā ieiunauit. xl. diebus et noctib⁹. Per electuariū: qm corp⁹ et sanguinē suū dedit in cena discipulis suis. Per sudorem q̄ factus est sudor eius sicut gutte sanguinis decurrerit in terrā. Per emplastrū. quando facies eius spurta illa fuit. Per potionem. quādo gustauit acetū felle mixtū. Per minutionē. quādo clavis et lancea vulnera tus est. Cōsidera hic et attēte spīce dominū ieiunū: plurimū enim virtutū tibi mōstrat exēplū. Nam vadit in solitudine: ieiunat/ orat/ et vigilat: i terra nuda iacet/ et dormit: humiliter ac pacifice cū bestiis cōuersatur. Cōpare igit sibi: qz semper et vbiqz/ et maxime hic vita sua penosa est: et corporis afflictiva ac ei⁹ exēplo discere etiā in his exercitari. Quattuor enī hic tangunt q̄ spiritualis exercitij sunt/ et mirabiliter seinuicem adiuuāt: scilicet solitudo/ ieiunij/ oratio/ et corporis afflictio: et p ista maxime possumus ad puritatē cordis peruenire q̄ vtrūqz nri mūdī peroptada est/ eo q̄ in se quodāmodo oēs virtutes cōprehēdit: et remotionē oīm vitiorū cōtinet: qz cū vitijs vel defectu virtutis nō stat puritas cordis. Et ppter ea in collationib⁹ sanctoz patrū tradit q̄ totū exercitij monachi debet esse ad puritatē cordis habēdam. Per hanc enī hō meret deū videre. dicēte dño in euāgelio. Beati mūdō corde: qm ipsi deū videbūt. Et fm Bern. Qui clarior est deo p̄p̄inquior est: esse autem clarissimū puenit se est. Ad hanc habēdā multū valet oratio seruēs et assidue. Sed oratio cū crapula et corporis mollicie fecu oculo sita pax valet: ideo requirit ieiunij et corporis afflictio discretā: quā iudicet oīe bonū impedit: propterea ad omniū p̄dictoz cōsummatiōē videt facere solitudo. Hā cū tumultu et strepitu nō pōt decenter fieri oratio. Et videre aut audire multavix pōt fieri sine i-

Pnia xpi nobis p̄o fuit.

Pniam fructuosā tria faciunt.

Noctib⁹ q̄ p̄p̄eritatis: et noctib⁹ adueritatis cōtra dyabolū nos munire/ q̄ nunqz cessat tētando nos ipugnare.

Basilij.

Chryso. de ieiunio et eius laude.

Sule mala.

Ambrosij. de eodē.

Medicinas xps p nobis accepit.

Spūalis exercitij quattuor ad cordis puritatē inducētia.

Matth. v. Bern.

Solitudo nis cōmē datio.

Psalm. xxxvij.

Chryso. Spūs sancti habitatio.

Augusti.

Marc. i. Luce. iij. Angeloz officium.

Beda.

Hieroni.

Eremita in deserto dñi.

Quadragesimus generarius numerus ex quib⁹ constat.

Quadragesimus generarius numerus ex quib⁹ constat.

puritate et offensa: qz mors itat p fenestras sensuum ad aīas nras. Et ppter supuenientes sepe relaxatur abstinentia et corporis afflictio. Et ideo quere solitudinem/ et separe te a tumultu si vis deo coniungi: et p puritatē cordis eū videre. Fuge collocaiones. ppter taciturnitatis custodiā: iterū etiā a cessā eloquijs: iuxta illud prophete. Obmutui et humiliar⁹ sum/ et filii a bonis. Hō queras nouas amicitias: qz noua inde proueniunt colloq̄a et impedimēta. Hō impleas oculos vīaures fantasmātib⁹ vanis: et oīa que quierē animi et trāq̄litate mentis prurbiāt fugias tanq̄ venenosa/ et aīe inimica. Hō enī sine causa p̄p̄er sancti petebāt loca solitaria/ et mādabāt his q̄ in cenobijs remanebāt q̄ essent cecur dicitur: qz sic meli⁹ poterāt deo cōiūgi. Vñ Chryso. Quis spūs sanct⁹ descēdit sup dñm nrm statim expulit eū in desertū. Quis monachi habitāt cū paritib⁹ suis. si descenderit spirit⁹ sanct⁹/ et māsarit sup eos/ expellet eos de domo/ et ducet eos in solitudinē. Spūs sanctus non libenter habitat vbi turbe et frequentia/ et dissensionē/ et rixas sunt: sed p̄p̄ie sedet solitudinē. Deniqz et dñs noster erat in die cū discipulis: sed qm volebat orare in tēti/ solus recedebat. Et nos ergo si volumus orare plusq̄ in publico habeam⁹ cellulā: habeam⁹ agros: habeam⁹ desertū: possum⁹ et virtutes hīe de fratrib⁹ et fortitudinē habere. vñ Aug. Fratres charissimi q̄tū possum⁹ oīos fabulas et detractationib⁹ ac scurrilitatib⁹ cunctis sine studeam⁹ ponere/ et totis virib⁹ de impedimētis mūdī istī fugiēdo aliquas horas q̄rere: in q̄b⁹ p salute aīe nre orationi et lectioni possumus intendere. Igif a toto affectu et posse tuo coneris imitari dñm ieiunū in solitudine/ ieiunio/ oratiōe/ et corporis afflictio: nō discretis. De quo etiā scribit q̄ erat cum bestiis. si visis/ leonib⁹/ et alijs feris pacifice et angeli ministrant ei. In hoc ergo discere inter alios humiliter cōuerari: et equanimiter tolerare eos qui aliq̄ tibi vident irrationabiliter se habere: qz p b̄ moraliter insinuat q̄ illic quoz sensuualitas sub rōne pacifice tenet/ p angeloz ministeriū ad celestia transferent. Angelicū enī est inf bestiales hoīes cōuerfari q̄ in heremo in solitudine. i. mētis. Docet i cōtēplatiōe/ lectiōe/ oratiōe/ clauso cubiculo/ morib⁹ eoz feris nō pollui. Difficile ē etiā: gere picē et ex ea nō coquinari. vñ Beda. Inter bestias dñs cōmorat vt bōs: sed ministeriū vtrūqz angelico vt de⁹. Et nos cū in heremo scdō cōuersationis bestiales hoīm mores impoluta mēte toleram⁹/ ministeriū angeloz meremur: a q̄bus corpore absoluti ad eīa in celis gaudia transferamur. vñ Hiero. Tūc bestie pacate nobiscū sunt/ cū caro nō cōcupiscit aduersus spm: post hec angelī ministri mittūt nobis/ vt respōsa et solatia cordib⁹ vigilanti⁹ dent. Ip̄m aut dñm sepe in hac solitudine vilitat. sp̄iciēs eū quā cōuerfari ibidē: maxime q̄ iacet de nocte in terra. Quelibet enī aīa fidelis deberet eum semel ad min⁹ in die visitare ab epyphania vsqz ad dies. xl. quib⁹ ibi manebat/ et se humiliter ei recōmendarē. In hoc liq̄de mōte et deserto desiderabili qdā exēplo dñi specialiter ducti/ vitā eremiticā in paruis cellulis ducebāt/ dñō deuotissime militātes/ et alucarib⁹ celulap modicaz tāq̄ apes dñi dulcedinē spiritualē mellificātes. In hui⁹ mōtū quasi medio qd a terra plana ferre p dimidiū miliare distat dñs fecit penitentiā vbi est ecclia/ et cella: estqz ibi altare vbi stabat qm tentabat a sa thana. Quadragesima aut dieb⁹ et noctib⁹ dñs ieiunauit: qz quadragesimā numer⁹ ex quattuor cōstat et decem: quater enī decē vī decies quattuor faciūt quadragesimā: p quattuor aut nouū testamētū qd in quattuor euāgelis constitit significat: p decē vero vet⁹: qz in decē mandatis legis cōtinet. Quadragesima ergo dieb⁹ ieiunare est vtriusqz testamēti pcepta seruare: et ab illis oībus q̄ vtrūqz testamētū interdicit: seinuicē et ieiunij custodiare: vt licet caro exeret ieiunat a cibis: ita mens interi us ieiunat a vitijs. Ieiunauit ita qz dñs. xl. diebus et noctib⁹ quaten⁹ in ciboz ieiunio significaret et nobis ieiunij corpis: et in diez numero significaret ieiunij cordis. Exēplū sane ip̄i hic numer⁹ diez penitentialium i ecclia est. Qm post epyphaniā nō statim incipit ecclesia ieiunare: sed circiter post quadragesimā dies q̄ ipso tpe ieiunium suum ieiunij dñici cōsecutiū significās vñ Beda. Quadragesima ieiuniorū habet auctoritatē

et in veterib⁹ libris ex ieiunio moysi et helye: et in euangelio: qz totidem dieb⁹ dñs ieiunauit/ demōstrans euangelio nō dissentire a lege et a pphetis. In psona quippe moysi/ lex in psona helye pphete accipiunt. In quos ieiunio gloziosus apparuit: vt euidēt⁹ emineret qd de illo dicit ap̄s. Testimoniū habens a lege et prophetis. Mar. xviij. hec Beda. vñ Albin⁹. Sic moyses legē/ helyas pphete: ita dñs nri euāgelicā p̄dicationē quadragesimā die ieiunio dedicat. Cōgrue etiā ieiunij quadragesime statutū est cōfine passioni dñice: qz significat nos a mūdī amicitia debere continere vt deū sequi valeam⁹. vñ Aug. Moyses/ et helyas/ et ipse dñs quadragesimā dieb⁹ ieiunauerūt/ vt insinuaret nobis/ et in moysi/ et in helya/ et in christo: hoc ē in lege et prophetis: et in ipso euāgelio id nobiscū agere cōformemur et hereamus huic secto: sed crucifigam⁹ hominē veterē/ et carnis curā ne fecerimus in cōcupiscētis. Cōgruit enī nre deuotioni vt qd dñi crucifigi passionē celebrari sum⁹ recomendarū carnaliū voluptatū: cruce nobiscū etiā faciam⁹: sicut dicit ap̄s. Qui aut iesu xpi sunt: carnē suā crucifixerūt cū passionib⁹ et cōcupiscētis. In hac quidē cruce p totā istā vitā que in medijs tētationib⁹ ducit perpetuo debet p̄dere christianus. Hō enī est in hac vita temp⁹ euellendi clauos: de quib⁹ in ps̄ dñi. Cōfige clauis a tuo re tuo carnes meas. Carnes enī sunt carnales concupiscentie: clauis sunt precepta iusticie. Hīs illas timor dei cōfigit q̄ nos illi acceptabili hostiā crucifigit. Sic sēp hic viue xpiane: si terrenolimo gressus non vis immergere: noli de ista cruce descendere. hec Aug. Sed cane ne de ista cruce p voluptatū admixtionem descendas: qz vt dicit Aug. Nihil prodest tota die longū duxisse ieiunij si postea ciboz suauitate: vel nimietate aīa obnuat. Insuper hoc numero solui⁹ decimas et p̄mitas dño. Sunt enim in anno recentia sexaginta sex dies: quozum p̄ter q̄ sex dierum de clima est triginta sex: et ne sex resti dui remaneant indecimati additur vnus: qz minus addi nō potest: tres aut alijs superadditi solui⁹ pro primitijs: p quibus similiter sunt ieiunia quattuor tempoz tres dies. Sicut ergo lege offerre iubemur primitias et decimas re: ita quadragesimā dieb⁹ ieiunio offerimus: p̄mitas et decimas dierū. Et qui nobiscū ieiunij p acceptum annū vixim⁹ auctori nostro: nos ei⁹ decimas et primitias p abstinentiā mortificem⁹: et qui a paradisi gaudijs p cibū cecidim⁹: ad hec ingtū possum⁹ p abstinentiam resurgamus. Igif tpe quadragesime plus solito debemus abstinentie et deuotioni intendere: et aliorū tempozum negligentias hoc tempore sancto diluere et emendare. Hic numerus quadragenarius multipliciter est consecratus: nā quadragesimā annis paut dñs filios israel pane angeloz in deserto: quadragesimā mensibus p̄dicauit in mundo: quadragesimā septimanis fuit in vterovirgineo: quadragesimā dieb⁹ ieiunauit in deserto: quadragesimā horis fuit in sepulchro: ab hora mortis cōpurando. quadragesimā dieb⁹ fuit post resurrectionē cū discipulis i mūdō. Itē fm Amb. Quia quadragesimā diebus aque inundauerūt: p quas peccatores exterminati fuerunt: et exinde celi serenitas illuxit: et refusa fuit: sic sacro isto ieiunij tpe abolerunt peccata: et refulget diuina clementia. Cum ergo ieiunasset dominus quadraginta dieb⁹ et quadragesimā noctibus/ nō vltra pcessit vt transijt ieiunando: ne incredulū videret carnis assum ptio: vt vtrūqz diuinitat⁹ celaret dyabolo: qz etiā tot die p̄ior: vt vtrūqz diuinitat⁹ celaret dyabolo: qz etiā tot diebus moyses ieiunauit/ et helyas/ postea dñs ieiunauit. Non autem necessitate: sed voluntate esuriit: et corpus esurire permisit: vt in se et veritate humane iustitiam ostenderet: et occasionem tentandi dyabolo daret: ac infestatus monstraret qualiter superare et vincere oportet. fm Chryso. Ieiunium. Per quadragesimā dies nō esurire: nō erat hominis: postea autem esurire nō erat dei: et ideo dyabolus sicut dubius de christo accepit occasionem tentandi ipsum. Moyses et helyas. xl. dieb⁹ ieiunauerunt: sed ieiunantes esuriebant et sitiebant: christus vero. xl. dieb⁹ non esuriit: sed postea. Christus autē noluit ieiunare plusq̄ illi: ne de dyabolo putaret: nec min⁹: ne pur⁹ hō videret. Et sic ergo dyabol⁹ sentiens dñm esurire/ accessit vt tentaret si posset eum i peccatū deicere: et vt exploraret an filius dei esset: quem sciebat qm venturum/ et suam per eum potestatem amissurum

In moysi et helya christus.

Mar. xviij. Albin⁹. Rom. iij. Albin⁹.

Augusti. Quadraginta dies co gruitas.

Psalm. cxvij.

Decime carnis.

Ieiunia quattuor tempoz.

Quadragesimā genarij p̄secratio.

Ambrosij.

Mat. iij. Quadraginta dies res cur dñs ieiunauit.

Chryso.

Christi tentatio a dyabolo.

Gregori. fm Greg. Tentauit dyabolus dñm eisdē tribus modis quibus pñm hoīem deiecerat. Prīmū hoīem supauit. Sūla in vetito pomo. Vana glia dīcēs: erit sicut dñi. Quarta dīcēs: scietes bonū et malū/ auaricia enī etiā dīcēs: et sublimitatis abītio. Sic et dñm tentauit/ s; vīctus recessit. David goliam pstrauit tribus lapidibus de torēte/ christus diabolu tribus testimonijs de lege. Tentatio triplex. Et fm Greg. Lū tētatō tribus modis fiat. s. suggestione: delectatōe: et cōsensu: dñs sola suggestione tentat: est: qz dilectatio pñi mētē eius nō momordit: nec cōsensu eū superauit. Et iō oīs illa tētatō foris nō int: fuit: qz nihil cōtradictōis in fēmetipso tolerauit: Cū aut oēs iste tētatōis facie sūt vna die: vel diuersimodū est expōsitum in scripturis. Prīo itaqz tētauit eū de gula dīcēs: [Si fili dñi es] i. naturalis/ et psequēs i pñte ei equa lis dicit vī lapides isti panes sūt. Cogitabat enī itra se dīcēs: si lapides in panes puerit filius dei erit: si autē puertere nō poterit: hō purus apparebit. Hoc etiā esuriē tibi pgrue dicebatur/ vt panes vidēs imoderato appetitu tibi accenderet. Nō solū experiri voluit an deus esset: sed etiā quasi hoīem allicere voluit vt esuriens indebitē delectaret in cibo: et sic vitio glie peccaret. vñ Hylar. Antendebat demoni princeps ex mutatione lapidū in panes virtutē potestatis i deo agnoscere: et in hoīe oblectamēto cibi patientiā esuriētis illudere. Sed nō potuit dyabolus magistrū decipere. Taliter enī respōdit et sic se habuit/ qz nec ipm ad gulā poterat iducere: nec deitātē eius pēdere. Nō enī in tētatōne succubuit: se qz filius dei ē nec negauit: nec asseruit: s; eū auctoritate scripture cōuict dīcēs. [Non in solo pane] i. corporali [viuit hō] i. sustētatur [sed in omni verbo qd pcedit de ore dei] i. cū volūtātē suā per scripturas reuelat. vnde **Augusti.** Aug. Terrissime scitote fratres charissimi: qz qualis est caro qd post multos dies nō pcepit cibū: talis est aīa qd nō assidue pascit dei verbo. hec Augu. Hoc etiā dīctū dñi verificat nō solū de vīra spūali/ sed etiā de corporali: si cut parer de moysē qui ieiunauit. x. dieb: et noctibus verbo et alloquio dei: spūaliter et corporaliter sustērat. Quasi diceret. Nō tm pane corporali sustētat et viuit hō/ sed etiā spūali pane. s. vbi dei: pane opatiōis scē: pane grē tādē vīctur/ i. eternū pane glie. Et iō nō oportet de lapidib: panes facere: qz licet esuriē tñ dñs pōt solo feramone esuriētē sustērare. Cū pūasio tua tētatō est cū mētiōe faciat: et tibi suadet tñ de cibo corporali nō de cibo mētis. fm Chryso. De veteri te samēto testimo nū pōtulat: qz pcepit: vt siue famē: siue aliqd aliud patiamur. nūqz tñ dñm relinquamus. Dominus quidē iesus panes de lapidibus facere potuit: sed noluit: nec decuit: et ideo nō fecit. Prīmo vt dyabolū eius diuinitas lateret. Secūdo: vt per humilitatē et sapientiā magis qz p potētā vīcere nos doceret. Tercio vt ostētatō nē fugere suaderet. Quarto vt voluntatē tētatōis conremneret: quia fas nō erat dñm volūtati eius obrepere: et aliter tentatō nō vīncit nisi cōtēnatur. Quinto: vt doceret nūqz esse credendū dyabolū: et nihil faciēdū ad eius imperiū: etiam si bonū et vīle est. qd suggerit vel iubet. Moralit sepe suadet dyabolus vīlapis. i. ouertis penitētiē sub quadā specie discretionis cōuertatur in panē. i. in delicias et moliciē dīcēs. Jā filius dei es de cetero tanta austeritate et penitētiā nō indiges. Sicut athalia vineā naboth conuertit in ortū olerū: sic libanus ouertit i chermel quod interpretat molis: qd fit frequēter honore festiuitatis vel causa societatis: sic iudei perierūt a pylato ne corp: iesu maneret in cruce in die festo: tñ dyabolus illi suadet ēst respondēdū vt supra fm respōsiōe domini. Et nota hic exēplo dñi resistendū esse gulam ab ipsa inchoādū est: si cetera vitia volum: superare. Quidē enī qz gulē succumbit ibi: cillis reddat ad alia vitia deuicēda. vñ Beda. Nisi pzi gula refrenet frustra ptra alia vitia laborat. Et iō pmo hic ponit tētatō de gula: qz de tētatō pmo occurrit homini ab infantia: et alie sequitur postea. Quia ergo dominus ieiunās tentatus fuit: tu ieiunaueris et tēteris non dicas quia ieiunij mei fructū perdidisti. Nam et si non tibi pofuit ieiunij tui vt nō tēteris: tamen poficiet vt a tētatōnibus non vincaris. Et autē anima a carne nō vincatur: necesse est vt dyabolo tētatōri resistat: et de rectori seruiat. vñ Augusti. Qis seruiat caro

tua anime tue: deo seruiat anima tua: debes regi vt possis regere. Sed quia dyabolus sic vīcere eū nō potuit: cogitauit apud se dīcēs: sicut ait Chryso. Homo iste sanctus videtur: sancti autē et si non vincuntur de vīro gule: sepetū vincunt de aliquo motu vane glorie: et ideo [assumpit] domini et portauit eū in sanctā ciuitatē] in hierusalē/ que respectu altarū in quibus idola colebant dicebatur sancta. quia diuino cultui deputa pōt tēplū: et sancta sanctorū qz erat ibi: nec erat licitū in lege sacrificare alibi. Nunc aut dicitur sancta: pōt pōt sacra menta nostre redemptionis ibi patrata. fm Chryso. Et patientia non impotentia se permisit assumere: hoc cor poraliter. qz fm glosam vīsimile est dyabolū in humana specie apparuisse. sed tamē christus sic egit/ vt a nemine videretur: et fm aliquos eum in brachijs portauit fm alios ad manū duxit: qui sequebatur eū quasi abile: ad tētatōnē sponit pōt pōt pōt. Considera hic beniguitatē et patientiā domini: permisit enim se portari: et contrectari ab illa cruentabestia/ que sū et omniū am corū suozū sanguinem sūtebat. Nec mirū fm Greg. si se ab illo permisit duci: qui se perulit a membris illi: cruci figi. Et statuit ac collocauit eum supra pinaculum templi/ vt eum de vana glia tētarēt ibi. [Sciēdū autē qz in templo erant tres māsiones. Prīma pavimentum vīqz ad pñm tabulatum siue solariū altitudinis. xxx. cubitorum. Secunda a primo solario vīqz ad secundū. xxx. etiā cubitū alta. Tercia vīqz ad tērtiū solariū: quod erat tectū templi nō cameratum: sed planū altitudinis xli. cubitorū. Quodlibet aut solariū habebat in circuitu exteri: vñ deambulatozū: i. ista ābulatozū (fm magi: strū in hystozis) dīcuntur pinacula: sup quoz vñ xpm statuit dyabolus: et forte in eminentiōz: vel forte inferiori vbi scribe et sacerdotes alloquebant populū/ expōnendo legem domini. Et nota fm glo. qz in coloco dyabolus christum de vana gloria tētabat/ in quo multos per vanā gloriā in cathēdra doctozū deieperat. Et si se volens explorare quod supra tētauit eū de vana gloria dīcēs: Si filius dei es mitte te deorsum. qd. Vir tute propria potes sine periculo mittere deorsum/ et etiam ppter ministerium angelozū tibi seruientis: et te custodientis. Cogitabat qz si per aera volād sine lesione descēderet/ filiū dei esset: suasitqz vt deorsum se mitteret/ vt sic cadendo: nō se ledendo hoīes mirarentur/ i. ipm tanqz dei filiū reuererent: et inde occasiōe tanis glorie assumeret: cū oīs ciuitas laudaret eum: et magnificaret. Quere dyabolica vox que nō ascensum: sed ad descensum prouocat/ et mētem hominis de altiori gradu meritorum precipitare cōtēdit. Nō enī quos decipit sursum ascendere monet/ sed in yma puocat: et deorsūz rucere suadet: qz optat oēs cadere/ qz se sentit pze oīs: ce cidisse. Dyabolū qz pēst: stātes deorsūz mittere: dei aut facientes sursum erigere. Dīcēs autē [mitte te deorsum] i. firmitatē suā manifestat: qz nemini pōt nocere: nisi ipe deorsum se miserit. Nam ipse qui oēs deorsum cadere desiderat/ p suadere qdē potest: pcepit: et nō pōt. vnde Chryso. Nō dixit mitte te vi facere videat: sed mitte te deorsum dixit: vt ostēderet qz vnuqzqz nostrū libertate arbitrij: et volūtatis sue culpa cadit in mortē. Illi ē quidē suadere: s; nfm ē pūasiones ei? p legis obseruatiā supare: et qz xps supra vīus ē auctoritate: iō ipe auctoritatē assumit scripture. et hec nō vt stutes pstruat/ doceat: s; vt errores i gerat et fallat. Cū si vītibz scriptū est ei de te. s. in ps. Qz āgelis suis mādauit de te. vt cōseruēt te a nocumēto/ et in manib: tollēt te. deducendū ne forte offēdas ad lapidē pedē tuū: malū incurrēdū. Man? angeloz dñi hic pñs corū duplex. s. potestas pūadi a malo/ et pmonēdi ad bonū: itaqz pñs ē iustitia/ secūda de ptra. Auctoritas hec nō est ad ppositū. qz fm Hiero. nō intelligit qz xpo capite: s; de mēbris. i. qz bē iusto. Xps enī nō portat manib: angeloz: s; ipe verbo stutis sue portat angelos: et oēm creaturā nec indiget angeloz auxilio/ qz maior ē angelis. Est ergo auctoritas illa fm glo. sic expōnēda: qz angelis suis amministratorijs spiritib: de? mādauit de te. viro iusto quicūqz sit: vt tollant te in manib: suis. i. auxilijs suis sustollāt: ita custodiant te: ne offēdas pedem. i. mēte vel affectum mentis: ad lapidē. i. ad aliquod offēdiculum peccari. lapis enim dicitur quasi ledens pedem: vñ omnis pñi et

Augusti. **Chryso.** **Claneo glo.** **Assumpt.** **Partiētiā domini.** **Gregori.** **Manflo.** **Pinacu.** **Augusti.** **Math. x.** **Wono.** **Chryso.** **Moralit.** **Altra ca.** **i. re. xxxj.** **Chryso.** **Bernar.** **Tertiātē tatio xpi.** **Chryso.**

ruine occasio: ad quā pōt offēdi affectus mētis nomie lapidis itelligitur. Est ergo sensus qz angelis mādauit de? vt custodiāt hoīem iustu a peccatis: nō qz bon? ho mo cōfides de custodia angeloz debeat se pcepto expōere ad suggestiōē demonū. Ex q loco i illd cognoscit: qz ad custodiendū sanctorū vitā angeli deputantur: male ergo interpretat dyabolus scripture/ et intellectum eius peruertit/ et sic impertinēter allegauit. Item allegauit incōplete: qz si esset de xpo/ etiā illd qd sequitur debuerat meminisse. s. sup aspīdēz basiliscū ambulabis: et cōculabis leonē et draconē. Ipse enī dyabolus ē aspīs et basiliscus/ ipse leo et draco: quē in tētatōnib: xps cōculcauit: iō parte scripture qz pōt facit tanqz sup? in dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture aduersarius deuincit/ et sua intentione frustrat fm Hiero. In oīs? hīs tētatōnib: dyabolus hic agit vt intelligat si filiū dei sit: sed dñs rāsiōne sic tēpat vt eū ambigū relinquit. Cū rāsiōne ait illi: scriptū est. et dicit: pñm xō qz cōtra se est tanqz astut? dimittit. Nam de angeloz auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui pcul catione quasi tergier fatoz tacet. Sed et hic auctoritate scripture ad

¶ Pars prima.

Latrie tute latrie que soli diuinitatis cultui debetur. vñ et hñ
fuit? deo hñc idolis ipēdūt: idolatre nuncupant: sed ab apostolo
debetur. iubemur per charitatē inuicem seruire seruitute dulce

Beda. quodcumque dicitur de deo non dicitur de homine nature. Itaq; (vult beda) Dicens diabolus saluatoris: si proci dens adoraueris me / ecce ratio auditu q; ipe n gis adorare debeat eu deū et dominū suū / quasi sibi i ceret. Non ego te sed tu me debes v deum adorare: sed adoratio diaboli subiectionis est nō deuotionis. Ex his praedicto ordine tentationis patet q; diabolus incipit a leuioribus / et procedit ad grauia / deinde ad grauiora tandem ad grauissima. Incepit enī a tentatione leui qm

Hieroni. initio debet repellere. **Mā** vt dicit hiero. Lubricus est
serpens antiquus: et nisi capite teneatur: totus statim illa-
bitur. **H**abet enī serpens infernalis caput. f. malā suggesti-
onē: habet corp⁹. f. cōsensum: habet caudā. f. operis cō-
summatōnē. **U**bi autē ponit caput suggestiōis: statim po-

Thyso. de diabo-
li recessu.
Diabo. nō
tñ nocet.
qñ vult.
L. xi.
Augusti.

In his entibus est oīz materia delictoz/ quozū semi-
 na in ipsa origine sunt cauenda: qz (iohāne attestāte) oē
 qd in mūdo est: cōcupiscētia carnis est: cōcupiscētia
 oculozū ꝛ fugbia vite. Cui triplici hostiis telozū: totidem
 arma defēsiōis. sicutū triangulū opponere debemus.
 vt ieiunio cōcupiscētia carnis: ofone superbia: elemo-
 syna auaricia aut repellam⁹. Sicut ille hostis antiqu⁹
 dño vsq; ad tēpus recessit: et tpe passionis redies mōi

Lucifer tentator: hysti.
Augusti.

Centar? in quibus circulatoribus nobis forma ad horam amputine:
ps ordie in qua dñm citatducere: et ei colloqui posset. ¶ Et morā:
uo adā. q ordotentationum xpi sic fm math. posirus fuit
fm ordinem tentationum ade qu fuit iste. In quacūq;
die comederis ecce gula: eritis sicut die: ecce inanis glo
ria: scientes bonum et malum: ecce auaricia: que nō est
tm pecunie: sed et sublimitatis et scientie / cū sup̄a mo
dū ambis. fm vero aug. Tertium nobis nō est que fuerit
secunda: et que tertia. Sed duo euāgeliste varie narrāt.

Capítulũ. XXII.

¶ Potest assignari: qz vna rēatio est de cupiditate p̄ci-
paliter. alia de elatione. et frequēter p̄git qz vñ vitii
ex alio nascit̄ r̄ cōuerſio: iō marthe p̄ponit vñ: lucas
hō aliā. Qñ remigi? ob hoc euāgelistā hanc itē: illā
verō ille p̄mittit. quia inanis gl̄ia: et auaricia adinuicē
se gignūt. Christus vero diabolu in tentatione gula su-
perauit: et hoc quondā in ydolo belis: et draconis: p̄fi-
gurat. In babilone enī ydolu belis pro deo colebat:
quod multi comedere et bibere dicebat qd daniel de-
struxit: et sacerdotes eius interemit. Ibidē etiā in spe-
Remigi? Figura gula deu-
cre. Daniel.
xiiij.

lūca draco latitabat: quē gens tanq̃ deuū elimabat: cui
sacerdos statutus hōis cibū offerebat: daniel autē mas
sam de pice ⁊ adipe: et pilis cōfecit: et in os draconis in
iecit. Quā cū comedit statim est erup⁹: et sic vterq; de
uorato: ⁊ gulosus p danielē est destructus: et ideo da
niel p̃pm designauit: quī tentatiōē gule supauit. **Figura**
stus etiā supauit diaboliū in tentatiōe superbie: et hoc **superbie**
pfiguratū fuit oli in dauid: ⁊ nece golye. Golyas supbis **deuicte.**
time de fortitudine sua se iactauit: quē dauid fundā ad
terrā deiecit: ⁊ ppzio gladio interfecit. Golyas gygas
figurā superbi tenet lucifer⁹: dauid autē pastor qui hunc
pstrauit xp̃s est: qui in tentatiōē supbie et humiliter triū
phauit. Tertio xp̃s diaboliū in tentatiōē auaricie supe
rauit: q̃b̃t dauid inece leonis et vsq; pfigurauit. leo et **De auari**
cia.
vltus auariciā figurabatur: q̃ auferendo sibi ouem eam **f. 176. xvij**
ppetrabant. Dauid autē ouem suam eripies raptores
interfecit: ⁊ chizit⁹ superata tentatiōe auaricie satha
nā se reiecit. ¶ Abiecto autē sathana [accessit agēl]
et t̃q̃ victori [inimistrabat ei] sic qui viriliter pugnādo
contra diaboliū triumphauerit: ministerio ⁊ confortio
angelorū dignus erit. De tentatiōnū vero suscepsiōi:

bussis dicit chryso. In uncbzeuter perstringam? quid
 significant xpi tentationes. Jeiumu est abstinentiar
 male. Quado vero qs inflat? fuerit quasi sanct? duct?
 est quasi super rectum. Et hec tentatio sequitur primā:
 qm victoria tentationis gloriātionem operatur: et fit
 causa iactantie. Fuge exaltationē cordis et nō patieris
 ruīnā. Ascensio autē mōtis: est processio ab altitudine di-
 iutiarū et glōria hui? mundi: que de supbia cordis de-
 scendit. vt etiā dicit br. qui quartā tentationē de dño
 nō legit / Ignorat scripturā que dicit: q tentatio est vita
 hoīs super terrā. Apłs quoq; dicit eū fuisse tentatū per
 diā pzo similitudine abiq; peccato. Voluit autē xps tē-
 tari plurib? et causis. Prima est fm grecorū. vt per suā
 tentationē nos a nostris liberaret. sicut per suā mortē
 nos a nostra liberauit. Scda est fm hyla. vt cautos nos
 faceret: ne scz aliquis qđtūq; sanct? psumat de se qua-
 si tentationē super se habere. Scda est fm hyla. vt cautos nos

Chryso.
 Apłs mili-
 cia vt iob.
 vij.
 Gregori?
 cor tētarī
 hylari?

tentatio non dimittit. Et ideo post baptismum
 et accepto spū sancto tentari voluit: vt ostēderet qđ scit
 tentatis maior pugna incūbit. Tertia est fm aug. vt nobis
 templū pugnātū daret: et hoc nos instrueret / et vt ef-
 fectus mediator: nō sōlū per adiutorū: sed etiā p exemplū.
 Quarta est fm chryso. vt nos aiaret / vt scz nemo turbe-
 tentationibus preter spē irruētibz / oī etiā xpm vi-
 det subdī tentationibus. Quita est fm leonē: vt diabo-
 lū vinceret: et vincēdo eius virtutē et audaciā reprime-
 ret. Sexta est fm aplm: vt tētatīs meli⁹ misereri / et com-
 pati sciret / et nobis de sua miā spē faceret: qđ hō tētatū
 facilius misereē et cōpatitur tentatis. Item tētari vo-
 luit: vt tēptatīs cōsolatōne daret: fuit enī tentat⁹ ita
 mī qđ fuit baptizat⁹ / qđ a patre filius est appellat⁹: qđ
 pūscant⁹ in specie colūbe super eū māsūt. qđ celū sibi
 pēnsū erat: et locū pēnsū erat.

perit huius. qñ. xl. diebus et nocibus ieiunauit. vt per
hoc detur intelligi: qđ si aliquis tēatur / nō propter hoc
est min⁹ a pctō mūdār⁹: nō est min⁹ dei filiatio dign⁹:
nō est min⁹ spū sancto plen⁹: nō est minus celo dignus:
nō est minus in pñia sua deo acceptus. igitur quia do-
minus sic fuit cōtrectat⁹ ⁊ tentatus: nō miremur si nos
tentemur: et quia in omnibus vicit / nitamur ⁊ nos etus
adiutorio vt vincamus. Recē aliqua virtute nostra cō-
damus / sed totā spem et fiduciā in adiutorio altissimi
ponam⁹. Et sicut vbiq; dñs aduersariū suū nō virtute
pōtētiē: sed auctoritate scripture cōuict: dicēs scriptū
ē: qđ hūilitate nō potētia eū vincere / r̄ sue patētiē nō
sē exēplū p̄bere volebat: sic et nos quotiens a prauis
hominibus aliqd patimur: ad doctrinā poti⁹ qđ ad vindictā
citemur: et aduersarios nostros hūilitate et patiētiā
agis qđ supbia et potentia vincamus. Attende itaq;

De ieiunio et tētationibus domini. Fo. XXXIX.

Responde ex predictis documentis qd dñs in oibz tērationibz suis
tur sugge vsus est auctoritatibz sacre scripture ad nos informan-
tionibus dum. Attende qd ille rñdit / et qñ talis tēratio aduenerit
ex scriptis. dic illd / et tu semp vicz rñdēdo p scripturā sicut et ipe fe

Eccle. x. **Ibidem.** **i. Tim. vj.** **Job. i.** **i. Cor. xv**

Anselm? **¶** In ipso actus deiectionis non est in anima vitium. De
pmissis vñi factis: sic dicit Ansel. De baptismo i deus
in spū fortitudinis ingressus es: vt vite solitarie in te non
deesse exēplū. Solitudinē ⁊ ieiuniū. xl. dieꝝ: famis acer
bitate: tēta menta illusio: spūs equanimis tolerasti: vt
oīa hec nobis tolerabilia efficerēs: ⁊ itēꝝ. Et inde vile
ctissimꝝ iesus solitudinis tibi secreta dicauit: ⁊ scifica
uit tibi ieiuniū: ibi subeundū vocēs cū calido hoste cōsi
tū. De tibi facta p te facta: ⁊ quonā mō facta sunt dili
genter attendens: dilige etiā a quo facta sunt. hec Ansel.
¶ Eya nūc ppi discipule: cum pio magistro solitudinis oza
creta pquire / vt solum se rap effectꝝ archana silētis seza
tionis deuote: diurni ieiunij trine cōfessionis cū cal

Eccl. iij. lido hoste imitator fias / ⁊ particeps / ⁊ in oī tērationis
discrimine ad ipm possas hīc recursū / p eo q nō habem⁹
pontificē q nō dīcat cōpati infirmītib⁹ nīst: tētatū /
oīa p sīlīrudīe absq pētō. Nec timere debes tētatīes /

Ambrosi⁹ si fuerint / coronā vitę accipiant. vñ Amb. Docet igit te scriptura diuina: nō solū cōtra carnē & sanguinē: s; etia p̃ra insidias spūales eē certamen. Corona p̃posita est subeunda: certamina sunt. Memō pōt nīl vicerit corona rīnemā afixerit: nisi ante certauerit. Tōtū autē co

Tératio:
nes ex:
optáde.
Exo. ij.
Lozi, xij

mina/tulisti coronas:tolle cruciat⁹:tulisti beatitudines.
 ¶ Nō debem⁹ igit tētatōes seculi p̄malis timere quib⁹
 bona premia cōparant⁹: s; mag⁹ rogare cōtēptatōe p̄di
 tionis humane vt eas tentationes subeam⁹ quas ferre
 possum⁹? hec Amb. 11. q. 2. m. 1. ad magnā utilitatem

¶ Et ratio: nū modi sex.

Fallendi
modi. iij.

his ingressum: ppter hoc vt apollaretur polimodu. Secu
do suadēdo malū sub specie boni: vt piurare p reb³ alie
nis cōseruadis. Tertio dissuadēdo bonū tanq̃ nociuū:
vt cū dissuadet bono viro religionis ingressum ne de
benteat / e egrediēs confundatur. Vel qñ dissuadet ali
cui ofonem vel elemosynā / ne per hoc incurrat vanā glo
riā. Quarto dissuadēdo malū vt peius adducat: vt quā
do dicitur de iherosolimis: qñ dicitur e conuincit iherosolimis

Tētor
vigilātia
Leo pap.

tiquis transfigurans se in angelū lucis deceptionū laq̃
os ubiq̃ p̃tendere. Hōit cui adhibeat est² cupiditas:
cui illecebras gule ingerat: cui apponat incitamenta lu
purie: cui infundat virus inuidie. Hōit quē merore cō

turbar:quem gaudio fallat:que metu opprimat:que ad
 miratione seducat:omnem dicitur cōsuetudinē:veniri
 lat curas:scrutatur affectus. Et ibi querit causas nocē
 dit:ubi quem studiosius viderit occupari.hec Leo. Soli
 licite ergo quilibet vigilet:quia nullus sine tentatione
 Bernardus est. vnde Berni. Hoc premonitos vos esse volo:qz nemo

in corpore viuere poterit sine tentatione: et qui ab una li- Tentatio
bera statim expectat alia: et sic perat ab ea liberari / vt nis expro
nouerit alia protinus esse ventura: sepius eni fit vt vna nemo.
dominus patietur diuiti inuolari: ne alia possit accede-

etiam ab una citius liberet vt alia possit accedere. Hec Berni. Victoria itaq; facta a tentatore victo p[ro]fusio Angeloz[um] necedente venerunt et redierunt angeli vt seruities accessus et subiecti sibi ad obsequiū parati: accedentes mini- strabant et sicut vero domino p[ro]p[ri]i serui voluntatem riam, et implētes: qui p[re]cipiente d[omi]no ad tempus recesserāt / agone[m] eius p[ro]cul aspicientes: vt diuinitas eius vya bolum magis lateret: et vt conueniēt[ur] locum tentandi haberet: ne forte videns circa eum angelos ad eū nō ap propinquaret: et vt victoria christi excellentior appare- ret: et hoc q[uod] solus ip[su]m deuinceret: ne eozum p[re]sidio eguissēt v[el] vicisse videret. P[re]cedit tentatio v[el] victoria sequatur: post victoria[m] statim seruī angeli / vt victor[is] dignitas cōprobetur. Ex hoc et diuinitas xp̄i apparet et sit manifestat[i]o nulla potius agone[m] agnoscere p[er] p[re]-

Siegōti
ra ostenditur; q̄d hō est quē dyabol⁹ tentat; idē ipse
deus est cui ab angelis ministratur. Nec autem ministra-
tio tripliciter pōt accipi. Primo de corporali subuen-

niebant. Secundo de adoratiōe: vt sit sensus / ministra
bant ipsum tanq̃ deum supplicis adorabāt. Tercio de
congratulatione et laudatione: vt sit sensus: ministrabāt
ibi p̃ueratū q̃ vincit cōmū dōctōrē q̃ laudabāt.

De hac victoria dñi et ministerio angelor: sic dicit An- Anselm?
sel. xl. diez cōpleto letunio / dyabolū cū suis tentantib[us] De victo-
superas / angelico est ministerio glorificatus: edocens ria dñi.
nos toto vite presentis tempore delectationes rerū tem

poraliū declinando mundū cū suo principe pedib⁹ no-
stris substernere: et sic angelicis presidijis cōmuni. vñ
et Bern. De indentationib⁹ superatis et tentatore fu
gato/accefferūt angeli et ministrabāt ei: et tu ergo sis

habere ministerii angelorum fuge colationes leculi et
tentatiōib⁹ resiste diaboli. renuat consolari aīa tua in
alijs / si vis in dei memoria delectari. **U**n et iā Chryso. **Chryso.**
q̄d diu enī fuit in cōfictu possit. nequa q̄ angelos appa- **Eur post**
reuerē misit. s. ante victoriā suā nequā fugaret. **Post q̄**
victoriā

uolunt per cuncta deuict / et victum fugere pcepit: tunc apparue-
 angeli pñter apparent: vtru discas q te quoq post cõfe-
 cram de diabolovictoriã angeli repente suscipiẽt / plau-
 dentes tibi: teq stipatorum more vbiq comitantes: et in

omnib⁹ honorātes. Sic virg⁹ et laz⁹ post fornacē pau-
pertatis ac famis totius proflus angustie suscipientes
ad requiem pertulerunt. Et iterum. Angeli agonē xpi Ministra
procul aspiciēbāt: ne videretur eorum presidio deuictis tum ab an-
gustia aciebat: ne videretur eorum presidio deuictis tum ab an-

le/et victoria facta accenerunt et ministrabant ei. Sed gēis.
quid ministrabant scriptura non exprimit: sed satis cre-
dibile est q̄ ministrabant ei aliquid. comestibile vř fuit
ministri: qđ legitur esurisse: hoc nō ppter necessitatem
impotētie rñ ei ministrabāt: sed ad reverētiā exhiben-

dā: r ppter honorificentiā potestatis: nō enim dī: q̄ adiu
uāt sed q̄ ministrant. hec Chryf. ¶ Sic diligentius ar
tēde / ⁊ cōspice dñm comedentē solum circūstantib⁹ an
gelis / et considera bene omnia: q̄ pulchra sunt valde et

denora. Et quod quid angeli ministrabant / vt post tam Eica qua
longū ieiuniū comederet / de boc enim scriptura nō lo in deserto
quitur / possumus aut victoriosum prandium sicut volu refect⁹ est
mus ordinare / et quidem si eius potētia cōsiderem⁹ pote dominus
raret quā uellet creare eiūsque uolūtatis arbitrio. Mar. vi.

creatas habere: sed non inuenimus q̃ hac potentia p se
vel discipulis suis vsus fuerit: p turbis vero vsus fuit:
quas duab⁹ vicibus in multitudine magna de panib⁹
pauc⁹ pauit. De discipulis autem legimus q̃ eo p̃sente

vellebāt spicas ppter famē: & comedebant similiter cū
fatigatus ex itinere sedebat sup puteum loquens cū sa
maritana: non q̄ creauerit cibos: sed q̄ miserit disci
pulos in ciuitatē ad querēdū eos. Nec est verisimile q̄
moyses hūc p̄cipiū dē p̄cipiū ad aliq̄d aliq̄d

ficationē ⁊ in presentia plurimū faciebatur sed hinc nō erāt
aliq̃ nisi angeli. Quid ergo circa hoc meditabitur: in
mōte nāq̃ illo nō erat habitatio hoīm ⁊ cibi parati: sed
alibi parata cibaria posuerunt ei angeli sicut cōtigit

Danieli. Cum enim Abacuch ppheta pulmentū messorū: Dan. xliij
bus suis parasset: portauit eū angelus domini p capil-

Sedit Jo
seph ad
huc viue

Psalm
cxv.

Joh. ij.

Joh. ij.
Testimo
nium iohis
de xpo.

Agnus cur
dicit xps

Exo. xij.

Agnus ab
agnitioe
dicitur.

los de iudea in babilonē ad danielē vt comederet: et po
stea in mōtē cū repozauit. Immozemur hic / et hūc
modū assumam: et dñs iesu in suo pñdio iocūdemur:
fentiatq; mater sua excellētissima de hac eadē iocūdi
tate atq; victoria: pte itaq; deuote sic meditemur. Per
gūt duo ex angelis dñs annūte: et in mōtē cū fuerūt co
rā mīre / ac eā reuerent saluātes: et filij sui statu sibi nar
rāt: et modicū pulmētū qd sibi et ioseph pauerat / ac panē
cū alijs oportunitis repozāt: reuerēti ergo parāt in plana
tra / et mēse bñdictionē solēni peragūt. Conspice hic eū
bñ in singulis qagūt et q sūt: sedet in terra pposita / et co
medit iobz / circūstant angeli ministrantes dñs sūor:
hymnū cātāt et cātici spō ac iocūdant / et diē festū agūt
cū eo. S. (si dicit licet) pñtū ē hoc festū compassione
pmaxia / ppter quā et nos plozare deberem: spiciūt ei
eū reuerent / et pñdētes deū ac dñm suū: totū mūdū
creatorē / q dat escā oī carnis: et humilitatē et sustētiōē
cibi copalis indigentē / et comedētē sicut ceteri de po
pulo mouēt ppassione sup eo. Et credo q si corde affe
ctuoso in bñtatu eū respiceret: et eū aliquatū diligeret /
ex valida ppassiōe plozaret. Tādē sustētiōē cibi pce
pta: et grā actiōē reddita: dñs iesus volēs ad matrē redi
recepit et mōte descēdere. Conspice etiā nūc bñ eū quō
solus vadit nudis pedib: dñs oīm: et vehemēt ppatere
et vade semp cū eo: seruicēs ipsi in oībus studiose. Oho.

De testimonio iohannis de christo. Capitulū. xliij.

Altera autē die post re
gressum a deserto venit iesus ad iorda
nē quē iohēs vidēs / ad se venientem
onit eū digito et exclamauit di. Ec
ce agnus dei: ecce q tollit pctā mūdī
Ubi tāgīt testimoniu iohis de xpo du
pliciter. Primo qd ad ei? verā huma
nitatē in qua pro nobis imolat: et cū dicit / Ecce agn
dei. La deo mīsus: vt hostia acceptissima immolādus.
Secūdo qd ad ei? diuinitatē cū subdit q tollit pctā mū
di: q tollere pctā est pñtū ipsi dei. Nec quippe est cā
qua venit / vt pñtū mūdī pctā suscipiēs / peccati labē
et oīm mortem in se qui vinci nō posset aboleret: et vene
rat et nō agnoscebat: s. nūc demōstrat. Ecce est hic quē
desiderauerūt patriarche: quē pñtūciauerūt pphete:
quē pñgnauit lex: ecce agn dei q tollit pctā mūdī. ac si
diceret. Ecce innocēs inter pctōres: iustus inter repro
bos: pius inter impios: in quo nullū pctm potuit inueniri:
et iō potēs est tollere pctā mūdī: vñ sicut agn? oblat? est
p pctis pphoz / qz in eo ē grā: et virt? purgatiua pctōz.
Specialiter aut inter cetera aīalia q in lege offerri cō
sueuerūt / xpm agnūciat: qz licet alia animalia imo
larētur ille: vt bos / vitul? / capra. et tamē xps magis
et poti? vocat agn? qz cetera aīalia imolatiua. Primo
qz inter oēs figuras veteris testamēti: agnus paschalis
ex pñs figurabat xpm innocentē imolandū: qz ille pa
schalis agn? erat sine macula: et p eius imolatiōē filij
israel liberati sūt a seruitute egyptiaca. Sic et xps erat
sine peccato: et per ei? passiōē liberati sum? a seruitu
te diabolica: et nō solū ppter innocentiam: sed et ppter
simplicitatē xps dicit? est agn? qz sicut agn? ad victi
mā ductus est: et nō aperuit os suū. Secundo. quia licet
alia fierent sacrificia in tēpo certis temporib: vñ tñ
erat quotidiana in quo iugiter vñ agnus mane et alius
vespere offerebatur: nec hoc mutabatur vñ: sed tanq;
pñcipale obseruabatur: alia erant ex adiūcto et tēpore
determinata. Hoc ergo iuge sacrificiū qd figurabat per
petuatē beatitudinis fiebat de agno: sic et xps nostra
perpetua beatitudo est. Agn? etiā dicit? ab agnitioe / siue
ab agnoscedo: qz agnouit patrē: factus ei vñq; ad mortē

obediēs: et agnouit matrē curā et us discipulo commit
tens. Agn? dicit? etiā a pietate: qua tollit pctā mūdī: nō
semel tantū: sed et quotidie: vnde theophil? nō dixit qui
tolleret: sed qui tollit. quasi semp hoc facit. Non enī tñc
solū tulit cū passus est: s. ex illo tēpore vsq; ad pñs tollit nō
semp crucifixus. Quā enī p pctis obtulit oblatiōē: sed
semp purgās pillā bec theophil? Tollit ei pctā satisfā
ciēdo et lauādo nos a pctis in sanguine suo: et ppter bec
dimittēdo quotidie q facta sūt / et adiūdo ne fiat oīno
liberādo. s. perducēdo ad vitā vbi oīno flet nō possunt.
Non solū autē lauit nos qn sanguinē dedit p nobis: vel
quādo baptizatur in mysterio passiōis illi? verū etiā
quidē lauit nos in sanguine suo: cū ei uide bñdite passio
nis memoria ad altare replicat. cū panis et vini creatu
ra in sacramētū carnis et sanguis ei? ineffabili spūs san
ctificatione transfer: cū sanctissimo ei? corpe et sanguine
satiatur. Ppter duo vero alioz trīs. s. pro dimitten
do et adiūdo dicim? in missa bis agnus dei miserere
nobis: ppter tertiū dicim? da nobis pacē. Dagne si agno
sce me miserū inter oues a dextris tuis ponēdas: sed
prius dimitte mibi pctā et offēdas: vt me melius inter
tuas oues agnoscas. fm Chrys. Iesus nūc secūdo post
baptismū venit ad iohannē duplici de causa. Prima
quia illud erat baptisma penitentiē: et ipse eū cum mul
tis baptizauerat: vt nullus suspiceret et putet quoniam
ipse tali pposito et ex eadē causa ex qua et alij ad iohan
nem et iordanē venerāt: puta vt peccata pferat: aut
in penitentiā in flumē ablueret. Ppter ea accedit dñs
iohanni occasione corrigendi hanc suspitiōē: quā iohā
nes per verba correxit / agnū ac redēptōrē vocando ab
oīm qd in toto orbe erat peccato. Etenī i dīcēdo. Ecce
agnus dei: ecce q tollit pctā mūdī. oīm hāc pēmit suspi
ciōē: qz enī ita purus erat: vt alioz peccata absolueret:
et cuncta humani generis pctā delere posset: multo ma
gis absq; oīm erat ipse delictor: ideo manifestū est qm nō
vt pctā cōfiteret: vel in penitentiā abluere: accessit: s. vt
occasione daret iohanni loquendi de ipso. Secūda causa
vt hi qui pñora audierāt certū recipere q dicta erāt
et alia rursus audieret. Unde subiūgit. [Hic est de quo
dixi] ante q ad baptismū venerit: post me venit vir vi
rens in virtute et grā / et tate perfecta / qui ante me fact?
est / dignitate: qz prioz me erat: eternitate: et ego nescie
bā eū / qd ad personā determinatā ante suū ad me ad
uentū / sed vt manifestet in israel. i. ipsi israel. ppter ea
veni ego in aqua baptizās / et penitentiā predicans. iō
inquit desertū et solitudinē reliqui: et ad planiciem de
scendens baptizare cepi / vt manifestarem eum populo
vndiq; ad me confluenti: totum enī officiū iohannis in
baptizando et predicādo erat ordinatum. ad manifesta
tiōē christi: ad testimoniu de eo perhibēdū. vnde fuit
sibi pceptū a dño vt baptizaret in nomine venturi: et
predicaret ei? aduentū: et ppararet populum ad eū reci
piendū / et ferebat iohannes de xpo pluries testimoniu
vt efficacius esset pluries latū. Deinde ergo rursus tes
timoniū perhibet dīcēs. qz vidī spm sanctū descēdētē
quasi: et vere colūbā de celo et māsīr: ac fedit sup eū: hoc
fuit qn iohānes eū baptizauit: in eo mansit spūs sanctus:
etiam ex quo cōceptus est nō solū baptizatus: in alijs
vero qnq; venit et p pctm recedit. vñ chrys. In xpo. s. Chrys.
descēdit pmanit: ceterū in hoīb? descēdit quidē sed
nō pmanet: qn enī irascimur: qn detrahim? qn tristitia
habem? que ducit ad mortē: qn cogitam? ea que carnis
sūt: putam? qz spūs sanct? nō pmanet in nobis. Si quādo
ergo boni aliquid cogitam? sciam? qz spiritus sanct? ha
bitat in nobis. Si vero aliquid mali: signū est qz spiritus
sanct? recessit a nobis. bec chrys. Sed spūs? manet
inclusus in corpore: quīs corpus illud sit in aqua: bene
potest fluctū? et vñdīs agitari: nunq; tamen submergi
tur sed semp supernat et fluctuat: si autē per aliquam
partē sui aqua subintrat: tñc spūs exīt et corpus submer
gitur et perit. Sic illi qui sunt in aquis mūdī: ac diu
tiarū et delictarū temporalium: si habent inclusum spiritū
per amorē dei et proximi: licet agitentur a fluctibus tem
poraliū et tribulationum: nunq; tamen submergentur: ad
hoc autem vt bene custodiant spiritū istū / requirunt q
habent sensus clausos ad terrena et mūdī delectabi
lia: quia in vase bene clauso nūq; aqua intrabit: nec etiā
per consequens spiritus de eo exibit. Deinde iterū sub

Agnus qui
tollit. et.
Theophi
l? cur tol
lit nō tulit
dixit.

Lauat
nos agn?
in sangui
ne suo.

Chrys.
cur ad iō
hannem
rediit.

Chrys.
Spiritus
sancti per
mansio.

Spiritus
pro aere.

Chrys.
Christū
quō iohā
nes nesci
uit.

Augusti.

Baptizan
di poten
tia multi
plex.

Chrys.
Augusti.

Minister
baptismi.
Beda de
baptismo
non itera
do.

Testimo
nium qdru
plex de
domino.

iūgit: et ego nesciebat eū fm Chrys. Nesciebat eū facia
liter ante q ad baptismū veniret: qz extra paternā vo
cā in deserto cōuersatus personaliter eū ante xps quo
venit ad iordanē non nouerat: licet nouisset dñm xpm
natū de virgine: qui in spū sancto baptizari debebat. s.
cum xps pñsentialiter accessit ad baptismū diuina reue
lacione nouit eum quē prius facialiter nō nouerat. Au
gusti. aurē refert. Nesciebat ad potestatem excellentie
in baptismo quā xps sibi retinuit / ac p seipsum exerce
re et non alteri committere voluit: quia nesciebat q hāc
excellentiā in baptizādo sibi retineret. Unde postea
subdit: hic est qui baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex
cellentiā. Ubi notandū q potentia baptizādi mltiplex
est. Prima est auctoritatis: quā de? nulli cōmunicauit
nec cōmunicare potuit: sicut nec potentiam creandi.
Secūda est subauctoritatis: quā potuit dare fm magi
strum sed noluit: sed alij dicunt q non potuit: quia impli
cat potētiā creādi. s. gratiā. Tertia est inuolutionis
quā dare potuit: nā posset deus si vellet: q baptism? da
retur in noīe sancti petri / aut sancti pauli: s. hoc noluit:
ne spem in homine ponerem? et ne fieret scisma: et totē
sent baptismi quor baptiz? at. s. solus qm ad istam ex

Theophyl. luti occasione. vñ et theophilus. Vide aut q sequenti bus se dñs puerit facit et respicit: qñ nisi per bonā ope rationē ipm secut fuerit / ad visionē facie ei? nūq pri ges / meq ad dñm ei? poteris puerit? Qui dixerit ei rabi / id ē magister / vbi habitas? / q. d. magisteriū tuū r doctrinā tuā querim? Ecce paucis volūtatē suā r cur eū sequerent insinuant: sapienti enī multa ex paucis in notescūt. [Vbi habitas?] q. d. vbi est hospiciū tuum / vbi tāq q trāseūt pueri. De hospicio loquitur nō de do mo eius quā nō habebat: qñ filius hoīs nō habebat vbi caput suū reclinarer. Rēbil habuit dñs in terra ppter vnicū ritulū pilati: et nobis plures tituli nō sufficiūt. **Mozalit.** Mozalit xpm interrogat vbi habitas: quasi vellē sci re qles debet esse hoīs q digni sunt vt xps in eis habi ter: vt exēplo eorū se tales exhibeat in quib? habitare velit. Mystice aut delectabilis est ista qstio contēplatiū lucē in qua deus habitat. Qñ ps. Dñe dilegi decore do m? tue: et locū habitatiōis glorie. Querebāt ergo habi tationē ei? sicut studiosi discipuli: vt possent ad eū fre querebāt. **Beda.** Hōlebat trāsitorie magisterio veritatis per frui: sed mātionē qrebat: vt plenitudo eo possent instrui: sed nō quoties incarnationis xpi trāsitiū ad mētē redū cim? sollicito corde eū rogem? vt mātionis eterne ha bitationē nobis dignet ostendere. [Ipsē vero liberali ter cōfēdētes eorū petitiōni respōdit eis.] Venite et vi dete [venite testimonio iohānis ab onere legis ad fontē grē: r videte reuelata fide tandē visuri specie q. d. dñs alchuiū.] Habitaculū meū explicari nō pōt sermone: s opere demōstrat / venite ergo credēdo et bene operādo et videte intelligendo. **El fm Dñge.** p hoc q dicit ve nite / ad actionē inuitat. p hoc aut q dicit videte / ad pē lationē. Hō dixit illo veli illo loco habitare. q si dixit fer poti? locū ostendere q eos inuitare videtur. Et dixit eos ad domū i quā tūc in pib? illis se reducebat q propiū habitaculū dicit illi? residuo: et sequētis sue no ctis spacio audietes verba vite ab eo: dicit autē die qz vbi est xps lux r virtus et sol iusticie: ibi nulle tenebre pos sunt eē. Qz beatā dicit r beatā noctē duxerit audietes r vidētes eū: quē multi videre r audire volētes nō viderūt neq audierūt? Quis ē q nob? nūctet q audierit a dño: dicit scim? ergo r nos in corde nro vbi habitet: r in nobis mētē faciam? domū q veniat: et nob? collo quatur / et nos doceat. Hōra aut erat quasi de ciā / id est ppe vesperā: vbi insinuat pmeditationē xpi et discipulo rū. Hōra enī decima est in occasu diei / ex quo r xps com mēdatur a diligentia / q tā studiosus ad docēdū fuit / q nec propter tēporis tarditatē eos docere distulit: et di scipuli cōmendant a seruo audietū xpm: qz qstiar de esset: r adhuc forte leiunaret: nō tamē retardabatur a sequendo eū: cū hōra vestigina soleant hoies reueri ad domicilia propria: oibus dimissis manserūt cum eo vsq in crastinū / desiderio audiendi ipm fm chryso. Hinc docemur oē tēp? ponere ad diuinā auditiōē: qz oē tēpus ad eā aptum est: et nullū intēporaneū. Unde et theophilus. Hō frustra tēpus notauit euāgelista: vt tā doctores q discipulos erudiret / q doctrina ppter tēp? nō est pretermittēda. hec theo. Hōrū igit exēplo nullā hōrā pretermittam? ad dispōndū nos vt xpm recipia mus / et cū eo habitē: quia nescim? qñ dñs / siue in no cte: siue in die: siue in mane: siue in sero: siue in gallicatu ventur? sit: iuxta mare huius mundi iudicare / r dānare amaritudinē peccatorū que fecim?. Queram? ergo in nocte culpe vbi xps habitet. sequamur eū per verā peni tentiā vt nos clementer respiciat. rogemus eū sollicito corde / vt habitationē mansionis eterne nobis dignetur ostendere: et vt nos secū habitare faciat / in cui? domo beati qui habitat. p decimā etiā hōrā exprimitur illi di scipuli fuisse obseruatores de calogi: quia venerat hōra ipm implēdi. vñ r aug. Numer? etiā iste legē significat: quia in decē pceptis data est. venerat tēpus vt implere tur lex dilectionē q a iudeis impleri nō poterat primo rē. fm chryso. Hōn alterius alicuius causa vel gratia xpm secuti sunt: q propter doctrinā: quā ita copiose vo lutati sunt in nocte vna / vt cōfēstim alteruter r ad alio rum venationē veniret. Unde andreas audita xpi do ctrina statim iuit ad querendū fratrē suū ad audiēdum

iesus xpm: r hoc est qd sequit [Inuenit hic] scz andreas [primū simonē fratrē suū] cui ex cognatiōe carnis plus tenebat q alijs: nō inuenit eū a casu / s diligentē questū desiderans eū habere fratrē in religione fidei: sicut r in ppinquitate carnali: cōtra illos qui ppios amicos re trahūt ab ingressu religionis / vel aliquos a via verita tis et virtutis / et dixit ei. Inuenim? sicut lapidē pscio sum / et sicut thesaurū absconditū [messiam] in lege r pro phetis pmissum ac diu expectatū r questū [qd est inter pretatū xps] i. vñct? et bene dicit inuenim?: qz sufficiē ter fuerat a xpo instruct? q ipse erat vere xps. Et vt dicit Beda. Hōc est vere dñm inuenire: vera illi? dilectione feruere: fraterne quoq salutis curā gerere. Messias be trayce: xps grece: r victus latine dicit. Chzistus enī a chzifmate. i. vñct? ab vñctione dicit a quo oēs chzistia nī vñgūt. Ille aut singulariter vñct? est / oleo inuisi bili scz spū sancti pte participib? suis. Participes enī eius sūt oēs sancti: qz isto oleo vñgūt et ipsi: sed ille est singulariter sanct? / singulariter vñct?. vñde Lzillus. Fuit aut vñctus saluator spū sancto humanit? in for miferit: vñgēs vt de spū scō credēs in eū. Chzistus ergo est rex et sacerdos vñct? nō vñctione humana sed diuina: qz in humanitate p nobis assumpta fuit vñct? a deo patre: imo a tota trinitate plenitudine grē: sicut re ges r sacerdotes in veteri testamēto vñgebāt corpō rali vñctione vt dicit albinus. In fide nō querit annoz multitudo nec paucitas. Andreas minor erat simone eta te: et tñ iesu primo inuenit / statim inuētū nūciat fratri: traditur? ei bona q suscepit: vt sicut sanguine: qz germa nus esset r fide: vera pietas statim thesaurū inuētū fratri nūciat: qz eū pmi inuenit: et si aliū prius inuenisset et nūciasset: et ad saluatoz eū adduxisset: nulli? ei bono inuidit? [Et adduxit eū ad iesum] i. saluatoz: qz nō cōfi debat de se q posset eū sufficienter instruere. Et ex hoc accepit ecclesiā: q in sacramēto baptisimī et cōfirmatiōis vñtur adducētib? q presentēt suscipiētes sacramētū / qui patrini solēt vocari. Iesus vero alacriter eū susce pit. sciebat enī quid de ipso factur? esset. Vide hic petrū humilitatem r obedientiā: quia non dedignatur maior seq minorē: sed cōfēsti occurrat et nihil tardans obedit. [Intruit? autē iesus] oculo mēmō solū exterius / s et interius: vidēs deuotiōē eius qz cor inuētur / dixit ei. Tu es symon. i. vere obediēs. q. d. nomē tuū est ppe llati tue cōsonū [fili? iohāna] seu bariona. i. ei? in quo est grā: seu fili? colūbe. q. d. hoc cognomen consonat tuo no mini: quia ille qui est vere obediēs: est filius gratie spū ritus sancti que per columbā designatur: merito symō filius iohanna seu bariona dicit siue vocatur. Symon enī interpretat obediēs. Iohāna grā. Bar fili? r iona columbā: quasi ei diceret. Tu es obediēs filius gratie. Vel filius colūbe. i. spū sancti / qz humilitatē de grā spū sancti accepisti: vt vocante andrea videre me de siderares. Congruunt ergo hec nomina mysterio / vt in sinuē q obediētia necessaria est cōuersis ad xpm p fide et q hoies per grām veniūt ad fidē xpi: et q per spū scō firmamur in amore dei. [Tu vocaber? cephas] qd latine interpretat petr? r i greco caput siue capitane? et cōgruit mysterio: vt ille qui debeat alioz eē caput et xpi vicari? firmatē hēat quā designat petr?. Symon quippe erat nomē ei? an vocationē r cōuersionē: s post ipositū fuit sibi nomē petr?. sicut etiā qñ baptizaf adul tus: et quādo aliquis in papā eē creat? mutat nomē ei?. Symō ergo est ppiū nomen. Petr? vero est cognomē. Bariona est hebreū: r sonat filius iona / sed fm aliū euā gelistā dicitur filius iohanna: qz fm quosdā idē erat no men patris iona r iohanna: aliquid tñ ppter subtra ctionem vnius sillabe diuērsificatum: sicut in latino ni colaus et colinus. Vel dicendū q pater petrī erat bino mus: et sic iona r iohāna sunt duo noia / et hoc videtur ex eorū interpretatiōe diuersa: qz iohāna interpretat in quo grā / et iona interpretat colūba. Cephas hebreū est r spū. Petrus grece r latinū / et in vtraq lingua no mē petrī a petra est derivatū: vocatur enī petrus quod interpretat firmus ob robur mētis et firmatē fidei: et propter fidelem confessionem chzisti quā dixit. Tu es xps filius dei viui: cui tanq solidissime petre firmat ad hēst. Qñ autem hoc nomen modo ei imposuit: an pro misit imponendū est incertum. Tūc tñ dicit potest q

modo pmisit: qz cū dicit vocaber? / nō impositio est: sed p dictio quasi de futura nōis impositioe loquēdo: et tñc imposuit cū dixit. Tu es petr? et sup hāc petra edificabo ecclesiā meā: vel in electione. xij. vbi dicit. Et imposuit symoni nomē petrus: sicut et clauēs ante resurrectionē pmisit: sed post dedit. Si vero nomen mō iposuit / tunc in sequentiōe cōfirmat: sic bi predicti discipuli pri mo ad fidē vocati in aliquā noticiā r familiaritatē ie su venerūt / r deinde ad propria redierūt. [In crastinū aut? post petrū r andree vocationē] volēs ies? de iudea large dicta vbi iohānes baptizabat [redire i galileam] de qua patria discipulos vocauit / r ad matrē quam ibi reliquerat [inuenit philippum] q erat de bethsaida ci uitate / supra mare galilee cōcūis petrī r andree. Et b congruit mysterio: bethsaida enī dom? venatoz inter p tatur / vt ostēdat q de domo venatoz pgrue venatores ad capiēdas aīas ad vitā vocaret: nō a casu / vel quasi interpretat ignoti: sed ex sua pordinatiōe / et ex intentione que situm inuenit ei: vt eū illuminaret / r ad fidem vocaret. Sed quē? Uñ sequit [et dixit ei. Segre me] hoc est doctrinā et ex emplū imitare. vt dicit alchuius. Sequit eū q imitat humilitatē r passionem eius / vt sit socius resurrectionis et ascensionis: q statim sine vlla contradictione sic bo nus obediens scaturus est eū. Scdm hec dicta primo om nīs apostolorū philippus videt esse vocatus. Ibi qñ uoz p dicit. f. andreas / r alter cuius nomen tacet / ac petrus r philippus fuerunt discipuli iohānes: q videntes q iohānes de iesu testimoniu dederat cōficti sunt ei. [Philippus aut? a xpo instruct? iuit ad querendū nathanaē] lē fratrē suum: desiderās eū habere fratrē in fide: sicut i carne: i uenit eū sub ficu: nō casu / sed diligenter qstū [et dixit ei. Quē scripsit moyses in lege / r pphetenū] a uerit? inuenim? [diu expectatū] iesum / salutē aurozem [filiū ioseph] scz putatū a nazareth? qz ibi cōcepit r nutrit? erat: r q de eo p pphetas audierat: qñ nazare? vocabit? philipp? fm cōem loquēdi modū loqur: qz si lius ioseph cui desponsata mī eius erat putabaf. Et mī rarus nathanael de galilea nō de iudea surgebat pro pheta: qz scriptura michē dixerat xpm in bethleē na scituz / ait negatue r dubitauit. s. [Chry.] Nazareth pōt aliquid boni eē? qñ diceret: nō. Uñ qz iste legis p ritus legerat in propheta alio nazare? vocabitur: et si gna dñici aduentus forte notauerat qñ audiuat nazareth statim crecet? in spe dicere volebat. fm Aug. Affir mariet assertiue nunc tandē a nazareth potest aliquid boni eē: qz philippus nō erat ita pfecte instruct? et iō duxit eū ad iesum / vt ab illo plenit? audiret. ppter quod sequit. [Dicit ei philippus: veni r vide] i. ab eo addi sce p experimentū virtutis q est in ipso: r adduxit eū phi lipp? ad iesum. vt dicit chryf. Trahit qdē eū ad xpm: sciens de reliquo eū nō cōrādictū: pī verbat doctrinā illi? gustauerit. Nathanael interpretat donū dei: et q aliq ad xpm cōuertit ex dono dei est. Et [vidit iesus] intuitu dilectionis [nathanael ad se] uenientē: r magi? intus qz extra appropinquante: q nō solū vidit corp? exteri? sed etiā cor: ipius interi? [r dixit de eo] circun stantib? [Ecce vere israelita] deū vidēs [in quo vol?] r simulatiō nō est: nā sine intentione doli r fallitatis ve niebat vt veritatē agnosceret: si enim habet pctā cōfite ē eā: nō igit negat eū esse peccatoz: sed laudat in eo p fē sionē. Dolosi qpe sunt qz se predicant bonos: iustos cū sint malī pctōres. Magnus vir iste nathanael / cui ipe dñs tale testimoniu perhibet. Israel interpretat vidēs deū. vñ dicit verus israelita. Primo ex fide quā iā deū videre r in eū credere incipiebat: qz instruct? in lege p fidē r intelligentiā scripturaz saltē p speculū r in enig mate deū videbat. Scdo ex cōfessione quā xpo respon dendo faciebat. Videns ergo nathanael q conditionē sue mentis exprefferat / quē sicut vñ ipm sciebat dicens [vnde me nosti] i. ex qua virtute / cū hoc sit supra virtutē humanitatis. Et xps rñdit ei per reuelationē alterius occulti dicens. [Dixit qz te philippus vocaret] r tibi de me loqueret? cū es sub ficu vidi. i. cognoui [te] r pro positū cordis tui. Ad litterā sub quadā ficu federat / for te cogitans de futuro saluatoz: vbi philippus superue niens de xpo cum eo singulariter nullo alio p fēte lo quebat. Et ideo ppter hoc signū r pcedens: nathanael statim confessus est ipm esse xpm: vñ sequit. [Rñdit nā

thanael: et ait. Rabi tu es filius dei: et rex israel]. i. xps expectatus ab israel in regē et defensorē. Expectabant enim oēs iudei messiam tēporalē regē futurū: et hoc mo do videt loq iste nathanael: qz nō habebat adhuc cogitiōnē pfectā de xpo: nō enī videt intellexisset cū ipm? di uinitatē: qz nō dixisset tu es rex israel: sed totius mundi: et ppter eā cū dixit. Tu es fili? dei / nō fuit p fessus eius diuinitatē: sed intellexit hāc filiatiōē p quādam grē ex cellentiā. vñ dicit chryf. Adhuc credēs esse sapien tē q ex aliqua reuelatione dei secreta nouerit / cōfite tur eū esse filiū dei / nō p naturā: sed p adoptiōis grām: quia adhuc nō erat plene illuminat? de fide trinitatis. Alij tñ dicūt q hoc ex corde credidit sicut ore cōfessus fuit: sed primū pbabili? est / sicut inferius patebit. vñ dñs docet eū amplius eleuans eū ad maiora: scz ad diuinitatis sue cognitiōē per obsequiū angeloz sibi tanq superiori exhibendū: nulla enī natura est supra angelicā: nisi diuina / r hoc est quod dicitur [Respōdit iesus r dixit ei: qz dixi tibi vidi te sub ficu credēs] me esse xpm qñ tum ad ex cellentiā gratie [maius his videbis] cognoscēdo virtu tem diuine substantie. vñ chryf. q. d. Magnus tibi vñsum est hoc esse qd dixit: r ppter eā me regē israel p fessus es. Quid igitur dices cū mai? videris? Et qd sit istud ma ius ostēdit sub dñs. Et dixit eis scz philippo: et natha nael. Amen amē dico vobis. Amen idē est qd fideliter: et ideo vbi duplicatur est signū maxime certitudinis r firmitatis. [Videbitis celū apertū: et angelos dei ascē dentes et descēdentes sup filiū hominis] in obsequium deitatis i humana latētis natura. In passione enī appa ruit angel? de celo cōfortans eū / et in resurrectione vñti sunt angeli circa sepulchrū eius: r in ascēsiōe asstiterūt tanq duo viri in vestibus albis. Sed et ante hoc accesserunt et ministrabāt ei: et euāgelizabant ei? natiuitatē. vbi chryf. Quidē qualiter paulatim est a terra subducit: et facit q non vltra estimet eū hoīem solū: cui enī angeli ministri frangit qualiter hic hō purus esset: p hoc igit fua det angeloz se esse dñatoz. hec chryf. Verū tamen qz iste nathanael doctissim? r peritissim? erat in lege noluit eū dñs i apm cū alijs eligere: nec etiā nichodemus: de quo infra dicit eo q ipse peritus r doctus essetne. ppter quā sciam se electos diceret vel pscumeret. [Voluit enī xps aplos primos fundatores ecclesie p diotas: et simplices homines eligere: ne doctrina fidei et prima cōuersio ho minū humane sapientiē asstiberet / sed diuine.] Hoc etiā ideo fecit: vt mundū et sapientes eius cōfunderet. Fue runt tamē nathanael / et nichodemus a principio ad fidē vocati: ne doctrina fidei quasi a solis simplicibus re cepra haberet cōtēptū: et ne si a principio omēs fuisset simplices: crederetur per oppositū per ignorantia dece pti: post qz vero fides catholica radicata fuit / paulus ad apostolatū vocat? est / qñus litterat? esset. [Per andrea et philippū] qui a xpo edocti de salute fratru suoz sol liciti fuerūt: significatur illi qui primos suos qñ tum bo no modo possunt ad sequela xpi inducē: qd est contra multos / qui nō solū nō inducūt: sed p posse suo auertūt. [Et regressus est iesus] cū philippo [in galileā: et veni ens nazareth] ad matrē suā: cū idicibili gaudio recepit? est per eā. Attēde q post baptismū: post victoriā tentatio nū xps rediit nazareth / quod interpretatur flos: et signi ficat q homo quantūcūq lotus sit a peccatis / quantū cūq tērationes superauerit: vel quēcūq bōa fecerit / se per debet se reputare in flore r in principio esse. Et deinceps per illū annū iesus in galileā remāsit: nec aliquis euāgelista ponit quid interim vsq ad nuptias fecerit. in anno enī a baptismo vsq ad nuptias nihil aliud legitur etio. chzisti fecisse: nisi qd legitur de ieiunio in deserto: et de tēratione a dyabolo: et de testimonio baptis: et de di scipuloz cōuersione. **Oratio.** Bone iesu redēptoz perditoz / saluator redēptoz: spes exulū: pauperū spū dulce solaciū: laboratū fortitudō: lassozū recreatiō: triūphā tū corona: supernoz ciuiū vnica merces: et lē ticia vera: inclita ples summi dei: et fruct? sublimis ve ri r gñalis fons gratiarū omnīū: de cuius plenitudine nos oēs acceptim? in te: vt finē oīm tendēs / et sperans / r amās ferar. desiderate iesu ad te adducar / te sequar / qz tu solus sufficis: tu solus saluas: tu solus bon? iuauis esse querentib? et diligētib? nomen tuū. Amen.

De mutatione aque in vinum.

Capitulum XXV.

Unde anno sequenti

scilicet xxxi. cepit Iesus signis mirificis mundum illustrare. Et primo approbas conuictum nuptias intravit et aqua in vinum conuertit: quod eadem die qua baptizatus fuit: scilicet anno reuoluto fecit. Huius corporali presentia: ac nihilominus signo

ru suoz initio nuptias quas instituit tanquam licitas et honestas honorare et commendare voluit: ne eas heretici de spicere et danare presumere. Vnde Beda. Quia bona est castitas coniugalitatis: melior continentia ydualis: optima munditia xginalis: ad pbandum oim electione gradu discernerendū: tñ meritū singulorū ex intemerate marie virginitis vtero nasci dignat: estia prophetico anne vidue ore mor nat: bñdicit: nuptiarū celebratorib: tā iuuenis inuitat: hos presentia sue xutis honorat. Die itaq: tertia. i. tertio ab euāgelista notata post primos duos: quibus Iesus post regressum a deserto ad iohānem venit: ut inter eos multi dies superintendit nuptias sacre sūt i chana galilee. i. in quodā vico seu villa pūncie galilee sic dicta: quous autē dubiū sit: cui nuptie fuerunt: tñ nos meditemur eas fuisse iohāis euāgeliste: sicut i. plogosup ioh. hiero. videtur affirmare: quē volentem nubere xps de nuptijs vocauit: et exiit iohēs xpo propter mundi tñ cōtinētie virginalis magis familiaris fuit. Hoc etiā videt ex eo qd xps nō legif fuisse i nuptijs alijs: et p hoc [mater iesu erat ibi] tanq: i nuptijs sui nepotis. Hōenē est verisimile q ipa venisset: nisi multū sibi attinisset: sicut iuit ad elizabēth cognatā suā: nec legif in tali casu iuisse ad aliā. In ipis ergo nuptijs dñā nra fuit: nō tāq: extranea inuitata: sed tanq: p mōgenita et dignior iterio rozes fuit in domo sororis qā i domo sua. Cū enī foroz eius maria salome vxor zebēdei vellet facere nuptias filio suo iohāni: vadēs ad dñam nostrā i nazareth quartā a chana miliario intinuit: hoc est: sic ipa ante oculos venit ad preparationē nuptiarū. Vñ legif q: [mater iesu erat ibi] sed de iesu et discipulis ei? dicit q fuerūt vocati: qui tñ discipuli adhuc firmiter nō adhibebat: sed seq: banrur gfa familiaritatis imbut cupietes ei? doctrina De ioseph autē ipso virginitas nō fit mētio. Nā quidā dicunt eū tunc mortuū fuisse: et virginitatem in custodia filij transisse: q nec etiā deinceps de eo legif in euāgelio: q si nondū mortuus fuit: tñ in passiōe dñi sine dubio mortuus erat: qz vxor illius alij cōmēdāta est. Cōspice igit dñm iesum iter alios: sicut vñ quēvis de populo comedentē et humiliter in loco infimo: nō inter maiores sedētem. Nā doctus erat in posterū. Cū iuitat: fueris ad nuptias: recumbe in nouissimo loco. Ipse vero prius cepit facere q docere. Conspice etiā dñam obsequiosa: et in cunctis recte et ordinate faciendis sollicitā. Cūq: prope finem conuiuii cognosceret vinū deficere: tuit ad filiū et dicit ad eū: [vinū nō habet] Non casum nec fortuitu accidisse putandū est: vt dñs veniente ad nuptias vinū deficeret: sed eo magis vt occasio miraculi fieret: vñ intelligens scā dei genitrix qā tēpus pfecte etatis quop miracula seipsum deū mūdo innotesceret: et non filius ioseph: sed dei et marie xginis credere: alij vinū nō habet. i. ad sufficientiā quasi dicit: fili mi vinū hic deficit. Solū insinuat defectū nūbi dicit: fili mi vinū hic deficit. Solū insinuat necessitatē absq: vlla petitiōe. vñ nō dicit. Da eis vinū: vt reuerentiā filio seruet: et in liberalitate filij et mīa spem ponēs tantū defectū pponit. Ex corde enī pijsimo voluit puenire totālē defectū: ne cōfusio appareret: et ideo inuitauit filiū quē ad hoc potenter mēciebat. Plena qpe spiritu sancto tā tūc illud miraculū puenidebat: quod fili? ei? factur? erat. Qd ergo facere cogitabat: hoc illa vt faceret amonebat. fm hiero. Cōgruū est q vbi deus inuitat tēporalis vinū locū dñitatis deficere debeat: hoc enī vino sancti nō delectant: qz inebriat ad dei obliuionē: et incedit ad cōcupiscentiā: nec dubiū est quin xps ad delectatōes in vino locū dñitatis nūq: introisset: et ideo cōgruū est vt in nuptijs sanctorū deficiat. Rēspōdit iesus: Quid tibi et tibi est mulier? quid me molestas? fm Aug. Maria mulier dicta est: nō corrupta xginitate: sed appellatiōe gētis sue: mulieres enī oēs feminas illi appellauerunt: p pietate lingue be-

hee: vnde et mulier de eua virgine cū adhuc in paradiso esset dicit: mulier quā dediisti mihi sociā. Et Aug. Cōgrue vocat mariā mulierē p sexū et p pietate cordis per misericordiā emolliti: qm mīa emollita mollia sensit de nuptijs celebrantib: q ex pauprate vini in primoma nifestanda verecūdati fuissent: et addidit: Rōndū venit hora mea. i. nondū vini defectū sentiunt q affunt: sine ergo eos primū hoc sentire: qz cū necessitatē cognouerint magis reputabūt beneficiū qd recipiūt. Nā f3 Chyff. Beata virgo ex pietate mora voluit preoccupare tēpus debiti faciendi miraculū: et qz istud miraculū inter miracula xpi erat primū: et ad cōfirmationē discipulorū: ideo debuit esse notū ibidē existentibus: et gratū ipis cōtinuantib: hoc autē magis fuit ex eo q factū est post totālē vini defectū: q si āre fuisset factū. Et qz (vt dictū est) mater iesu voluit puenire totālē defectū: et q statim anteq: esset oportū xps faceret miraculū: ideo xps matre (haud dubiū) sapiētior: eā repressit dicens: quid tibi et tibi est mulier? q. d. Scire tēpus apū ad faciē dū miraculū fēndū nō est tibi et tibi: cōfēda tibi soli conuenit: ppter qd subdit: [nōdū venit hora mea]. i. hora cōueniens faciendi miraculū a mesolo cognita: sed fm Aug. Facere miracula cōpetebat xpo fm diuinā naturā quā a matre nō habuit: ideo p dicto modo rēspōdendo matri ostendere voluit q in hoc nō tenebatur ei obedire: qz in natura diuina nihil habuit a matre: nec p cōsequēs cū ea aliqd cōfēda: ideo dicit: quid tibi et tibi est mulier? q. d. Qis fieri miraculū: sed ad hoc agendū quid cōfēda habeo tecū? q. d. ex natura cōfēda hoc non ago: sed ex eo quod habeo a patre: qz virtutē faciendi miracula a patre habeo: nō a te. Sed qz humanitatē i qua passus est traxit a matre: ideo addidit: [Rōndū venit hora mea] a me disposita: hora scz volūtat: nō necessitatē: id est tēpus patēdi ex cōfēda tibi et tibi: scz in natura quā a te habeo: et tūc te recognoscā: et tibi cōfēda. vñ cū venisset hora quā vt hō moreret: de cruce cognitā matre rēcomendauit discipulo: quē p ceteris diligebat. Prime tñ snie: scilicet Chyff. magis consonat littera sequēs: quia mater iesu ex ei? rēspōsiōne nō ostēdit petitiōē suam repulsam: sed cōueniēter dilātā. vñ de dñi rēspōsiōne nō diffidens: sed de sua benignitate psumēs rediit ad mīstros q seruiebāt in nuptijs illis: et fiducialiter mittēs illos ad filiū suū: dicit eis: quod cūq: dixerit vobis facite: expectans hora cōuenienti a filio suo cognita impletione petitiōis sue. q. d. Licet abnegare videat: tñ facit: intellexit enī in illis xbis dñi se nō exasperat: et id fiducialiter iperavit ministris: vt pcepta impletēt filij iubētis. Sciebat enī eū tante misericordie et pietatis: q cōpateret indigētib: et faceret qd petebat: licet aspere loqui et negare videret. Sana doctrina virginitas marie: vt semp debeam: xpo obedire: et per hoc etiā monemur de dñō nō desperare si nobis cū oramus videat de facto durus rīdere: sed cū beata virgine fiducialiter ei? misericordiā expectare. Sed cū xps maximā reuerentiā matri detulerit: mirū videt q sic extraneis ei rēspōdit. Dura qdem videt predicta dñi rīsiō: sed fm Aug. Instructoria est: qz in diuinis q dei sunt matrē recognoscere nō debemus. Et sicut fm bern. ad instructionē nostrā fuit quid de hoc loco sic dicit. Quid tibi et illi dñe: mōne qd filio et matri: quid ad illā pertinet queris: cū sis bñdicit: fructus ventris sui imaculati: nōne ipa est que saluo pudore cōcepit: et sine corruptione tē peperit: nōne ipa est in cui? vtero. ix. mēlibus moratus es: cui? virginitis vberibus lactat: es: cū qua. xij. annorū factus de hierusalē de scēdisti: et eras subdit: illi dicit. Quid tibi et tibi: multū per oēm modū: sed manifeste iam video q nō velut indignā: aut cōfundere volens virginitis et matris tēnerā verecūdiam dixeris: quid tibi et tibi: cū ventrib: ad te iuxta pceptū eius ministris nihil cūctatus facias quod suggerit. Vñ quid ergo fratres: vt qd rēspōderat pū? vñq: ppter nos et cōuersos ad dñm: vt iam nō sollicitet carnaliū cura parētū: et necessitudines ille nō ipediant exercitiū spirituale. Qdū enī de mundo sumus debitorus nos cōstat esse parentibus. Et postq: reliquimus nosmetipsos: multo magis ab eoz sollicitudine liberati sum? Vnde legim? fratrē quēdā in beremo conuersantē: cū ad eū carnalis frater auxilij gratia aduenisset rēspōdisse: vt adiret alterū fratrem eozum: cū ille

Origenes

Rōndū venit hora mea.

Chyff.

Augusti. Miracula facere qm cōpetebat christo.

Hora xpi

Maria doctrina.

Augusti.

Bernardus maria nō ēē xpo extraneā.

Religio: si mortui sūt mūdo

vtq: iam obijisset. Cū admirat: qui venerat rēspōderet quia ille obijt heremita: se quoq: similiter obijisset rēspōdit. Optime ergo nos docuit dñs: ne solliciti simus sup ppinguos carnis nostre plusq: religio postulet qm ipi matri et tali mīr respondit. [Quid tibi et tibi est mulier?] Sic et in alio loco cum suggereret ei quidam: qm mater eius et fratres eius foris staret: querētes ei loq: rēdit. Que est mater mea et fratres mei? vbi modo sunt qui tā carnaliter et inaniter super carnalibus propinquis suis solliciti sunt: ac si adhuc viuerēt et ipi cū eis. hec Ber. [Erāt autem ibi lapidee hydrice sex: posite fm purificationem]. i. fm morem et ritum purificationis [iudeorū] hoc ē vasa aquatica: et aquarum receptui parata: ab hydor qd est aqua sic dicta: vt si forte contigisset aliquem de conuiuiis: vel ministris lauare se: vel vasa: aqua ad b inueniret: et haberet paratam. Crebro enim manus et vasa epulatoria iudei baptizabant. i. lauabant et purificationem: si casu immūdum aliquid tetigissent: nisi pū? lo ti non comedebant. [Capiebant] autem [singule] hydrice [metretas]. id est mensuras binas vel ternas: a metron qd est mensura sic dicta fm Isidorum. Metreta qdam mensura est continens. x. sextarios: et fm eūdem sextarius continet tantum duas libras qui bis assumptus vocatur bilibris. [Et dixit iesus] ministris. [Implete hydrice aqua] Aliquid enim de aqua prius posita inde asumpserant ad purificationem vasorum: et ideo iussit iesus suppleri qd fuerat amotum. Fuit igitur ministris hauserit aquam de puteo: qui adhuc ibi esse dicitur ex tra viculum: et impleuerat hydrice vñq: ad summum. Que cum fuissent implete aqua: conuersa est in vinum diuina virtute: nō dicitur hic q aliqua verba ad hoc dixerit: sicut in trās substantiatione panis et vini in corp: suum et sanguinem: sed occulta virtute diuinitatis hoc operatus est: sine ergo omni verbo sola dñi volūtatē in optimum vinum aqua conuersa est: cū tamen alia miracula: et verbo et tactu corporeo: et aliquando fletu perfecit. [Et dixit eis iesus:] haurete nunc et ferte architrachino. In hoc duo notantur. Primū discretio dñi: qz primo misit magis honorabilē: nec in hoc fuit personarū acceptio: qz fm Aug. Nō cū homines diuerso modo p suis gradibus honoramus: tunc timendum est ne psonas accipiamus. Secundū humilitas dñi: quia pater q sedebat longe ab architrachino: cū diceret: ferte illi: quia si ab eorumoto: et cū ille sederet i magis honorabili loco colligit q dñs nolens sedere ibi: nec iuxta eū elegit ibi humiliorē locū. Trichinū est locus vbi sunt tres ordines mensarū: fm gradus superiores et inferiores ordines: sicut solet esse in refectorijs religiosorū: et dicitur trichinū a triplici ordine lectorū: super quos sedēdo recubētes comedebat. Cline enī grece: lectū latine significat. Nā antiquitus in lectis sedentes et accubētes comedere solebant: vt ex labore fatigationis interim oībibus fuit: mēbra quiescerent: ideo in scripturā dicitur comedētes accubere vel recubere: seu discubere: quod est quasi tacendo comedere. Architrachinus ē princeps et primas trichinū. i. principalis et primus iter cōulantes in trichinio. Et probabile est q fuerit aliq: sacerdos illi? tēporis q nuptijs intererat ad benedicēdū et ad ostendendū qualiter debeat pcedere fm legem et statuta senioy. Voluit ergo dñs nos ter q principalior inter conuiuias primo de vino illo gustaret: vt p dñis sententia acceptabilior esset: et ipsius cōmendatione miraculū notius fieret. Sic etiā nos debem? nra examinatiōi prelatos offerre ad probandū ea. [vt autē gustauit architrachinus aquam vinū factam] id est mutatā in vinum: et nō sciebat vñ esset? scz per xpi virtutē [vocat spōsum] quasi ad arguendū ipsum [et dicit ei]. Dis homo: ronalis et prudēt agēs [in pncipio] bonū vinū apponit: conuiuantibus: quia tunc sensus est viuax et potest discernere vini bonitatem et acceptaret cū inebriatus fuerit: tunc apponit [id quod deterius]. i. aquosus et debilis ad mitigationē ebrietatis: quia tunc non sic sciunt discernere inter bonū et deterius. Tu autē iuxta cōsuetudinē faciens [seruasti vinum bonū vñq: adhuc] ita q modofapoz eius discerni nō potest. q. d. arguēdo eum inordinate et imprudēt fecisti contrarium. Iste tamen vt predictum est ignoranter loquebatur. Dñi: stri ergo qui dederant vinum illi: et alijs diuulgauerūt

miraculum: qz ipi sciebant quomodo fuerat factū. Comendauit architrachinū? vini bonitatē: et post in cōmuni cōmendauerūt miraculi nouitatē. Non dubiū quin melior erat mutati vini natura q nati. vnde Chyff. Fecit aqua in vinum: non simpliciter autē vinū: sed vinū optimū. Talia enim xpi miracula multo his que per manū perficiuntur speciosa et potiora quodammodo sunt: ita et in alijs quādo membrū dixerit corporis claudicans sanis demonstrabat hoc melius: et iterū. Generale est in oib: xpi miraculis q semper ad aliquid melius terminat q possit fieri per naturā. hec Chyff. Hoc miraculū pmo a christo factū est: ad manifestandū veritatē diuinitatis in eo latente: et ad confirmandū eoz fidem: et hoc est quod dicitur. [Hoc fecit iesus initij signorū] per se factoz: quia ante hoc fuerūt signa per patrem facta circa ipm: et ideo falsum est qd dicitur de signis puerilib: in libro de infantia saluatoris: et in euāgelio nazareor. Fecit autē hoc [in chana] villa quadā pūncie galilee in qua villa ostenditur locus vbi steterunt hydrice: et trichinū vbi steterunt mense: et de cōfēda ad ea per plures gradus sub terra: sicut est in plurib: alijs locis sanctis: qd forte accidit ppter frequētes destructiōes et ruinas factas in illis. Et manifestauit per hoc signū gloriā suā: id est gloriā latentē in carne deitātē: et p deitatis potentiam per quā hoc fecit: et q gloriōsus est ostendens per effectum diuine virtutis: q ipse esset dñs virtutum et rex glorie: et ipse esset sponsus ecclesie: et q ipse esset q cuncta ex nihilo potuit creare: qui etiā sicut dñs quādo voluit poruit elementa imutare: fm Chyff. Ostēdens quoniam ipse est qui in vineis aquā transmutat: pluriā per radicē in vinū vertit: quodq: in planta per multū tempozis fit: hoc repente simul in nuptijs operat: est. [Et viso miraculo] crediderunt in eū discipuli eius: scz magis firmiter et pfecte q ante miraculū. Habebat enī paucos discipulos sicut et iohānes: quos familiariter docebat: nō tamē sic inseparabiliter adherentes et perfecte credentes sicut post miraculū: sed qui illi fuerunt nescimus. Vnde dicunt discipuli propter notitiam et se que lā et mutuum inter xpm et ipos amorem. Vel qz post futurum discipuli erant: ad verbū enim iohānis plures eum occulte audiebant: qui postmodum omnino eū secuti sunt. Potest etiam dici q aliqui de nouo in eum crediderunt: illi qui prius crediderant: vt andreas et alij: per hoc in fide solidati fuerunt. vbi Aug. Scriptura nō solū illos duodenos appellat discipulos eius: sed omēs qui in eum credentes magisterio eius ad regnum celoz erudiiebantur. Notandum hic q fm quadruplicem sensum facit scriptura quadruplices sunt nuptie: scz carnalis copulationis: fm sensum litteralem diuine incarnationis: fm sensum allegoricum: spirituales cōiunctiōis: fm sensum tropologicum: et beate fructiōis: fm sensus anagogicum. De primis nuptijs ad litteram est euāgelium presens. Istis nuptijs interesse debent mater iesu et iesus cum discipulis suis. Per tres istos intelliguntur tria bona matrimoni. Primū bonū est fides castita: tis: quod significat casta mater dñi. Secundū est sacramentum: significat enī cōiunctiōne diuinitatis et humanitatis in xpo: vel xpi et ecclesie quam sacrā rem significat et efficit xps: qui interfuit nuptijs. Tertiū est ples suscipienda et educanda in fide xpi: quod significat xpi discipuli. Secūde nuptie allegorice sunt diuine incarnationis. In his nuptijs sponsus est filius dei verbum eternū: sponsa vero humana natura. In his nuptijs taliter fuit mater iesu: et ipse iesus: et discipuli eius: tūter: quos elegit in ipso ante mundi constitutionem. Harum nuptiarum proles sunt omnes qui credūt in eū. Ali ter iste nuptie allegorice dicunt esse inter xpm sponsum: et ecclesiam spōsam: quāsi nuptiarū plures sunt omnes fideles: et redit in idem cū iam premittis. Tertiē nuptie sunt tropologicē spirituales: videlicet cōiunctiōis dei et anime: in his nuptijs cōfēda tria bona cōiugij: fides: proles: sacramentum. Quarte nuptie sunt anagogice et celestes: in quibus gaudium nostrū erit plenum. vnde in Apocal. Gaudeamus: et exultemus: et demus gloriā deo: quia venerūt nuptie agni: et vxor ei? preparauit se. Ad has nuptias non intrant: nisi beati qui ad cenam nuptiarum agni vocati sunt: quales sunt virgines prudentes: que intrauerunt cū sponso et clausa est ianua. Sicut

Chyffo. Vini miraculosa bonitas.

Chana.

Vini inuolucris pūctio.

Discipuli dñi vnde dicuntur.

Augusti.

Nuptie quadruplices.

Bona matrimoni.

Eph. v

Apo. xij.

Mat. xxv

ergo sunt nuptie hominis et hois incarnali copulatioe: ita sunt nuptie dei et hominis in naturalu coniunctioe: et spiritus creati et spiritus increati societate: et hoc i gratia et gloria. Prime nuptie dei et hominis facte sunt: cum humana natura diuine nature in unitate psonae copulauit. Secunde sunt dei et hominis in vno spiritu in gratia charitatis coniuncti. Tertia sunt dei et hominis in gloria: quando fidelis anima ingreditur thalamum sponsi i fere creto celestis luminis. In omnibus autem his aqua terre: ne consolationis insipide de transitu inuiciditatis eterne in dei sapore et societate. Possumus etiam discere quod nuptias de quibus fuit sensum litteralem dicit coniunctio christi et ecclesie intelligitur: et istud matrimonium i vtero virginali initiatum fuit quando deus pater filio humanam naturam in unitate psonae vniuit: et sic thalamus huius coniunctionis fuit vterus virginalis. Publicati autem fuit quando ecclesia sibi p fidem coniuncta est: consummatum vero erit quando sponsa i ecclesia introducet in thalamum sponsi in celestis gloria: sicut fuit Beda. Iste vacat a mysterio quod dicitur nuptie facte referunt. Primus namque dies est tempus legis nature: quo patriarcharum exemplo. Secundus tempus legis scripte quo prophetarum scriptis. Tertius tempus gratie quo euangelistarum preconis qua si tertie diei luce mundorefulsit: in quo dominus in carne natus apparuit: et nuptias celebravit: vnde dicitur. Quisquis bibit nos post hos dies: non videbit vitam eternam. Sed ad hoc quod in chana galilee. i. zelo transmigrationis eade nuptie facte perhibetur: significat eos gratia dei dignos esse qui zelo deuotionis seruere: ac de vitiis ad virtutes: et de terrenis ad eterna nostra transmutare. Et fuit Augusti. Aug. Mystra que in illo die miraculo latet videtur: oportebat implere in christo: que de illo scripta erat. Illa erat aqua. Fecit autem de aqua vinum cum aperuit eis scilicet: et exposuit: sic enim sapit quod non sapiebat: et inebriat quod non inebriabat: ut ait dicit. Alchuius: ministri sunt doctores noni testamenti: qui scripturas spiritualiter alijs interpretant. Archiridius vero est aliquis legisperitus: vni codem: gamaliel: saulus. Dum ergo talibus euangelis verbis committitur quod in littera legis occultatur: quasi vinum de aqua factum archiridius ppinat. Et bene in domo nuptiarum tres ordines discubentium altitudine inter se distantes describuntur: quia ecclesia tribus ordinibus fidelis constituitur: scilicet coniugatorum: continentium et doctorum. Optimus autem vinum christus vsque adhuc conseruauit: id est euangelium suum vsque in sextam etatem distulit. Sed alijs propter pollicitatem vitandam omittis de nuptijs tropologicis propter moralitatem aliquantulum latius videamus. Spiritualem ergo in chana galilee fuit nuptie: quando intra sancta ecclesia siue conuersatione bona per seruorem christi fideles anime sociant. Chana enim interpretatur zelus: et significat seruorem dilectionis. Galilea vero interpretatur transmigrationis facta: et designat ecclesiam: ex qua interpretatio hoc ostendit quod illi feliciter ad has spirituales nuptias veniunt et discubentes digni christosunt: qui seruore dilectionis et zelo amoris dei tacti mala opera respuere: bona amare didicerunt: ac de vitiis ad virtutes: et de statu culpe ad gratiam: necnon de terreno amore ad celestem desiderium: et a seipso in deum transmigrationem. In sancta namque ecclesia siue in spirituali vite conuersatione honesta respuentes mala amant: bona: et postponentes transitoria transmigrant ad eterna. Ad hoc facit quod ille eximie nuptie in annunciatione quam beata virgo celi nupsit architecto sunt in galilea facte ad inuocandum quod mens apta nuptijs spiritualibus debet esse i transmigratione. In his nuptijs iesus saluator. i. qui populum suum saluat a peccatis eorum aqua conuertit in vinum: quod puer tit impius et facit pius: quod aufert culpam: et confert gratiam: sed ad preces beate virginis quod semper copatitur miseris implentur: et aqua tristitia conuertitur in vinum consolatio nis et deuotionis eterne. Ser hydrye sunt quibus sensus corporis cum vno simplici sensu anime: sed hydrye dicuntur lapidee: quod sensus nri ante gram obdurati sunt p culpam. Istas hydryas aqua implemus: quando fletu nostro punctionis omnes sensus nostros a culpa transacta perfecte lauamus: tunc aqua purificant iudei: id est veri pfectores christi qui non tantum consentiunt eum voce oris: sed etiam opere manuum in unitate cordis. Caput autem hydrye metretas binas vel ternas: binas quando fletum que commisit de

lectatione et consensu: ternas vero quando fletibus purgamus non solum dilectionem prauam et consensum: verum etiam opus malum: aqua demum in vinum conuertitur quando fletu culpe iocunditas gratie sequitur: vel etiam quando in membris hominis opus dei: quod laboranti prius non sapit p spirituale ne gligentia illuminato dulcescit. Omnis autem homo primus vinum bonum ponit: quia homines ea que ad vinum pertinent: scilicet delectabilia amant et querunt in presenti: deinde de quod deterius est: quia amara inueniunt et recipiunt i futuro. Sic ergo dyabolus primo suggerit aliqua sub specie boni: et cum quis p coplacentiam inebriatus fuerit: tunc quod deterius est: scilicet enormitates diuersas in peccatis supinducit: sed christus non primus vinum bonum ponit: sed imposteru seruatur: quia a principio amara et dura pponit: quod arcta est via quod ducit ad vitam: et oes qui pie voluit in christo viuere: amaritudines et tribulationes patiuntur: sed in futuro delectationes et gaudia consequuntur: et parua sunt bona que nobis tribuit in presenti tempore ad coparationem futurorum que bonis daturus est in eternitate. Bonus medicus nunquam dat bonum et purum vinum infirmo: vel illi qui euasit de infirmitate quod est debilis: donec pfecta habeat sanitatem: sed dat sibi vinum aqua mixtum: sic hodie existit in vita ista: quis euaserit infirmitatem peccati: debilis est et potest reciditare: dat dominus vinum mixtum aqua tribulationis: sed in fine quando habebit pfectam sanitatem: tunc dabit vinum purum eterne consolationis. De pfectis hydryis et metretis sic dicit Bernardus. Ser hydrye posite sunt his qui post baptismum in peccata labuntur. Prima hydrya est prima purgatio in copunctione est: de qua legimus quod in quacumque hora igemuerit peccator: oes iniquitates eius non recordabuntur. Secunda vero confessio est: oia siquidem in confessione lauantur. Tertia elemosinarum largitio: hinc enim habes in euangelio. Date elemosinas: et oia munda sunt vobis. Quarta est remissio iniuriarum: fuit quod orantes dicimus. Dimitte nobis debita nostra sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Quinta est afflictio corporis vnde exoramus: vt mundi per abstinentiam deo canamus gloriam. Sexta est obedientia preceptorum: sicut audierunt discipuli quod vtiua mereamur audire et nos: vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis. Rursum: quod non erat sicut hi de quibus sermo dicitur. Sermo meum non capit in vobis: sed in auditu verbi obediuerunt: he sunt ser hydrye posite in purificatione nostram et que vacue sunt et plene ventosi: p inani gloria obseruantur. Aqua replentur si timore dei custodiantur: quoniam timor domini fons vite: aqua in timore domini est: et si minus sapida: sed optime refrigerans animam: nris desiderijs estuant: aqua est que facula inimici igni ita possit extinguere. Sed diuina virtute aqua muratur in vinum: quod pfecta charitas foras mittit timorem. Dicitur autem lapidee hydrye non tam propter duritiam quam propter stabilitatem: capientes singule metretas binas vel ternas: due metrete timor gehene incurreret: timor glorie amittit: sed quia hec de contingenti futuro sunt: et blandiri sibi potest anima diu: postquam aliquodiu in voluptatibus suis vixeris: ages penitentiam: vt nec istam penitentiam illam incurras: bonum est adhiberi tertiis: qui vti quod spiritualibus non tus est: eo vtilior quo de presenti est. Timent qui nouerunt spiritualem cibum ne quando forte fraudent eo. Ipe est panis angelorum: panis viuus: panis quotidianus: hic est de quo promissum est: quia centuplum accipiemus in hoc seculo: sicut enim mercenarius et cibus quotidianus datur in opere et merces seruatur in fine: sic dominus vitam in fine reddit: et interim centuplum re promittit et exhibet. Quid ergo mirum si timet ne perdat hanc gratiam: qui tam leuitus est eam: hec est metreta tertia: quam sub distinctione signanter posuit: eo quod non omnia sunt: quia nec omibus centuplum re promittitur. Et iterum Bernardus. Queraus ergo mensuras quas hydrye capiebant binas aut ternas. Nam saluator triplicem nobis aquam apponit et perfectus omnis erit: qui has tres metretas habere poterit. Plorat ipe super iherusalem: et super ciuitatem iherusalem: hec est aqua prima iudata imminere passionis hora: hec est secunda non ab oculis tantum: sed a toto corpore manas rubea quid est sanguinea. Tertia vero vna cum sanguine manauit ex ei latere. Et tu ergo prima habes si de peccatis copunctus: scilicet statum rigas. Secunda habes si in sudore vultus tui pane tuos carnis et labore pnie corporis tui castigas: est autem coloris sanguinei siue propter labo

Unibos ppositio.

Mat. vii. i. xlii.

Bernardus. Ser. Secunda alia translatio.

Job. xv. Jo. vii. Et pa. xvi.

rem: siue propter ipsum concupiscere quem extinguit ignem. Ita vero si pferre potes vsque ad gratiam deuotionis poteris aqua gratie saluatoris: et spiritus sancti: quod super mel dulcis est in te flet aque fons in vitam eternam saltem: et memeto hac esse aquam que de latere dormientis procedit: et si ne ois molestia fluit. Sportet enim quod iam mudo mortuus sit: quod in hac gratia delectari voluerit. Prima igitur a preteritis delictis abluit conscientiam. Secunda vt futura capias extinguit concupiscentiam. Tertia vero si ad eam peruenire merueris: sitiet potat animam. Hec Bernardus. Finito autem conuulso dominus iesus vocauit iohannem seorsum et dixit ad eum. Dimitte hanc vocem et sequere me: qui viso miraculo in eius nuptijs facto statim relicta sponsa sua secutus est dominus: hec fuit prima vocatio iohannis qua ad christum venit familiaritatem et noticiam. Sponsa vero eius anachorita nomine: vel fmalios maria magdalena: voluntarie sicut sponsus eius cum alijs sanctis mulieribus dominum est secuta. Deici perfectas sunt opera: ideo ex quo vocauit vinum coniugum et conueniens fuit vocare alterum. In hoc ergo quod dominus nuptijs interfuit: carnale mimonium approbavit. In eo quod iohannes de nuptijs vocauit: intelligi aperte de dicitur quod loge dignus est spirituale mimonium carnale. Quia i ecclesia obsequat quod cum copula carnale potest licite coniugum intrare religionem. Oratio.

Domine iesu christe: qui die tertia: scilicet tempore gratie ad nuptias. i. coniunctionis tui et ecclesie: per carnem venisti: et aqua in vinum conuertisti: dona que in scriptura veteri carnalia videbantur spiritualia ostendisti: vnde plene sunt hydrye: quod implete sunt prophetie: Louetis quod oiam mea frigidam in charitatis tue seruo rem: insipidam in suauitatis tue sapore: fluxibilem in instabilitate virtutis et gratie tue constantiam: murantem aquam totius mee deuotionis in vinum fructuose copunctionis: quo me miserum semper potare: et inebriare: ac illud diu dem in vinum iocunditatis conuertere de tua misericordia digneris. Amen.

De prima eiectione vendentium de templo. Et de nico demo. Capitulum xxv.

Refato miraculo in mense ianuarii facto: moram traxit: iesus in galilea vsque dum appropinquaret mensis aprilis: in quo tunc erat pascha iudeorum: tunc descendit fmalios locum de chana in capharnaum metropolim galilee: ipse et mater eius descendit similiter et fratres eius. Id est cognati eius fmalios carnem scilicet consanguinei matris vel ioseph: quod pater puerbaf et discipuli eius: quod per eum erudiebant. Ideo autem capharnaum quod erat metropolis voluit venire: quia iam inceperat gloria sua manifestare. Et miserunt ibi non multis diebus: quod ciues capharnaum valde corrupti non se exhibuerunt de uotos ad suscipiendum christi doctrinam: et quod iminebat tempus eiusdem iherusalem ppe primam pascha iudeorum. Appropinquante autem pascha iudeorum: ascendit iesus: cum discipulis suis iherosolimam metropolim iudee: fmalios legis pceptum. Et inuenit in templo vendentes boues et oves et columbas: et numularios sedentes. Hic templum modo accipitur hic ipsa domus domini: in qua erat altare thymiamatis et candelabrum: nec atrium sacerdotum: in quo erat altare holocaustorum: quod atrium ubi hoies orabant et doctores docebant: et ubi vendebantur ea que in templo offerebantur. Et quod de longinquo adducti non poterant: ideo o sacerdotum: quod propter cupiditatem diuersis adinventionibus populum de pauperibus statuerunt homines quod talia ibi vendebant: vt venientes de longinquo excusatione de oblationibus dimittendis non haberent. Aliqui etiam aduenientium non habebant pecuniam: ideo statuerunt ibi captores: qui sub cautione tradebant eam: et cum hoc ultra sortem recipiebant aliquid munusculum: non tamen pecuniam: ne arguerent manifeste facere legem dabo ad vsuram et flagello de funiculis facto: et cit oes. i. vendentes numularios ac oves et boues i templo: et numularios. i. pecuniam effudit: et in diuersa sparsit: et mensas ieorum que erat quasi vas denarium: et ueritatem et deiecit: et his qui columbas vendebat dixit. Auferte ista hinc: de loco isto: et nolite facere iopere vestro illicito domum patris mei: que est domus orationis domum negotiationis et mercationis.

tionis. Bis legimus ierusalem ascendisse iherosolimam. i. pascha semel in primo anno predicationis vt hic iterum illo anno quo passus fuit. Et hic quidem in principio signorum expulit vendentes et ementes durius agendo: multo quippe maior numerus erat ementium quam vendentium. Hic quoque remissa quadam increpatione vt dicens: nolite facere domum patris mei domum negotiationis: ubi autem duriori bus sermonibus reprobatur dicens: Nolite facere domum meam speluncam latronum. Fecit autem flagellum de funiculis: quod fmalios. De peccatis nostris sumit materiam vnde nos puniat. Ipa enim prelatio peccatorum fmalios quod peccatis addunt quidam funiculi dicitur. Quia in puer. dicit quod impii funibus peccatorum suorum constringuntur. Mystice fmalios alchuius quod die deus spiritualiter ecclesiam suam intrat: et qualiter vnuquisque conseruet attēdit: caueam? Ne in ecclesia dei fabulis vel risibus: vel odij: vel cupiditatibus vacemus ne improbus veniens nos flagellet: et de ecclesia sua nos eiciat fmalios Augusti. Vendentes in ecclesia sunt qui que sua sunt querunt: non que iesu christi: venale totum habent: quod redimi volunt. Et nota quod oves innocentes quod suo velere vestibus prebet opera mūdicie et pietatis: signatur quod venduntur dum plaudē humana sub hypocritis: et in vestibus ovis geruntur: hypocrite namque mentē lupinam habent sub ouina pelle. Per boues qui arant predicatorum celestis doctrine significatur: quos vendunt qui non amore dei: sed p questu rapiti predicatorum: per boues etiam qui laboriosi sunt signari possunt illi qui magnos labores sustinent p diuinis: vt p hoc in ecclesia valeant promoueri. Colūbas vendunt qui accepti spiritualiter gratia que p colūbam accipitur: non gratis: sed ad premiū dant: et si non ad questum p cunias: ad vulgi tamen fauorem tribuunt non ad vitemeritū: sed ad gratiam largiunt. Humos mutuo in ecclesia dāt: quod non simulare celestibus: sed a parte terrenis rebus in ecclesia deseruiunt: et sua non quod iesu querunt. Domū etiam dicit domum negotiationis facit: non solum ibi: sed etiam qui gradū vel gratiam spiritalem quā in ecclesia pceperunt: non simplici intentione: sed causa humane retributionis exerceant. Oes istos eiecit de templo christus: signans quod sunt exclusi de templo glorie sancte dei. Qui ergo noluit de ecclesia: et de domo celesti veniente dno auferri: auferrant ista de actibus suis: et ab auaricie et symonie cessent negocijs: et ieiunent enim de parte sortis sanctorum: qui iter sanctos possit: vt fite bona: vel a parte mala faciat: et funiculis peccatorum modo flagellant ad correctionem: quod incorecti in fine ligabuntur ad vānationem. Posuit autem dominus remedium et operis et verbi: vt doceret eos qui curā habent ecclesie subditos facto r verbo debere corrigere. Si igitur in figurali templo etiam in atrio eius quod est domus orationis phibet negotiationem que honesta putatur: cum sit de his que in templo offeruntur: multo magis phibet comestiones: potationes: risus: lites: vaniloquium et hmoi fieri in ecclesia dei. Ergo cum ois christi actio nobis debeat esse lex et preceptio: non licet candelas: vel alias merces etiam dno offerendas in ecclesia vendi: nec aliquod officium: nisi meritis ecclesiasticis exerceri. Recordari vero sunt discipuli eius: quod scriptum est in psal. de christo: domus tue comedit me. i. accedit. Et christi enim facti recordati sunt scripture illius: et impletionis eius in christo. Bonus zelus est animi seruor in bonum: quo mēs relicto et ab iecto humanorum more p defensione veritatis acceditur. vnde Augusti. Fratres vnusquisque christianus in membris christi zelo domus dei comeditur. Quis comedit zelo domus dei? Qui omnia que forte ibi videt peruersa satagit: corrigi cupit: emendari non quiescit. Si emendare non potes tolera: geme: suspira: sustine paleam: verbi gratia: vides fratrem currere ad theatrum: phibe: mone: contristare: sic zelus domus dno comedit te. Vides alios currere: et inebriari velle: phibe: quos potes: tene quos potes: terre quos potes: quibus non potes blādire: noli acquiescere. Si autem fueris frigidus et marcidus: ad te solum expectas: et quibus sufficiens dixeris in corde tuo. Quid mihi est curare alie na peccata: sufficit mihi aia mea vt ipam integrā seruē deo. Et non venit tibi in mentē seruus ille quod abscondit talentum: et noluit erogare. Nunquid enim accusat? est: quod pdidit et non quod sine lucro suauit: Sic ergo audite fratres mei: vt non descat. Nolite quiescere lucrari christo: quod lucrari estis a christo. Hec Augusti. Ubi sciendum quod zelus dicitur quādam intentione sit.

Iherosolima iesus bis ascendit. Augusti. Funiculi peccatorum. Alchuius. Augusti. Vendentes in ecclesia. Boues. Colūbas vendere. Hummularij. Eiecti de templo. Cereorum illicita venditio in templo. ps. lxxvi. Zelus bonus. Augusti. Zelus comedit. Zelus quod dicitur.